باغي آ عشق منهنجو

شاعري

شاعر

حافظ محمد نظاماڻي

مُرتب

عبدالجبار "قاسم" نظاماڻي

نظاماڻي پبليڪيشن ماتلي ضلعو بدين

Gulhayat Institute

باغي آ عشق منهنجو

(شاعري)

حافظ محمد نظاماڻي

مُرتب

عبدالجبار ”قاسم“ نظاماڻي

نظاماڻي پبليڪيشن – ماتلي ضلعو بدين

Gul Hayat Institute

ڪمپوزنگ : شاهنواز ٽالپر

ڊجيٽل ايڊيشن:
2017ع

سنڌ سلامت ڪتاب گهر

”انسان غلطين جو گهر آهي، ويسر سندس فطرت ۾ شامل آهي. اُن ڪري انسان جي لکت غلطين کان پاڪ ۽ صاف نہ ٿيندي. وس آهر ڪوشش ڪبي آهي تہ بهتر کان بهتر ڪيو وڃي. ڪٿ ڪا بہ غلطي هجي تہ ڪمپوزر پاران سمجهو ۽ نشاندهي ڪجو.

شاهنواز ٽالپر
ڪمپوزر
سنڌ سلامت ڪتاب گهر
sntalpur@gmail.com

Gul Hayat Institute

سنڌ سلامت پاران :

سنڌ سلامت **ڊجيٽل بوڪ ايڊيشن** سلسلي جو نئون ڪتاب ”**باغي آ عشق منهنجو**“ اوهان اڳيان پيش ڪجي ٿو. هي ڪتاب سنڌ جي باغي شاعر **حافظ محمد نظاماڻي** صاحب جي شاعريءَ جو مجموعو آهي جنهن جو مرتب عبدالجبار ”قاسم“ نظاماڻي صاحب آهي.

علي پور جي مدرسي ۾ محمد قرآن مجيد حفظ ڪيو، ۽ حافظ محمد جي نالي سان سڏجڻ لڳو. ان ڪان پوءِ واپس ڳوٺ ويو جتي مجازي عشق جي ورَ چڙهي ويو ۽ شاعريءَ جو آغاز ڪيائين. اوچتو سندس طبيعت خراب ٿي پيئي، گهڻي علاج ۽ دُعائن ڪان پوءِ سندس طبيعت ۾ سڌارو آيو. مجازي عشق ڪان ٽڙي معرفت جي منزل ڏانهن راغب ٿيو، جنهن رڱي ريٽو ڪيس ۽ حقيقيءَ جي منزل ماڻيائين. سندس قلب تان ڪٽ لهي صاف ٿيو. حافظ صاحب، غاصبن، غدارن، بي ضميرن، جابرن، ظالمن، بخيلن، بزدلن، منافقن، لوڀين ۽ لالچين تي پنهنجي شاعريءَ ۾ لعنت ۽ ملامت ڪئي آهي.

هن ڪتاب جو پهريون ڇاپو 2006ع ۾ ۽ ٻيو ڇاپو 2015ع ۾ نظاماڻي پبليڪيشن، ماتلي پاران ڇپايو ويو. سنڌ سلامت ڪتاب گهر ڪي هن ڪتاب لاءِ ڪيترين ئي فرمائشون ٿيون جنهن ڪري هي ڪتاب ڪمپوز ڪرڻ جو فيصلو ڪيو ويو. ٿورائتا آهيون پياري دوست، سنڌ سلامت جي مانواري ميمبر، بدين سان تعلق رکندڙ **شاهنواز ٽالپر** جا جنهن ڪتاب ڪمپوز ڪري سنڌ سلامت ڪتاب گهر ۾ پيش ڪرڻ لاءِ موڪليو.

اوهان سڀني دوستن، پائرن، سڄڻن، بزرگن ۽ ساڄاهه وندن جي قيمتي مشورن، راين، صلاحن ۽ رهنمائي جو منتظر.

Gul Hayat Institute

محمد سليمان وساڻ
مينيجنگ ايڊيٽر (اعزازي)
سنڌ سلامت ڊاٽ ڪام
sulemanwassan@gmail.com
www.sindhsalamat.com
books.sindhsalamat.com

فهرست

نثر

مهاڳ	محمد عالم نظاماڻي
لاڙ جو لعل	مولوي حافظ محمد رمضان مهيري
ڪجهه آئون به چوان	عبدالرزاق مهيري
حافظ نظاماڻي- لاڙ جو سچل	عزادار حُسين خواجه
جاڪوڙي جوان	منصور منظور نظاماڻي
ذات نه پُڇي ذات	پروفيسر خادم حسين ڪوسو
سرس سوايو	ايم. ايم اشهدالله جڳسي
مُرتب پاران (دفعو پهريون)	عبدالجبار "قاسم" نظاماڻي
مُرتب پاران(ٻيون دفعو)	عبدالجبار "قاسم" نظاماڻي

مناجات

1.جي مالڪ سچاتو ٿئي ته پوءِ محتاجي ڇا جي آ
2. سيئي وس سائين جي آهي خدا
3. اي يار مون تي قياس ڪر
4. ڪجهه نه ڪجهه مون تي، وري تون قياس ڪر
5. تون پنهنجو ننگ سڃاڻ پرين

نعت

6. جڏهن آيو نبي منهنجو تڏهن ٻيا ننگ بدلجي ويا
7. بخشيم توکي ٻلا بهشتي ڏٽي اوري ته اَچ
8. ساري حُسن جو سردار تون آهين
9. مُحمد جي صدقي ميٽي ڇڏ مدايون
10. سدره المنتهیٰ تي جو هلي تنهن کي نه ٿو سمجهين
11. اونڌاهي ۾ ڏس تون، انڌو ڪونه ڏسي ٿو يار ڏيئو
12. خدا لڳ ۽ خدا ڪارڻ مدد ڪج مصطفیٰ منهنجي

Gul Hayat Institute

حافظ جي حُج

13. رضوان مون کي روڪيو، دوزخ جي در مٿي آ
14. منهنجي نظر جي سامهون واه جا نظارا نڪتا
15. منهنجي حال مٿان حيوان رُنا
16. آهين حرم تون پاڻ حبيب
17. برهه ياڳُ منهنجا اَچي ڪِيا پلا
18. خلق سڄي آ خودي ۾ قاتل، بي خود هڪڙو آئون بنيس
19. منهنجي جسم جي ڏس جَهلڪَ
20. مٿي آ عشق جي منزل
21. جتي انصاف پورو آ اُتي ايمان آندو اٿم
22. خالي هٿن سان آئون، هٿيار تنهنجي هٿ ۾
23. تون خدا تنهنجي خدائي، آئون خلقيل خاڪ مان
24. آهيان آڪاش جو مالڪ ڏِڪا ڌرتي تي پيو ڪايان
25. عجب تُنهنجي دَرَ جي عنايت ڏٺي مون
26. نينهن ڪيس ناچاڪ اديون
27. بَرهُ جي زره پائي، هر وار کي سڻوسين
28. پاڻ جنهن شئي جا گهورا آهيون
29. ڪنهن کي ڏمر ڏيکارين، ڪنهن کي سبق سيکارين
30. اسين پنهنجي بيهڪ تي ڏَسُ آهيون بيٺا اجان تائين
31. جتي رات آهي اتي ڏينهن به ايندو
32. اسين عشق وارا عقل کونه ڇاڻو
33. نڪو مَلڪ آهيان نڪو آهيان ماڻهو
34. خبر نه آهي ته هيڏي خلق ۾ منهنجو خدا هڪڙو
35. اٿم ذات ظاهر مگر آهيان مخفي
36. پُنگ وٺڻ لئه ڪئي تو بازي
37. خاڪ جي چپٽي ڪئي، پنهنجي خدائي تو ڪَئي
38. خون جو هڪ خاص قطرو تيءُ ڪِريو، جڏهن خاڪ تي
39. رُوئاڙي هٿن سان، ڪرين رُعب مون تي
40. سچ پڇ ته هن سنسار ۾ مُنهنجي صدا پُڏجي نه ٿي

Gul Hayat Institute

41. جنت جي تقاضا آهي مگر دوزخ جي شڪايت ڪير ڪري

صوفي ازم

42. اڄان بِسمل جي پر ۾ ڪو ڏتم بي داد بيٺو آ
43. سڀ علم لئہ منهنجا ادا ھڪ عشق جو اکر پڙھ تون
44. ڪيو عشق اِهو اَحسانُ سڄڻ
45. مٿي عرش کان آ محبت جي منزل
46. هر مذهب ۾ تُنهنجو هُلُ
47. الفت جو آهي آدم سينگار ٿيو صدين کان
48. باغي آ عشق منهنجو تنهنجي ئي باب کان
49. تُنهنجي قدم هيٺان شل روز ڪسون
50. منهنجي وجود ۾ روز وَسين
51. مُنهنجي نينهن ڪَئي ننڊ آهي حَرامُ
52. منظور تنهنجو نور هو آدم جي آڙم
53. منهنجي زره پرين توکان زور آهي
54. شايد شراب خاني ۾ اڄ ڪو امام آهي
55. اڳي جنت ڪسي هاڻي جيئڻ جو حق به تو کَسجي
56. بوتل شراب جي هي مون لئہ بُري تہ ڪانهي
57. منهنجو شراب نئون آ تُنهنجي شرع پراڻي
58. ڪو آ رحمان جي پاسي ڪو آ پڳوان جي پاسي

سماج/ معاشره

59. زندگي پاڻي بہ آ ۽ زندگي ٻيڙي بہ آ
60. صداقت کي سرو ڪائي ويو آ
61. مردار تقاضا کي مڃڻ مون نہ سِکيو آ
62. پراڻي جاءِ کان پري نئين حرم کي سجدو آ
63. اسان کي کپي ٿو ادب ۽ حيا
64. وقت جي ويڙهاند کي سمجهي سگهون ٿا
65. ڪمزور بدن کي آ سهاري جي ضرورت
66. ادب ۽ حيا جو نالو جتي هوندو اُتي هوندس

Gul Hayat Institute

67. واھ جمهوريت تنهنجا جُڄ
68. مُنهنجي جاڪوڙ کي جو ٿو سمجهي جبر
69. جنهن نہ سڃاتو قدبت منهنجو، سو ڇا سمجهي منهنجو قول
70 نہ ڪو خاص آهيان نڪو عام آهيان
71. آئون ٻچپن کان بي چين آهيان
72. پرائي جُتي ۾ اسين پير پايون اهڙا ڪونہ آهيون
73. ڦِريا بہ ناهيون ڦُريا بہ ناهيون
74. اسان کي راھ ۾ جيڏيون رڪاوٽون آهن
75. تون بي ضمير آهين تڏهن ٿيو امير آهين
76. نتيجو ڇا بہ نڪري پر انسان ٿينداسون
77. ايڏو بہ سستو ناهيان جو تون وٺي سگهين
78. نڪو شهر وارن سان هوندي شڪايت نڪو ڳوٺ وارن سان ڳالهيون ڪبيون
79. اڄو گپ ڇڪ منجهان نڪري سنئون سُبتو ڪوس گس ڳوليون
80. غريبن جا جيڪي غمخوار سڏائين
81. هجن نانگ ڪارا تہ مرليون ڪڻون ڪي هٿي رڳو ڳوهون پيون ڦوڪون ڏين
82. اسين بہ جي حرام کي حلال چئون وٺي پئون
83. ڪُتي ٻلي جو زخمي ناهيان
84. ڪتي بات رومن کي برقعو پيل آ ڪٿي ڇو اگهاڙو بدن آهي ڪنوارو
85.جنت جو آهيان شهزادو
86. نہ ڪو پنهنجي مرضي سان پيدا ٿياسون، نہ ڪو پنهنجي مرضي سان يار مربو
87. هتي ڏينهن سارو جي سجدا ڏيان ٿو تہ ماني جو ملھ ڏس مون کي ڪير ڏيندو
88. وڏو جتي واڪ لڳي ٿو
89. اسين نہ ڪنهن جي اڇر پڇر ۾ ازل کان آهيون اڌورا ماڻهو
90. سوچ جي ڪنهن سفر ۾ مون کي ساٿ ڏيو
91. ڦتن تي لوڻ ٻُرڪن جي فضيلت پيا سکن ماڻهو
92. جتي اسان لئہ جهان سارو حجان وانگي هُجي تہ پوءِ
93. وڏيري جي در تي وڃڻ آ گناھ
94. وڪوڙي پيٽ جو واڳون وٺي ويو وِير ۾ آهي
95. شهيد ٿي ويو سڳورو سرمد اڃان بہ ساڳيون سماج آهي

Gul Hayat Institute

96. ساڳيون لاٽون سَاڳئي ڏور ساڳيو ڦِيرَڻ وارو آهي
97. اسين هن دنيا جي حقيقت ڏسي
98. اجان ڪنهن ڪنهن راتن ۾ روزي ڪُلي ٿي
99. ويو نانگ آهي نڪري، ليڪو پيو يار ڪٽجي
100. رسڻ واري جهل ڪانهي ملڻ واري جهل ڪانهي
101. نہ ايندن جي آڏو نہ ويندن جي پويان
102. ڪنهين وٽ گوڏ ڪانهي ڪا ڪنهين وٽ روز نئين گاڏي
103. آهيان ڏينهن جو آئون ڏاڍو، سين ڪان، آهي رات مون لاءِ ٿي رُڪ جهڙي
104. ڪير زماني کي ٿو جَهلي

واقعاتي

105. يتائيءِ جا ياتي هتي بک ماري هي پوتار خوني ٻهاري گهُرن پيا
106. اهو ٻار پنجي ويو پيٽ ۾
107. هاڻي ٿي ويا آهيون پوڙها
108. ڪاٺ جي پورهئي تي هي ڪنواريون گهر بنا گذران پيون ڪن
109. منهنجي دل ۾ درد آ، اُن کي نہ توجي دُرو ڪِئو
110. پڪ اٿم ڪنهن پاپ جي خاطر توتہ وڏيرا وات پَٽيو
111. جتي علم ادب جي کوٽ آهي

سنڌ/ سنڌو درياءُ بابت

112. رات جي پيٽ جي اوٽ آئون رڪان ڪونہ ٿيندو ائين
113. اڄ تہ اڄ ايمان کي توري ڇڏيون
114. خبيث جهڙو خراب ڇهرو مليو تہ کهڙو قرار هوندو
115. آدم ڪان وٺي آذر تائين منهنجو سينو صاف نہ ٿيو
116. هي پاڻي آب حيات جو ٿِئي هن سنڌوءَ ۾ منهنجو ساءُ آهي
117. جو دادلو درياءَ سڏبو هو اڄ تنهنجو ناهي ڇو ڪو ڏٺي
118. پريس جو رڳو پورائو ٿئي پيو، عمل جو نالو ڪٿي بہ ڪونهي
119. آئون آيو آهيان ساز ڪٿي ڪو اندر جو آواز ڪٿي

داستان

120. عمر مِنٿُ تنهنجي مچڻ ڪان متي آ
121. ظالم تنهنجا زوراور هي ٽوڙيندس زنجير عمر

Gul Hayat Institute

122. سانگيئڙن ۽ جهانگيئڙن سان ديس وَسي دلدارن جو
123. سُٽي سومرا ڇڏ نہ هئي سَگ تيڻ جو
124. سنگهارن جي صفت مون وٽ سچو ڏينهن سومرا هوندي

طالبو مُلان

125. مون زندگيءَ جي موڙ جو هر ذائقو چکيو آ
126. مهند بہ مسلمان هُيس ۽ اڄ بہ مسلمان آهيان
127. وڏا وات ڦاڙيو مون سان وڙهڻ اچين
128. اوهان جو طريقو طالباني

مجازي عشق

129. محبت منهنجي ماني آ محبت منهنجو پاڻي آ
130. روش اوهان جي صفا رُکي آ
131. تنهنجي مُنهن ڏسڻ جو گهڻو مُعاوضو آ
132. اسان جي پُهچ کان پيارا اوهانجو پيار اڳتي آ
133. نقاب ۾ سِرنگون اسين نہ ٿا سَهي سگهون

شخصيت

134. هڪ آ ديسي هٽ يار هُيو

عورت

135. شرميلي ادا جو بہ شرف توکي مليو آ
136. هو لُڙڪ تہ ڏس لاهياريءَ جا
137. نبي ۽ ولي جنهن جو نيپاج آهي

Gul Hayat Institute

انسان

138. هتي شمع پتنگ جو شان آهيان

التجا

139. نہ مون لئہ دوائون نہ مون لئہ دعائون
140. آئون استغفرالله جي عادت تي آهيان

مُهاڳ

داتا جي هن جُڙيل ذرتيءَ جي پُٺيءَ تي پکڙيل اربين انسانن ۾ ڪو ڪو ماڻهوءَ موتي داڻو هوندو آهي، پوءِ اهو ڀلي دنيا جي ڪهڙي بہ ڪاري ڪُنڊ يا غار ۾ جنم وٺي. شهر هجن يا ٻهراڙيون، بلند پهارن جي چٽانن واريون چوٽيون هجن يا سمنڊ جا پيٽ، گجگاهہ ٻيلا هجن يا گهاٽا جنگل، رش ۽ پيهہ پيهہ وارن شهرن ۾ اُڀ ٽڪرائيندڙ عمارتون هجن، يا برپٽ بيابان، يا ريگستاني رُڃ هجي. اهو امُلهہ ماڻڪ جهڙو ماڻهو جتي بہ چمندو ۽ وڌي وڌو ٿي، هڪ "دُرِ يتيم" موتيءَ وانگر پنهنجو پاڻ مڃائيندو. اهڙو ماڻهو پنهنجي مُدبرانہ، هوشمندانہ، اڪابرانہ، اعلىٰ عظمت، صلاحيت، قابليت ۽ البيلي انداز سان ڪنهن بہ قسم جي بگڙيل، بکريل، بيڪار ۽ بدمزاج معاشري ڪان بي پرواهہ مُنهن موڙي بيزار ٿي، جڻ اونداهين آسمان وچان چوڏهينءَ جي چنڊ جيان، آب ۽ تاب سان نڪري، نروار ٿي بيهندو آهي، پوءِ سچائيءَ واري اڻ مٽ روشنيءَ جي جِيوَت واري جوت جلائي، جهان وارن کي جوين ۽ جوهَر ڏيکاري، هن سنسار ۾ امن ۽ سونهن جي سرسي ڪندو آهي. بنگلا بازارون، باغ بستان، محل ماڙيون، ڌن دولت، عيش عشرتون، ڏک سک ۽ قربانيون هن جي راهہ ۾ رڪاوٽون نہ بنبا آهن، جيئن شاهہ صاحب چوي ٿو تہ:

يلا نہ پيلين، گهمن باغ ۾،
موڙي مچر ٿاريون، تسيا ڏين تن،
اهڙا ئي آهين، جي بازي ڪٽن ٿا باغ ۾.
(شاهہ)

اهڙو عظيم انسان پنهنجي خداداد صلاحيتن جي بنياد تي ڏيهہ جي ڏُليل، ڏُتريل، ڏڪاريل ۽ ڏکايل انسانن لاءِ باعث رحمت، هر حال ۾ سات ڏيندڙ ساٿي، پرجهلو، آسرو، غمخوار ۽ مددگار بنجي بيهندو آهي. منحوسن، حاسدن، بخيلن، بي رغبتن، منافقن، موقعي پرستن ۽ موذين کي مات ڏيڻ سندن مقصد هوندو آهي. اهي ماڻهو پنهنجي پيغام ۽ عمل سان ديس جي دُکي انسانن کي خوشين جي خزانن سان مالامال ۽ منور ڪري ڇڏيندا آهن. جيئن شاعر ڪشنچند بيوس چوي ٿو:

جلي جي ٻين کي سهائو ڏين ٿا
لکين گهور تن تان پتنگا ٿين ٿا.

الله پاڪ طرفان موڪليل سڀ نبي، ولي، صالح، پرهيزگار، صديق، غوث، قطب، ابدال، شهيد، مذهبي رهنماءُ، سخي، سچا صوفي، حق گوُ شاعر، انصاف ڪندڙ بادشاهه، اڳواڻ، سردار، اديب، سُگهڙ، علم ڪي عام ڪندڙ عالم، استاد ۽ ڪائنات جي پيدائش بقا ۽ فنا بابت سوچيندڙ سڀ انسان هن ڳالهه جو ثبوت آهن، جي سندن نالا لکجن ته ڪيئي ڪتاب ڀرجي وڃن. تاريخ گواهه آهي ته ذڪر ڪيل وصفن وارا ماڻهو پنهنجي قول ۽ فعل ۾ سچي سون وانگر صفا صاف ۽شفاف هوندا آهن، سندن صلاحيتن واري چِٽي ساک جو ڪوبہ علم ۽ عقل وارو ماڻهو انڪاري نہ ٿيندو. هي سڀ سياڻا سرواڻ قومن جو سرمايو ۽ ورثو هوندا آهن. قومون اهڙن فردن تي ناز ۽ فخر ڪنديون آهن. اهڙن املهه ماڻڪ موتين مان حافظ محمد نظاماڻي بہ هڪ آهي.

حافظ محمد ولد فقير آدم خان نظاماڻي جو جنم 1954ع ۾ ڪڙئي گهنور شهر کان ٽي ڪلوميٽر جي فاصلي تي، ڳوٺ سهراب خان نظاماڻيءَ ۾ ٿيو. انهن جو پاڙو زرداراڻي نظاماڻي سڏجي ٿو. شروع کان ئي حافظ محمد نظاماڻيءَ کي ڪنهن اسڪول ۾ پڙهڻ لاءِ نہ ويهاريو ويو هو. اٺن سالن جو ٿيو تہ سندس پيءُ ڪيس ڳوٺان وٺي ماتلي شهر ۾ آيو، ۽ نظاماڻين جي پاڙي واري مدني مسجد ۾ مرحوم حافظ احمد ورياهه جي مدرسي ۾ داخل ڪرايو، جتي حفظ واري تختي پڙهيو. ان وقت هيءُ ننڍڙو محمد، جڏهن پڙهائيءَ کان واندو ٿيندو هو تہ مسجد ٻاهران پاڙي جي ٻارن، جوانن ۽ پوڙهن سان بنا حجاب جي رلي ملي ڪچهريون لايو ويٺو هوندو هئو.

هيءَ سنہ 1965ع جي ڳالهه آهي، جو ان وقت نظاماڻين جي پاڙي ۾ منهنجو ڪُٽر جو ڪارخانو هوندو هو. هيءُ (محمد) واندڪائي ۾ مون وٽ بہ اچي وهندو هو، ۽ عجيب انداز سان فصيح ۽ بليغ زبان سان گوناگون گفتا ڳالهائيندو هو. منهنجي ڪچهري بہ ڪيس گهڻو مزو ڏيندي هئي ۽ مون وٽ بہ ڪافي وقت وهندو هو. آئون ان وقت ئي ڪيس چوندو هئس تہ محمد! تون هڪ ڏينهن هنرمند، عالم، شاعر يا اڪابر ماڻهن جي قطار ۾ بيهندين. هيءُ چوندو هو تہ ماما! مون کي مائٽن ڪجهہ بہ نہ پڙهايو آهي، رُڳي قرآن مجيد پيو پڙهان، مون کي سنڌي ۾ پنهنجو نالومس لکڻ اچي ٿو. هن وقت بہ حافظ صاحب پنهنجو نالو ۽ ڪجهہ وڌيڪ لکي سگهي ٿو. ان کان پوءِ حافظ احمد ورياهه ماتليءَ مان مدرسو کڻي سندس ڳوٺ پرسان علي پور ويو، ۽ هن ننڍڙي ڪُتابي کي پاڻ سان گڏ وٺي ويو. علي پور جي مدرسي ۾ محمد قرآن مجيد حفظ ڪيو، ۽ حافظ محمد جي نالي سان سڏجڻ لڳو. ان کان پوءِ واپس ڳوٺ ويو جتي مجازي عشق جي وَرَ چڙهي ويو ۽ شاعريءَ جو آغاز ڪيائين. اچانڪ سندس طبيعت خراب ٿي پيئي، گهڻي علاج ۽

ڏُعائن ڪان پوءِ سندس طبيعت ۾ سڌارو آيو. هڪ دفعي ٻن ماڻهن سهاري گهٽي مان آيو پئي، ته اوچتو مجازي محبوب لانگهائو ٿيو. شهر ٻَڌائين، مجازي عشق جو پهريون شعر ڏجي ٿو:

نڪو ديدن ۾ دم هوندو، نڪو دلبر جو ڏڪ لڳندو،
نڪي هاٽي نهاريندس، نڪي شاهد ڪي شڪ لڳندو.

مجازي عشق ڪان ٽڙي معرفت جي منزل ڏانهن راغب ٿيو، جنهن رڳي ريتو ڪيس ۽ حقيقيءَ جي منزل ماڻيائين. سندس قلب تان ڪٿ لهي صاف ٿيو. حقيقي منزل بابت چيل شعر هيٺ ڏجن ٿا.

تون پنهنجو ننگ سڃاڻ پرين
مون کي معاف ڪري ڇڏ هاڻ پرين

•

عجب تنهنجي در جي عنايت ڏٺي مون
روئڻ راتو ڏينهن جي روايت ڏٺي مون

•

منهنجي نينهن ڪئي نند آهي حرام
ڏنم سجدو سڄڻ کي ڪري عشق امام

حافظ صاحب جنهن ڳوٺ ۾ جنم ورتو، اهو ڳوٺ علم و ادب ڪان پري، انساني اخلاقن وارين وصفن ڪان بنهه وانجهيل، جاهليت ۽ جهنگل جي تهذيب وارو ڳوٺڙو آهي، سندس ڳوٺ متعلق حافظ خود شاعريءَ ۾ چوي ٿو ته:

جتي علم ادب جي کوٽ آهي
اهو منهنجو پنهنجو ڳوٺ آهي

حافظ صاحب پاڻ شاعريءَ جي حوالي سان شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ، سچل سرمست ۽ مولوي احمد ملاح جو مداح آهي، صوفيانه ڪلام ۾ حافظ صاحب خود پاڻ به نرالي ۽ جداگانه حيثيث رکي ٿو. سندس صوفيانه شعر هيٺ ڏجي ٿو:

هر مذهب ۾ تنهنجو هُل
توئي خلقيا عشق عقل

•

Gul Hayat Institute

منهنجي وجود ۾ روز وسين
اَل انسان جو اهنج ڏسين

•

خالي هٿن سان آئون، هٿيار تنهنجي هٿ ۾
دانهن سان مون بہ دنگ ڪيو، ديدار تنهنجي هٿ ۾

حافظ صاحب لاڙ جو هڪ يگانو شاعر آهي، جنهن پنهنجي شاعري ۾ نہ صرف لاڙ پر پوري قوم ڪي جنجهوڙيو، اگهور ننڊ مان اٿاريو آهي. سنڌ ڌرتي ۽ قوم سان جيڪو ويڌن وهي پيو، ان جو ڪُلي عام ذڪر ڪيو اٿس، جيئن چوي ٿو تہ:

نڪو شهر وارن سان هوندي شڪايت، نڪو ڳوٺ وارن سان ڳالهيون ڪبيون،
اسين فرض پنهنجو نباهي ويندا سين، مٿي قوم ڪي چا ميارون ڏبيون!

•

جو دادلو درياءُ سڌبو هو، اڄ تنهن جو ناهي چو ڪو ڌڻي
ڇا وارث تنهن جا وڪامي ويا، يا ڪا تن ڪي واءُ ڪٽي

•

ڀٽائيءَ جا ڀاتي هتي بڪ ماري، هي ڀوتار خوني بهاري گهرن پيا
ٻُڌي ڇڏ تون هاڻي انهن ڪي ڏٻي ٻنڌ، جيڪي سنڌ ڏانهن مرض موذي سُرن پيا

حافظ صاحب ڪن شعرن ۾ ڏاڍن ۽ هيڻن جا احوال بي باڪيءَ ۽ بهادري سان بيان ڪيا آهن، مختيارن ۽ مجبور انسانن جون عادتون، مجبوريون، فضيلتون ۽ فرق ڀڌايا اٿس. جيئن چوي ٿو تہ:

هو لڙڪ تہ ڏس لاهياريءَ جا
ٻڌل ٻار آهن ٻانهياريءَ جا

•

Gul Hayat Institute

ڪاٽ جي پورهئي تي هي ڪنواريون گهر بنا گذران پيون ڪن
هٿ ۾ هٿڙو حال اهو هر ڪنهن کي ڏس حيران پيون ڪن

حافظ صاحب، غاصبن، غدارن، بي ضميرن، جابرن، ظالمن، بخيلن، بزدلن، منافقن، لوڀين ۽ لالچين تي پڻ پنهنجي شاعريءَ ۾ لعنت ۽ ملامت ڪئي آهي. جيئن چوي ٿو ته :

تون بي ضمير آهين، تڏهن امير آهين
پئسي جو پٽ سڏئي ڪنو خمير آهين.

حافظ پنهنجي شاعري ۾ عورتن تي ٿيندڙ ظلم ۽ ڏاڍ به بيان ڪيو آهي ۽ انهن سان گڏوگڏ سندن حقيقي ترجماني به ڪئي اٿس، جيئن چوي ٿو ته؛

نبي ۽ ولي جنهن جو نيپاج آهن
تنين کي ڏنا سُور سماج آهن

حافظ صاحب مذهبي حوالي سان حمد،نعت، قصيدا ۽ مناجاتون پڻ چيون آهن. جيئن ته حافظ صاحب قرآن مجيد جو حافظ آهي، تنهن ڪري پنهنجي شاعريءَ ۾ ڪنهن به موڙ تي مذهبي، اخلاقي، ادبي ۽ سچائيءَ جي پهلوءَ کي نه ڇڏيو اٿس، الله پاڪ جي وحدانيت ۽ پاڻ سڳورن جي سنت جو سچائيءَ سان ساٿ نڀايو اٿس. حافظ صاحب انسانيت جي ناطي بابت چوٽ جي شاعري ڪئي آهي. جيئن چوي ٿو؛
ڪنهين وٽ گوڏ ڪانهي ڪا، ڪنهين لئه روز نئين گاڏي
ٻنهي جو ساڳيو آ ڏاڏو، ٻنهي جي ساڳي آ ڏاڏي.
حافظ صاحب کي شاعريءَ ۾ الله پاڪ اهڙي ته سمجهه، بصيرت ۽ فرواني عطا ڪئي آهي، جو لفظن جو هڪ طرف موتين مثل بحر بي ڪنار ڇڻ سمنڊ اُڇلي ڇڏي ٿو، ته ٻئي طرف جملن جو ساوڻ جي مينهن مثل وسڪارو لايو ڇڏي. هڪ ئي نشست ۾ سؤ ٻه سؤ شعر چئي وجي ٿو.

حافظ پنهنجي شاعري ۾ لاڙ جي لهجي سان سنڌي ٻوليءَ جا خالص، نج، شائستا، پُرڪشش، پُرلطف ۽ اهڙا ٺرائتا لفظ استعمال ڪيا آهن، جو ٻڌندڙ دنگ رهجي وڃن ٿا ۽ اهي بيشڪ تمام گهڻو داد لهن.

مون حافظ صاحب جون ڪيتريون ئي محفلون ٻڌيون آهن، پوءِ ڪي رات جو ته ڪي ڏينهن جو. جڏهن به حافظ صاحب محفل پوري ڪري اجازت گهرندو آهي، ته ماڻهن طرفان بار بار يَڪ آواز هي ئي الفاظ ايندا آهن، ته سائين اڃا ڪُجھ ٻڌايو. اهي صدائون ۽ آواز بيشڪ سندس لاءِ احترام، اعزاز ۽داد آهن.

حافظ صاحب جون ڪيتريون ئي مجيل شاعرن ۽ سگهڙن سان محفلون، مشاعره پڻ ٿيل آهن. جن ۾ ڪيس داد جوڳا، ايوارڊ ۽ انعام پڻ مليل آهن. مشهور شاعر مرحوم ابراهيم ”منشي“ حافظ صاحب جي گهڻي عزت ڪندو هو، ۽ ڪيس پاڻ کان مٿانهون ڪري مڃيندو هو. مرحوم ابراهيم ”منشي“ سان هڪ دفعي مُنهنجي ملاقات، جڏهن رئيس علي محمد خان نظاماڻيءَ ماتلي واري، جي اوطاق تي، ته هڪدم چيائين، ته حافظ صاحب قدرتي ۽ فطرتي شاعر آهي، الله پاڪ شاعري ۾ ڪيس وڏي عالي ۽ نرالي نعمت سان نوازيو آهي، جيڪا هر شاعر جي وس جي ڳالهه ناهي.

حافظ صاحب جي ڳوٺ کان ٿورو ئي پنڌ تي رئيس الهڏني خان نظاماڻي جو ڳوٺ آهي، جتي رئيس الهڏنو خان نظاماڻي هر هفتي شاعرن ۽ سگهڙن جون محفلون مچائيندو هو. الهڏنو خان نظاماڻي پاڻ به وڏو سگهڙ هو، ۽ استاد غلام حيدر نظاماڻي پڻ مڃيل شاعر ۽ سگهڙ هو. انهن محفلن ۾ ڊاڪٽر نبي بخش خان بلوچ صاحب بدستور ايندو ويندو هو. حافظ صاحب به انهن محفلن ۾ شاعري جي طبع آزمائي ڪندو هو. ڊاڪٽر نبي بخش بلوچ صاحب پنهنجي ڪتاب ”رهاڻ هيرن ڪاڻ“ جُلد پهريون ۾ حافظ صاحب جو پڻ ذڪر ڪيو آهي. انهي کان سواءِ ڪوڙ سارن سنڌي ٻوليءَ جي رسالن ۾، حافظ صاحب جي شاعري جا بي بها موتي ڇپجي چڪا آهن، ڪيترن رسالن جي تبصره نگارن ڪيس لاڙ جو سچل سڏيو آهي.

دل ٿي چاهي ته سوين صفحا هن نوراني چهري، جمالياتي جسم واري سادي، سودي، سڀاجهڙي، حق گو شاعر، باسُنت بندي جي اسم، جسم، علم، عقلءِ زندگيءَ تي لکي ڇڏيان، جيئن ايندڙ نسلن کي خبر پوي ته سنڌ وقتن به وقتن کهڙا اعلىٰ ۽ عظيم انسان پيدا ڪيا آهن.

Gul Hayat Institute

جس لهڻي مسٽر عبدالجبار ”قاسم“ نظاماڻي جنهن سمنڊ جي تري ۾ ٽٻي هڻي، ڳوٺ سهراب خان نظاماڻي جي سُتل سپ جي پيٽ مان هي موتي ڳولي ڦولي ڪڍي ميدان تي آندو. حافظ صاحب جي شاعري گڏ ڪري لکيل نہ هئي، ڪي ماڻهو هن ڪان رسالن يا ڪتابن ۾ ڇپائيءَ لاءِ شعر وٺندا هئا، ۽ انهن کي زباني ٻڌائيندو هو، جيڪي پاڻ لکي ويندا هئا. هن وٽ ڪو بہ شعر بہ لکت ۾ محفوظ نہ هو. مسٽر عبدالجبار ”قاسم“ نظاماڻي حافظ صاحب جي حافظي کي داد ڏي ٿو، ۽ چوي ٿو، تہ هر شعر زباني ياد ڪريو ويٺو آهي. وڏيڪ ٻڌايائين تہ پهريائين حافظ صاحب راضي نہ ٿيو، پوءِ مس راضي ٿيو. ڪيس هن مجموعي لکڻ ۾ ڪافي محنت ڪرڻي پئي. مسٽر عبدالجبار ”قاسم“ نظاماڻي، جيڪو پڻ هڪ هڪ بهترين ليکڪ، اديب، عالم ۽ علم دوست ماڻهو آهي، جيڪو خاص ڪري لاڙ پٽ ۾ جيڪي بہ اهڙا ماڻڪ موتين جهڙا ماڻهو، سندن علمي ۽ ادبي خزانو گمنام، لِکيو، وِڃايو يا ٽڙيو پکڙيو پيو آهي، انهي کي ميڙي چونڊي گڏ ڪري، موتين جي مالها وانگر هڪ سڳي ۾ سبي نِکار ڏيئي، نروار ڪري وڃايل ورثا واپس ورائي ڏي ٿو. جيئن قوم کي خبر پوي تہ سندن ئي لوڪ جا قيمتي ۽ ڪلادار مرجان ۽ موتين ڪان مهانگا ماڻهو ڪيتي لِڪا پيا آهن. مسٽر عبدالجبار ”قاسم“ نظاماڻي هن ڪان اڳ ۾ ”لڳي جيءَ ۾ جهوري“ ڪتاب ڇپائي چڪو آهي.

هڪ شاعر يا اديب جومواد حاصل ڪري، هُو بہ هُو سندس مرضيءَ ۽ منشا مطابق ان کي ترتيب ۽ طريقي مطابق تيار ڪري، پريس مان ڇپائڻ ڪا ٻارن واري راند نہ آهي، هيءُ تمام ڏکيو ڪم آهي اها انهن کي خبر هوندي جيڪي انهي ڪم سان واسطو رکندا هوندا.

شابس هجي عبدالجبار ”قاسم“ نظاماڻي کي، جنهن هن ڪم ۾ هٿ وڌو. الله پاڪ کيس اجر ڏيندو، ڇاڪاڻ تہ حافظ جي شاعريءَ ۾ ظالمن خلاف جهاد جو اعلان آهي، مظلومن جي داد رسيءَ لاءِ دعا آهي ۽ پتڪيلن لاءِ روشني ۽ نِجات آهي.

Gul Hayat Institute

محمد عالم نظاماڻي

لاڙ جو لعل

حضرت پير سائين سيد محمد راشد روضي ڌڻي رحہ جي فيض مان جن حظ حاصل ڪيو ۽ رچي ريٽو ٿيا، انهن مان حضرت پير سائينءَ جي تعليمات جو جامع ۽ شارح مقبول بارگاه رب الودود، حضرت خليفہ محمود فقير رح نظاماڻي بہ هڪ آهي. اهڙن بزرگن جي باري ۾ حضرت يٽ ڌڻي فرمايو آهي تہ :

رچي جي ريٽو ٿيا، ڪين اباڻجن نہ اوءِ،
ڪُنب نہ ڪاري تن ڪي، جي هالاري هوءِ،
توڙي ڌوپي ڌوءِ، تہ بہ لالي تهين نہ لهي.
(شاھ)

حضرت خليفہ محمود فقير رح، نظاماڻي برادريءَ مان سهراب خان جي نالي سان سُهراباڻي پاڙو ٿيو. انهن سُهراباڻين جي پاڙي ۾ ٻيو پاڙو زردار اڻين جو آهي، جيڪي پڻ خليفہ صاحب سان برادريءَ ۾ واڳيل آهن. انهن زرداراڻين مان فقير آدم خان جي گهر ۾ هڪ ٻار جنم ورتو، جنهن ٻار جو نالو نبي سائين صہ وارو مِٺو نالو رکيو ويو. ڪنهن کي خبر هئي تہ اهو ٻار اڳتي هلي سچل سائين ۽ ڀٽائيءَ وارو ڏڳ وٺندو. رئيس آدم فقير جي گهر ۾ جنم وٺندڙ ٻار، ڀٽائيءَ وارو ڳس چو نہ وٺي، جڏهن ڀٽائي رح جي پيرا گهمايل سرزمين "ڳُتي درياءُ" ۽ "پٽهيل درياءُ" جو پاڻي پيتو اٿس. حضرت شاھ عبداللطيف شاھ ڀٽائي رح جڏهن پٽهيل تي آيو هو، تڏهن پٽهيل سُڪي ويل هو، جو فرمايائون تہ:

پٽهيل تو ۾ پُور، اڳيون آھِ نہ آب جو،
سُڪين ڪهڙي سُور، پيئي واري وچ ۾.
(شاھ)

ٻئي طرف حضرت پير سائين روضي ڌڻي رح جي روحاني فيض ۾ مريد هجڻ جي ڪري، سندس مزاج ۾ ظلم ۽ ظالم سان بغاوت ۽ ظالم سان مهاڏو اٽڪائڻ، مظلومن جي حمايت ۽ مدد، وطن تان سر گهورڻ ماروئڙن سان محبت واريون ڳالهيون حافظ صاحب جي شاعريءَ ۾ توهان کي جاءِ بجاءِ نظر اينديون. اهو سچو ڪرشمو ان روحاني اثر جو

آهي، جنهن سان حافظ صاحب وابسته رهيو آهي. حضرت گرهوڙي سائين رح پنهنجي شعر ۾ چيو آهي ته :

متان ڪائين ڪِڇٽي، حاڪماڻي هنڌان،
رڏي هونداؤن رت ۾، ماري مسڪينا

حافظ صاحب ان شعر تي عمل جي ڪوشش ۾ رُڌل نظر ايندو آهي. معاشري ۾ ٿيندڙ برايون، نانصافيون ۽ معاشي ناهمواريون ۽ ان سان گڏوگڏ حُسن ۽ عشق جا داستان، سياسي تنظيمن ۽ تحريڪن جا اثر معاشري تي سڌي ريت پون ٿا. حساس شاعر معاشري جو فرد آهي. جنهن تي انهن ڳالهين جو وڏيڪ اثر پوندو آهي. پوءِ حساس دل وارو شاعر پنهنجي شاعريءَ ۾ اهي سڀئي رنگ چٽيندو آهي.

حافظ صاحب جي شاعريءَ ۾ هيءُ شعر ان ڳالهه جو شاهد آهي ته ڳالهه هن طرح هئي، ته سرور پير رح جي ميلي ۾ هڪ حسينا پوپري ڳائي رهي هئي، هن علائقي جو بااثر وڏيرو باز وانگر ان ڪبوتريءَ ڪي جهٽي وٺي وڃي ٿو. حافظ صاحب اهو منظر هنئين چٽيو آهي.

پُوپري پورهيو پي ڪيو، پرمار تيسين اُت پُڳو،
ڳالهه ڳائڻ جي هلي پي، مون پڌو روئڻ رڳو،
اُن ستم تي چو پيلا، نه ٿي سيڪ سرور ڪي لڳو،
ڪنهن شڪاري ڏِس، جتي ڪيڏو آهي ڪلُور ڪيو.

ڪڏهن ڪڏهن حافظ صاحب پاڻ متعلق به شاعري ڪري ويهي رهندو آهي. هونئن به شاعري جيڪا مشاهدي ڪان پوءِ دل مان اڌما ڏيئي نڪرندي آهي، ان جي اهميت مٿانهين هوندي آهي. هڪڙي دفعي حافظ صاحب رات جي وقت ميرپور بٺوري ڪان سندس ڳوٺ ڏانهن اچي رهيو هو. اسڪوٽر جهمپن ۾ حافظ صاحب ڪي ڪرائي وڌو، وڏي نقصان ڪان سائين بچي ويو، پر سندس هٿ ڦٽجي پيو. جنهن تي في البديه شعر ٺاهيائين، جنهن جا ابتدائي بند ڪجهه هن طرح آهن.

متان پُلجي ٻنوري مان، سڄڻ کو سچ لٿي نڪري،
قضا سان جي ڪري پيو، پوءِ ورهن تائين نہ ڏک وسري.
ائين ئي اوچتو آئون ٻہ نڪري پيس نومبر ۾،
اها تاريخ ارڙهين هئي وچي ڪِريس وڏي وَرَ ۾،
چڱي ڀلي ٿي ڪورواهہ چوڪ وٽ ڪائي لڳس خر ۾،
الله ڪري نہ اسڪوٽر گڏ گاڏي سان ڪو ٽڪري.

فارسي زبان جي وڏي شاعر مولانا جلال الدين رومي رحہ پنهنجي شاعريءَ ۾ ”مثنوي شريف“ خود جمع ڪونہ ڪئي هئي. بزرگ وجد جي حالت ۾ شعر چوندو ويندو هو، سندس معتقد اهي لکي ويندا هئا. اهڙيءَ طرح سرتاج الشعراءَ حضرت ڀٽائي رح ٻہ پنهنجا بيت خود ڪونہ لکيا، پر خليفن ۽ فقيرن، ”گنج شريف“ جي نالي سان اهي شعر رسالي ۾ گڏ ڪيا.
اسان جي ممدوح حافظ سائينءَ جي شاعري ٻہ ائين آهي. سائين پاڻ ڪونہ لکي آهي، سائينءَ جي شاعري پهريان سائين عبدالرزاق مهيري گڏ ڪرڻ ۽ لکڻ شروع ڪئي، ان کان پوءِ عبدالجبار ”قاسم“ نظاماڻي ماتليءَ واري وڏي همت ڪري توهان جي هٿن تائين پهچائي آهي.
حافظ صاحب في البديع شاعر آهي، جنهن کي سوچڻ ۽ لفظن جي بندش جي ضرورت ڌانهن ڌيان ڪرڻ جي ضرورت نہ آهي. لفظ خود سائينءَ جي دل تي تري اچن ٿا. سائين رڳو انهن کي نظم جي روپ ۾ ظاهر ڪري ٿو. حافظ صاحب جي شاعريءَ ۾فطرت جي منظرنگاري، ويڪائو وڏيري جي مذمت، علماءِ سُوءِ، بي عمل مُرشدن کي تنبيهہ، بدمعاش، ٺڳ واپاري سان گڏوگڏ حڪومتي ڪارندن کي پڻ هدايت ڪيل آهي.
سائينءَ جي شاعريءَ ۾ غزل، مولود، مدح، وائي بيت، ڪافيون شامل آهن، مطلب تہ سائين شاعريءَ جي هر صنف تي طبع آزمائي ڪئي آهي. آخر ۾ آئون انهن دوستن جو ٿورائتو آهيان، جن هڙان وڙان ڪري سائينءَ جي شاعريءَ کي منظر عام تي آندو، هن ڪتاب جي شايع ٿيڻ سان سنڌي شاعري ۾ قيمتي مواد جو پڻ اضافو ٿيندو.

مولوي حافظ محمد رمضان مهيري

بجاري شريف، ڪورواهہ ضلعو بدين.

ڪجھ آئون بہ چوان

اڄ کان اندازن 33 سال اڳ جي ڳالھ آهي، جڏهن آئون عبدالرزاق مهيري، حافظ محمد نظاماڻي، ماتلي جي نظاماڻي محلي واري مدرسي ۾ گڏ پڙهندا هئاسون، ۽ آئون فارسي ڪلاس ۾ پڙهندو هئس ۽ حافظ صاحب شعبہ حفظ ۾ داخل هو. زماني جي حالتن کان بي خبر هئاسون. گڏجي فقر وٺندا هئاسون، ڪڏهن ٿالھ فقر وارو منهنجي مٿي تي ۽ ڪير وارو لوٽو حافظ جي هٿ ۾، تہ ڪڏهن ٿالھ فقر وارو حافظ صاحب هي مٿي تي ۽ ڪير وارو لوٽو منهنجي هٿ ۾. حافظ صاحب جو والد مرحوم آدم فقير نظاماڻي ڪڏهن ڪڏهن ايندو هو ان سان بہ ڪچهري ٿيندي هئي.

ڪجھ عرصي کان پوءِ اسان جي استاد مرحوم سائين حافظ احمد ورياھ صاحب، ماتليءَ واري مدرسي کي خيرآباد چئي "علي پُور" ۾ مدرسو کوليو. حافظ محمد صاحب ۽ آئون سائينءَ سان گڏ علي پُور وياسون. علي پُور ماتلي کان پنج ڪلوميٽر پري آهي. علي پُور کان پوءِ سائين حافظ احمد ورياھ صاحب ڏگهڙيءَ ۾ مير محلہ ۾ "مدرسہ مطلع العلوم" ۾ پڙهائڻ شروع ڪيو. آئون سائينءَ سان گڏ ويس ۽ حافظ صاحب مون کان جدا ٿي ويو. فارسي جو شعر آهي تہ:

ماه مجنون هم سبق بوديم در ايوان عشق
او بسحرا رفت و مادر کو چہ رسوا شديم

ترجمہ: آئون ۽ مجنون هڪڙي عشق جي اسڪول ۾ گڏ پڙهندا هئاسون ۽ پوءِ هن وڃي جهنگ وسايو ۽ اسين هتي گهٽين ۾ دربدر پيا ڦرون.

Gul Hayat Institute

حافظ صاحب شاعري وارو گس ورتو، اڄ حافظ صاحب اها ڳالھ ڪري ٿو، جيڪا لطيف سائين ۽ سچل سرمست ڪئي آهي. ائين سمجهو تہ حافظ صاحب انهن جو ترجمان آهي. جيئن حافظ صاحب چيو آهي.

نينهن ، جيڪي نيش
ڪنڊ ڏنا تن پنهنجا ڪيش

وري چوي ٿو:
برهہ ياڳ منهنجا اڇي ڪيا پلا
ادا عشق کان اڳ هيا هٿ ٿلها

ٻئي هنڌ چوي ٿو:
خالي هٿن سان آئون هٿيار تنهنجي هٿ ۾
دانهن سان مون دنگ ڪيو ديدار تنهنجي هٿ ۾

محبوب لاءِ چوي ٿو:
تنهنجي قدم هيٺان شل روز ڪُسون
تون موت ڏسين اسين منهن تہ ڏسون.

•

سڄڻ صدمن سهڻ جي سهپ مون ۾ هاڻ ڪانهي ڪا
تنهنجي مرضي جي ائين آهي تہ پوءِ چڪتاڻ ڪانهي ڪا

حافظ محمد صاحب سان منهنجو رشتو اڄ بہ ان مدرسي جي زماني وارو پيو اچي، جتي بہ ملندا آهيون تہ ائين پائيندا آهيون تہ هينئر بہ گڏ پيا پڙهون. جتي بہ حافظ کي ڪو سڏ ڪندو آهي، تہ مون کان سواءِ هو ڪونہ ويندو آهي. هن جو مون سان جيڪو ناتو آهي ان جي ڪهڙي ڳالهہ ڪريان! الله ڪري اها محبت ۽ پيار هميشہ رهجي اچي. (آمين)
جس لهڻي مسٽر عبدالجبار "قاسم" نظاماڻي جنهن پنهنجو قيمتي ٽائيم ڪڍي هن خير جي ڪم ۾ هٿ وڌو آهي، الله سائين هن کي سگهہ ڏيندو، هن ڪتاب کي ڇپائي عوام آڏو پيش ڪندو. سندس جدوجهد کي سلام آهي.

Gul Hayat Institute

عبدالرزاق مهيري
ڳوٺ مولوي حاجي علي محمد مهيري
ڪڙيو گهنور، بدين
03012845027

حافظ نظاماڻي- لاڙ جو سچل

جسامت ۽ شڪل ۾ مولوي، جنهن کي مُلان ڏسي فخر ڪن. ڪردار ۾ فقير مزاج، الستي، باشريعت ۽ قلندري. جنهن جي انگ انگ مان سچ ۽ حق جي خوشبو اچي، جنهن کي سچ ۽ حق جو پرچاڪ پنهنجو تاج بڻائين، جيڪو ڪنهن به پليٽ فارم شهيدِ انقلاب فاضل راهو جي ورسيءَ جو هجي، ڪو ادبي ميڙاڪو هجي، ڪا موالين جي محفل هجي يا سوالين جو تڏو هجي، يا وري سهڻي ڪردار جي عڪاسي ڪندڙ صادق فقير جي چاليهي جي تقريب هجي. حافظ نظاماڻي ڇاتي چڪي پنهنجي منفرد انداز ۾ سماج جي هر بُرائيءَ کي نِندي، ۽ سماج جي گُٽن کي همت بخشي، هر جڳهه تي محبت جو پايو نظر ايندو ۽ پوتارن جي لڇڻ جون ڪلون لاهيو ڇڏي. رب العزت انهي عظيم شخص کي شاعريءَ جو فن عطا ڪري، مظلومن جي رهنمائي ڪرڻ لاءِ هڪ اهم مقصد سونپيو آهي. جنهن سان سچائي ڪندي حافظ کي ڏٺوسين. هيءَ نه ڪنهن کان ڊڄي، نه گهٻرائي. ارڏو شخص هميشه ڪنهن جي پرواهه نه ڪندي قلم کي رواني ۾ آڻيو، ڪڏهن ”ڪارل مارڪس“ جون سِڪون پيو لاهي ته:

ڪنهين وٽ گوڏ ڪانهي ڪا، ڪنهين وٽ روز نئين گاڏي،
ڀنهين جو ساڳيو آ ڏاڏو، ڀنهين جي ساڳي آ ڏاڏي.

ڪڏهن ته ”ڀڳت ڪبير“ جا نياپا پيو ڏي، جنهن مان انسانيت جي خوشبوءَ پئي اچي ۽ اسلامي هم آهنگي نظر ٿي اچي.

ڪو آ رحمان جي پاسي، ڪو آ ڀڳوان جي پاسي،
آئون سجدو اُنهي کي ڏيان، جيڪو انسان جي پاسي.
(حافظ)

ڪڏهن ته وري ڪٽر پٽي جي منهن تي چماٽ هڻي چوي:
مون کي نه روڪ واعظ منهنجي شراب کان،
باغي آ عشق منهنجو تنهنجي ئي باب کان.
(حافظ)

وري ڪڏهن ته شمشيرالحيدري جي پاسي ۾ ويٺي نظر اچي ٿو:

اوهين جي مُڙس ماڻهو ٿيو، ته دشمن کان درياه واريون،

(حافظ)

بهرحال حافظ نظاماڻيءَ کي جڏهن به ڏسان ٿو ته شمشيرالحيدريءَ جا الفاظ ذهن جي ڪُنڊن ۾ ٽڪرائجن ٿا ته دُنيا جو وڏوماڻهو اهو آهي، جنهن جو قول ۽ فعل ۾ فرق نه هجي، سو حافظ به زمان ۽ مڪان کان پاڪ آهي، سُهڻي سنڌ لاءِ عظيم نعمت آهي، جنهن کي پنهنجي ڌرتيءَ سان حد کان وڌيڪ پيار آهي، جيڪو چوڻ کان نه ٿو ڪيٻائي:

مڪي ۽ مديني جو ڪو مَٽ ڪونهي،
مگر سنڌ به منهنجي ڪنهن کان گهٽ ڪونهي

(حافظ)

آخر ۾ ايترو ضرور چوندس ته ايڏي وڏي ۽ قد آور شخصيت تي لکڻ ڪو سولو ڪم ناهي، آئون جس پيش ڪريان ٿو پياري دوست هم منصب ليڪچرار عبدالجبار "قاسم" نظاماڻيءَ کي جيڪو، هر وقت حافظ نظاماڻيءَ جي خيالن ۽ افعالن کي پني تان لاهڻ (ڪتاب جي صورت۾) لکڻ ۾ مشغول آهي. بقول حافظ جي ته ٻين نظاماڻين ۾ هيءُ موتي آهي.

حافظ محمد نظاماڻيءَ سچ ۽ حق چوڻ کان نٿو ڪيٻائي، هر جڳهه تي پنهنجي هستي وجود کي اڳيان آڻيو، وقت جي فرعونن جي لڄڻ کي عيان ٿو ڪري، هيءَ شخص ذات پات کان پاڪ، لاڙ جي تر ۾ "سچل" جي ڪردار جي عڪاسي آهي.

عزادار حسين خواجه

ايم اي سي ۽ ايم فل
قائداعظم يونيورسٽي اسلام آباد
ليڪچرار
گورنمينٽ بوائز ڊگري ڪاليج ماتلي

Gul Hayat Institute

جاکوڙي جوان

اسان جو اباڻو ڪِرت زميندارِي پيشو آهي، بابي سان گڏ نندي وهي ۾ ديھ ڪانهيڪي واري ٻني تي ويندو هئس. اتي بابي جو واسطو ڪيترن ئي ماڻهن سان هو، جنهن مان حافظ محمد نظاماڻي اول نمبر تي هو. حافظ صاحب سان ملاقات جو موقعو ملندو هو.

حافظ صاحب سان حُب نندي وهي کان ئي سيني ۾ رکندو پيو اچان ۽ حافظ صاحب جي ڪردار جي حقيقت آئون نندي وهي کان ئي ڏسندو پيو اچان، هينئر آئون جواني واري وهي کان مٿيرو ٿي چڪو آهيان.

جڏهن سائين عبدالجبار ”قاسم“ نظاماڻي پهرئين دفع ڪتاب ”باغي آ عشق منهنجو“ ڇپائڻ جي ڪوشش ڪئي هُئي تہ اسان جي ڳوٺ ٽنڊو قيصر نظاماڻي ۾ اچي بابي کي لکيل مواد ڏيکاريو ۽ راءِ ورتي هُئس، بابي اِهو ئي چيو تہ حافظ زيرو هو ۽ هاڻ ڪتاب اچڻ کان پوءِ هِڪ ۾ ليکبو.

جڏهن سائين عبدالجبار ”قاسم“ نظاماڻي ڪتاب ”باغي آ عشق منهنجو“ ٻئي دفعي ڇپائڻ جو ارادو ڪيو تہ سائين عبدالجبار ”قاسم“ نظاماڻي مون سان رابطو رکيو، منهنجو جڏهن ٻني تي وڃڻ ٿيندو هو، سائين کي ماتلي مان پنهنجي گاڏي تي کڻي حافظ نظاماڻي جي ڳوٺ سُهراب خان نظاماڻي ويندو هئس. اتي اوطاق تي ويهي سائين ۽ حافظ ۽ عبدالرزاق مهيري مواد پروف ڪندا هئا. ڪڏهن ڪڏهن پنهنجي ڪانهيڪي واري ٻني واري اوطاق تي ويهي مواد ڏسندا هئاسون، ڪڏهن ڪڏهن تہ رات جو ترسندا بہ هئاسون. اهو سلسلو ڪافي قدر هليو. آخرڪار اهو ڪتاب تيار ٿي ويو، جيڪو ڇپجي اوهان جي هٿن ۾ اچي چُڪو آهي. اميد تہ سيني پڙهندڙن کي پسند ايندو.

منصور منظور نظاماڻي
ٽنڊو قيصر

Gul Hayat Institute

ڏات نہ پُڇي ذات

ٻَلُڪِيا ٻُوٽَنِ، ڏَڙَ ڪي ڳَڏيو ڏُورِ ۾،
ڳالهيون ڳهلي لوڪَ سين، پَڌرِ پَئِي نہ ڪَنِ،
ڪا مُلِ آهي تَنِ، مون پريان جي ڳالهڙي.
(شاهہ صاحب)

ڪي ڪي انسان ڏسڻ ۾ تمام سادا سودا ۽ اڻ پڑهيل نظر ايندا آهن، انهن انسانن جي باري ۾ هر ڪو چوي ٿو، اهي ڪجهہ نہ ٿا ڄاڻن، پر ان جي برعڪس سندن سينو صاف، ٻين انسانن جي ڀلائي لاءِ سوچڻ، هر وقت نصيحت آميز گفتا چوڻ، جهڙا گڻ موجود هوندا آهن.

اهڙن املهہ انسانن مان حافظ محمد نظاماڻي بہ هڪ آهي، مون پهرئين نظر ۾ بہ اهو ئي سمجهيو هو تہ هي هڪ عام ماڻهو آهي، پر جڏهن ڪچهري ڪيائين تہ مُنهنجا تاڪ لڳي ويا، جو تہ سندس سيني ۾ اٿاهہ علم، ڄاڻ، ساڃاهہ ۽ مروت سمايل هئي. جو هو ڳالهائيندو رهيو ۽ آئون چپ ڪري ٻڌندو رهيس. سندس ڄاڻ هر موضوع تي تمام وسيع هئي. پاڻ هڪ بي باڪ، عقلمند ۽ اڏول انسان آغي. خاص طور تي مذهبي ڪٽر پرستي جي خلاف پنهنجي شاعري ۾ واضع طور نمايان ڪئي اٿن.

حافظ صاحب فطرتي شاعر آهي. اها ڪيس قدرت طرفان ڏات مليل آهي ڪڏهن بہ ويهي سوچي شاعري نہ ڪندو آهي. بلڪ پاڻهي پاڻهي اندر مان آواز نڪرندو اٿس ڪچهري جو ڪوڏيو آهي، جو ويهي تہ راتِ کُٽي، بات نہ کٽي. قدرت ڪاملہ اهڙو تہ ذهن ميسر ڪيو اٿس جو ڪچهري جي هڪ ئي نشت ۾ ڪيترا ئي نوان نوان شعر ٻڌائي ويندو آهي. سندس شاعري جا ٻہ مجموعہ ”باغي آ عشق منهنجو“ ۽ ”تاريخ آهي شاهد“ نظاماڻي پبلڪيشن طرفان شايع ٿي چُڪا آهن.

پروفيسر خادم حُسين ڪوسو

پرنسپل

گورنمينٽ بوائز ڊگري ڪاليج ماتلي

سرس سوايو

سون جو مقام ته پنهنجي جاءِ تي، ليڪن پارس ڪان سرس سوايو نه هوندو. هر شاعر جي شاعري جي خوشبوءِ ۽ سرهاڻ پنهنجي جاءِ تي، ليڪن لاڙ جي لعل ”حافظ محمد نظاماڻي“ جي شاعري پوري سنڌ ۾ سوايو مقام ماڻيو بيٺي آهي.

اهڙي عوامي شاعر جي شاعري کي مرتب ڪرڻ وارو به ڪم انمول موتي ٿي سگهي ٿو. اهو ئي موتي آهي محترم عبدالجبار ”قاسم“ نظاماڻي.

عبدالجبار ”قاسم“ نظاماڻي کي جيءَ ۾ اِها ئي لوري لڳل آهي ته سنڌي ادب بابت مواد شايع ٿئي. چاهي اهو ادب جي ڪهڙي به صنف سان تعلق رکندو هجي. عبدالجبار ”قاسم“ نظاماڻي چاڻ جي کاڻ آهي. ڪچهري ۾ ويٺو ته ڪانس ڪوڙ سارو نئون مواد معلوم ٿيندو.

هن ڪتاب جو پيو ايڊيشن به نظاماڻي پبلڪيشن ماتلي ضلعو بدين طرفان شايع ڪيو وڃي پيو، جيڪو اميد ته شاعري واري صنف ۾ عوام ۾ مقبوليت ماڻيندو.

ايم.ايم اشهدالله جڳسي
ڳوٺ الهرکيو جڳسي

Gul Hayat Institute

مُرتب پاران (دفعو پهريون)

هڪ دفعي جيئن آئون اسڪول مان نڪري قُليلي جي ڪَپ تي آيس، تہ منهنجو دوست محمد عالم نظاماڻي نظر آيو، ويجهو وجي ڪچهري مچائيسين، بس اجان ڪچهريءَ ۾ محو هئاسين، تہ سامهون گس تان هڪ سفيد پوش ريش، سفيد ڪپڙن ۽ اجرڪ جي پٽڪي وارو ماڻهو لانگهائو ٿيو. محمد عالم ڏيان ڇڪائيندي چيو تہ اهو مشهور شاعر حافظ محمد نظاماڻي سهراباڻي اٿئي. وقت گذرندو رهيو تقريبن ٻن سالن کان پوءِ سائين محمد اسماعيل ميمڻ ٽنڊي باگي واري تنهن ٽنڊي باگي ۾ مولوي احمد ملاح جي ياد ۾ ڏينهن ملهايو. تنهن جي مونکي، دعوت ڏياري موڪليائين. آئون عبدالجبار "قاسم" نظاماڻي، مسٽر عزيز "پارس" ۽ سائين معظم علي خاصخيلي انهي مانائتي ادبي محفل ۾ شريڪ ٿياسيون. اها محفل لارينس مدرسہ يعني گورنمينٽ هاءِ اسڪول ٽنڊي باگي جي هڪ هال ۾ منعقد ڪئي ويئي هئي. انهيءَ محفل ۾ ڊاڪٽر نواز علي "شوق"، تاج جويو ۽ حافظ محمد ۽ ٻڻ ٻين ڪترن ماڻهن شرڪت ڪئي هئي. تقريرن جو سلسلو ختم ٿيو تہ شعر واري نشست هلي حافظ محمد نظاماڻي جو نالو آيو، جنهن پهريون غزل هيءُ پڙهيو:

ڪنهين وٽ گوڏ ڪانهي ڪا، ڪنهين لاءِ روز نئين گاڏي،
ٻنهيءَ جو ساڳيو آ ڏاڏو، ٻنهيءَ جي ساڳي آ ڏاڏي.

تہ محفل ۾ واهہ واهہ ٿي ويئي. جيئن حافظ صاحب غزل ٻڌائيندو ويو تيئن تيئن محفل مچندي ويئي. حافظ صاحب غزل ٻڌائيندي پاڻيءَ جي طلب ڪئي تاج جويو صاحب خود پاڻي جو گلاس ڀري حاضر ڪيو. ان کان پوءِ ظهر نماز جو ٽائيم ٿي ويو. حافظ صاحب مسجد طرف هليو ويو تہ آئون بہ نماز لاءِ اٿيس. رستي ۾ اسان ٻنهي جي ملاقات ٿي، هڪ ٻئي سان حال احوال ڪندا مسجد ۾ داخل ٿياسون اها اسان جي پهرئين ملاقات هئي. ان کان پوءِ ملاقاتن جو سلسلو شروع ٿيو. مون ساڻس شاعريءَ ڪي لکڻ بابت حال اوريو، تہ پهريائين ماٿ ۾ ٻڌي ويو. آخر آئون نہ ڇڏ ٿي پيس. چوندا آهن تہ لوهہ کي لوهہ ڪٽي سو مڃي وڌائين. ان کان پوءِ ماتليءَ ۾ نظاماڻي محلي جي اسڪول ۾

حافظ صاحب سان شام ملهائي ويئي. جنهن ۾ محلي جي ماڻهن ۽ شهر جي سيني اديبن شرڪت ڪئي هئي. ان ڪان بعد ڊاڪٽر ربنواز نظاماڻي محل ۾ صافظ صاحب سان رهاڻ ملهائي، جنهن ۾ ڪميونٽي جي اڪثر ماڻهن شرڪت ڪئي. اها محفل رات جو هڪ وڳي تائين هلي جنهن ۾ سوالن جوابن جي نشست به هلي.

آخرڪار هر آچر تي حافظ صاحب جي ڳوٺ وڃڻ شروع ڪيو جتي حافظ سان ملاقات ڪري شعر لکڻ شروع ڪيم. انهي منزل ۾ مون کي ڪيترائي ڏک ڏاکڙا، سفر جون تڪليفون سهٽيون پيون چوندا آهن ته جان، مال ۽ وقت ڏيئي جنهن به شئي تي لڳندا ته ان جو وجود پيدا ٿيندو. سو الحمدالله، حافظ صاحب جي شاعريءَ جو پهريون مجموعو تيار ٿي چڪو آهي جيڪو اوهان جي هٿن ۾ آهي.

ڪيترائي تنقيد نگار صاحب اها تنقيد ڪندا ته ڪتاب ۾ ڪافين، غزلن، گيتن، وائين، مناجاتن، نعتن ۽ مدحن کي الڳ الڳ ڇو نه لکيو ويو آهي، جيئن ته حافظ صاحب جي شاعري ايتري ته حق پرستي واري آهي، جو گهٽ علم وارو ۽ گهٽ سمجھ وارو مولوي ته ڪيس ڪفر جي فتويٰ هڻندي دير نه ڪندو، ڪن شخصيتن تي ته اهڙي تنقيد ڪئي اٿس، جو ڪيس مارائيندي به دير نه ڪن. قومي درد ۾ ته قوم پرستن کي به مات ڏيئي ويو آهي. ڪامورن تي اهڙا چوھ چنڊيا اٿس جو متان خطري جي گهنٽي نه وڄي وڃي. ويڙهي رومال ۾ هڻڻ جي مصداق تحت، عنوان جي بغير سندس شاعري ڪتاب ۾ پيش ڪئي ويئي آهي. انشاءَالله، جي حياتي ساٿ ڏنو ۽ ماحول سازگار رهيو ته سندس شعرن جي شرح جو ڪتاب تيار ڪيو ويندو.

ڪتاب جي تياريءَ ۾ جن ساٿ سلامت نڀايو، تن جو ذڪر ڪندو هلان، اول نمبر تي عبدالرزاق مهيري آهي، منهنجي ڪميونٽيءَ ۾ محمد عالم نظاماڻي، محمد رحيم عرف ڪِڪا نظاماڻي، ڊاڪٽر ربنواز نظاماڻي، سائين ولي نظاماڻي، منظور ۽ منصور نظاماڻي (ٽندو قيصر) ، مسٽر نورالامين نظاماڻي، شوڪت نظاماڻي، عزيز ”پارس“ ۽ محمد بخش نظاماڻي جا نالا سرفهرست آهن. منهنجن پيارن دوستن مان مسٽر محمد ايوب سنڌي پڻ به تعاون ڪيو. منهنجي شام جي ڪچهريءَ جو مور ماڻهو مرحوم غلام محمد لغاريءَ جو ذڪر به لازمي آهي، منهنجي اسڪول جي عملي ۾ مسٽر شاهد راجپوت، مسٽر غلام فاروق راجپوت به سرفهرست آهن. قابل عزت محترم مولانا نعمت الله الاهي، محمد يوسف مهندو ۽ عبدالرزاق صاحبان به ذڪر جي لائق آهن.

الرزاق ڪمپيوٽر وارن جو تہ ڪهڙو ذڪر ڪريان سي تہ منهنجي متي جا موڙ آهن انهن جي مڪمل تعاون کان سواءِ هيڙي انمول ڪتاب جو مارڪيٽ ۾ منظر عام تي اچڻ محال هو.

اميد تہ هيءَ ڪتاب عوام ۽ خواص کي پسند ايندو ۽ سنڌي علم و ادب جي نظم واري حصي ۾ اهم جاءِ والاريندو.

دعائن جو طالب

عبدالجبار "قاسم نظاماڻي

نظاماڻي پاڙو ماتلي، ضلعو بدين.

Gul Hayat Institute

مرتب پاران (ٻيو دفعو)

ڪنهن ٻه ڪتاب جي ٿوروئي عرصي اندر مارڪيٽ مان ماڻهن جو خريد ڪرڻ ۽ ڪتاب جو اڻلڀ ٿي وڃڻ اها ان ليکڪ، شاعر، مرتب ڪندڙ ۽ پبليڪشن جي وڏي مجتا سمجهبي ۽ چئبي.

اهڙي نموني سان شاعر حافظ محمد نظاماڻيءَ جو پهريون ڪتاب ”باغي آ عشق منهنجو“ هٿو هٿ وڪامجي ويو ۽ مارڪيٽ مان ٻه ختم ٿي ويو. اهو شاعر حافظ محمد نظاماڻي مرتب ڪندڙ عبدالجبار ”قاسم“ نظاماڻي ۽ نظاماڻي پبليڪشن لاءِ وڏو اعزاز آهي.

سنڌ جي ڪند ڪڙڇ، ڳوٺن، وسندين ۽ شهرن جي دوستن، عالمن اديبن شاعرن ۽ ليکڪن طرفان اهائي سدا يا گذارش پئي آئي ته حافظ نظاماڻي جو پهريون ڪتاب ”باغي آ عشق منهنجو“ ٻئي دفعا شايع ڪيو وڃي. ماڻهن جي حافظ سان حُب ۽ پڙهندڙ جي چاهت جي اميد تي پهريون ڪتاب جو ٻيو ڇاپو سڌاري ۽ واڌاري سان وري ٻه نظاماڻي پبلڪيشن ماتلي ضلعو بدين جي طرفان شايع ڪيو پيو وڃي.

ٻئي ڇاپي ۾ شاعري کي ترتيب سان موضوع وار فقري، مناجات، نعت، حافظ جي حُج، صوفي ازم، سماج معاشرو، واقعاتي، سنڌ، سنڌو درياءَ بابت، سنڌ جا لوڪ داستان طالبو مُلان، شخصيت، عورت ۽ التجا ۾ ورهايو ويو آهي، جيئن پڙهندڙن کي آساني ٿئي، ڪٿي ڪٿي نظمن جي هيٺان فوٽ نوٽ ٻه لکيا ويا آهن، هن ڪتاب ۾ ڪيترو ئي نئون مواد ٻه شامل ڪيو ويو آهي.

هن ڪتاب جي تياري ۾ جن ساٿ ڏنو، انهن ۾ اول نمبر تي منصور، منظور نظاماڻي ٽنڊو قيصر وارا آهن، عبدالرزاق مهيري شروعاتي پروف ريڊنگ ۾ مدد ڪئي، آسي زميني وري ٻه سڄي ڪمپوز ٿيل ڪتاب جي پروف ريڊنگ ڪئي.

منهنجي ڪاليج جي عملي مان جن جي مشاورت شامل رهي، انهن ۾ پروفيسر مير حسن عرف سليم پرڪڙي پروفيسر اعجاز حسين نوتڪاڻي، پروفيسر محمد حسن ڪوسو، پروفيسر اشهدالله جڪسي ۽ پروفيسر عبدالجبار جمالي جا نالا قابل ذڪر آهن،

ڊاڪٽر آزاد قاضي ۽ پروفيسر ڊاڪٽر غلام محمد لاکو جا ڏنل مفيد مشورا بہ شامل حال رهيا.

مزمل صديقي هن مواد کي ڪمپوز ڪيو الرزاق پرنٽرز جو مالڪ منظور احمد جوڻيجو ۽ سندس ياءُ محمد خان عرف ”مور ساگر“ سڄي ڇپائي واري ڪم جا نگران رهيا.

اميد تہ هي ڪتاب پڙهندڙن کي پسند ايندو.

عبدالجبار ”قاسم“ نظاماڻي
ليڪچرار گورنمينٽ بوائز ڊگري ڪاليج ماتلي
03026225351

Gul Hayat Institute

مناجات

جي مالڪ ڪي سُڄاتو ٿَئي، تہ پوءِ محتاجي ڇَا جِي آ
رَکيو ان سان جي ناتو ٿَئِي، تہ پوءِ محتاجي ڇا جي آ

عجب مون کي ٿيندو آهي اوهان جي يَر عبادت تي
هِنيئين ۾ حقَ ڄاتو ٿَئِي، تہ پوءِ محتاجي ڇا جي آ

مُلون آهين تہ محشر ۾ بہ پاڙهين خوار پيو ٿِيندئين
پرينءَ سان پيچ پاتو ٿَئِي، تہ پوءِ محتاجي ڇا جي آ

قضا جي اڳڪتين ڪرڻ جو، توکي ڪم ڪهڙو؟
جي صورت کي سُڃاتو ٿَئِي، تہ پوءِ محتاجي ڇاجي آ

جي "حافظ" جهڙي همت ٿَئِي، تہ پنهنجو حال ڳولي وٺ
قرب جو بند ڪاراتو ٿِئي، تہ پوءِ محتاجي ڇا جي !

***

Gul Hayat Institute

سيئي وَسَ سائين جي آهي سدا
اسين کھڙي اُٽڻ ڪَريون پوءِ ادا

نوازش تہ هُن جي نِماڻن تي آهي
سچو بار ڏاهن سِياڻن تي آهي
ٻلائي اٻوجهن اَياڻن تي آهي
اجايو عقل ڏي نہ تون وِک وڌا

انهن جي آ مرضي کپي سو ڪَري
ڪندو جيڪو آهي اهو ٿو پري
ڪنهن جي دل ڏکوئڻ کان تج تون پَري
متان ان جي دل مان نا نِڪري ندا

متان روح ڪنهن جو رَنجهائي وِجهين
ڪنهن مسڪين کي هِت مُنجهائي وِجهين
پنهنجي چُلهہ ٻَرندڙ اجهائي وجهين
خدا جي نظر کان نہ ڪو آ جدا

نيت پنهنجي هر دم نگاهہ ۾ رَکج
فضيلت وارو ڪو سبق سنئون سکج
اها ڳالهہ "حافظ" جي هانوءَ تي لکج
هنئين ساڻ مُنهنجي نصحيت هنڊا

***

Gul Hayat Institute

اي يار مون تي قياس ڪر
اڳيان سخت آهي سفر

مُون ڪي گناهن جو تون ڳس
اي نفس منهجا ڪِيمَ ڏَس
تُنهنجي اڳيان مُنهنجي آ بس
مُنهنجي نہ ڪَج ڪاري قبر

مُنهنجو پرين ٿِج پاڻي
اڳي ئي مون سان ٿي آ گهڻي
شيطان جو ڳس ڇڏ ڪٽي
ڪر نيڪ مون تي ڪا نظر

تنهنجي ئي تابع ٿي ويس
تڏهن تہ ٻي سڀ ڪان ويس
تُنهنجي پٺيان لڳي جِيئس
هن عمر جو ڪو ڪو قدر

تون روح ۾ آهين رَکيل
آهين سبق سيئي سِکيل
تُنهنجي ئي ليکي ۾ لِکيل
”حافظ“ جو ڪج سولو حشر

***

Gul Hayat Institute

ڪجهه نہ ڪجهه، مون تي، وري تو، قياس ڪر
هي پرين، پوري تون منهنجي آس ڪر

ڪي نہ هڙ۾ آ، هٿين خالي آهيان
بي پهچ ڪي پاڻ تون ئي، پاس ڪر

مغفرت جي مهرباني تو گهُران
مُحب مون تي هي عنايت خاص ڪر

واسطو تُنهنجي وڏائيءَ جو توکي
موت کان اڳي ئي، مون کي تون معاف ڪر

پيو سڄو جڳ ويو ڇڏي، پر تون نہ ڇڏ
مصطفیٰ صہ ، صدقي رضائون راس ڪر

خال ”حافظ“ جو هميشہ تو اڳيان
تون نہ ڪنهن آدم اڳيان اداس ڪر

***

Gul Hayat Institute

تُون پنهنجو ننگ سُڄاڻ پرين
مون کي معاف ڪري ڇڏ، هاڻ پرين

آئون ڪارو ڪوجهو آهيان ڪنو
تُنهنجو رحم ته هر هڪ تي آ پُنو
نا اهل ڪان جنهن ناهي ناتو ڇنو
اِهو تنهنجو آ، اهڃاڻ پرين

نَڪو آئون حساب ڪتاب گُهران
شل تُنهنجي فضل سان، تار تَران
تُنهنجي معافي نامي سَاڻ مَران
مون کي ڪونه، ڪپي ٻيو ماڻ پرين

مُنهنجي ٻيڙي تي ڪو ٻاجهه ڪَجو
مون کي هٿ سان هلائي هوت ڏجو
اوهين"حافظ" جا شل حامي هُجو
پوءِ ڪنهن جي ڪيدان ڇوه ڪاڻ پرين

***

Gul Hayat Institute

نعت

جڏهن آيو نبي مُنهنجو، تڏهن ٻيا نَنگ بَدلجي ويا
آڏي اِسلام جي مَاڙي، بُتن جا سنگ بَدلجي ويا

اڏورو عشق هو اڳ ۾، سڄو ٿيو يار سيد تي
نڪو آدم نَڪي عيسىٰ، سمورو بار سيد تي
ولها ٻي واٽ ۾، وَرَ وسيلو، وار سيد تي
اَحَمد ڄام جي آئي، اڳوڻان اَنگ بَدلجي ويا

نظارو نور جو آهي، بشر جي بات ڪانهي ڪا
رَهائش جت آ رانجهن جي، اتي ڏينهن رات ڪانهي ڪَا
ذڪر هر ڪنهن زبان تي آ، تہ اهڙي ذات ڪانهي ڪَا
ٿِيو ديدار جو دؤرو، دنيا جا ڏَنگ بَدلجي ويا

هَٿي ويا سڀ حُسن وارا، جڏهن نِرمل نهاريو هو
مٿي جبرئيل جي جُوءِ، کان برھ تجلو بيهاريو هو
خدا کي روبرو راڻي محمد صہ، مُنهن ڏيکاريو هو
مليو بخشش جو بُل مون کي، رهاڻيون رنگ بَدلجي ويا

اهو ”حافظ“ جو حامي آ، هِتي ۽ هُتي مُنهنجو هادي
مِلي جَنهن جي مُحابي آ، اسان اپرن کي آزادي
دنيا ۾ دلربا کان اڳ، وَهندي هُئي وَيل جي وادي
جڏهن لالڻ لِيئو پاتو، لَڪيون ۽ لَنگهہ بَدلَجي ويا.

***

Gul Hayat Institute

بخشيم توکي پلا، بهشتي ڏِٽي، اوري تہ اَچ
اُمتي پَنهنجا سيئي، عربي ڪٽي، اوري تہ اَچ

لوڪ سڀ تنهنجو، لَقب لولاڪ وارا اَچ لَڙي
هِت جُتي تُنهنجي لَئي جَانِب مون جڳهہ آهي جَڙي
تُون نہ موسىٰ جي مثل، جو طور تي آئون ڏيان تَڙي
پيا نہ مون کي اِئين وٽن، جِيئن تُون وَٽي اوري تہ اَچ

جَڳ سڄو تولئہ جيئو، نہ تہ اِئين نہ، جانب آئون جِيئان
نِينهن آدم ۽ حوا جو کِيئن تہ داڻي تي نِيئان
خواہ مخواہ اِيڏي خُوشامد بهشت ۾ پيڙو ٿِيئان
ڪالهہ پاڻي ڪنوار کِيئن آدم جَڙي اوري تہ اَچ

قُرب جا ڪاغذ تَهيا، معراج واري رات ۾
مو جِيهن جو، هو مسئلو محب ملاقات ۾
بخش واپس پوءِ وجان، وائي نہ پي هُئي وات ۾
عيب وارا ڏَڪَ اِتي ڏِيئي اَٽِين اوري تہ اَچ

ننگ پريا ڪج نظر، نادان آهيان آئون نَبي
دادلا تو در سواءِ، ٻئي هَند نہ اهڙي دَانهن ڏِبي
پروسي تُنهنجي تي بيشڪ هي بندياڻي بخشبي
ڏِج پيارا پاند ۾، ڪا پنج ڪَڙي ، اوري تہ اَچ

واسطو توکي وجهان ٿو، ڪربلا جي قهر جو
مون پُڌو آهي ذِڪر، زهرا جي پُٽ جي زهر جو

Gul Hayat Institute

حال ”حافظ“ چَئِي ڏِسو، نورالهدىٰ جي نهر جو
ڪِئين اجايل جي اڳيان، رَت پي چَٽي، اوري تہ اَچ

بزم خليفہ عبدالله نظاماڻي طرفان ڪڙيو گهنور شهر ۾ مشاعرو ٿيو، جنهن ۾ طرحي مصرع ”اوري تہ اچ“ رکي ويئي جنهن تي شاعرن پنهنجي شاعري پيش ڪئي ان طرحي مصرعي تي حافظ محمد نظاماڻي سچي نعت جوڙي پڏائي.

***

Gul Hayat Institute

ساري حُسن جو تون سردار آهين
تون تہ ارض و سما جو اسرار آهين

تُنهنجي اکين کي ايڏو آب مليو
نہ ٿي طور سينا جَنهن جو تاب جهليو
تنهن مُحب جو توسان ميلاپ ٿيو
تون شان کھڙي ۾ شمار آهين

جَنهن آگي کي نہ آهي ڪابہ اَڙي؟
نہ ٿي توکان سواءِ تَنهن جي گذري گهَڙي
جَنهن جي سُونهن ڏسي ويو طُور سَڙي
تَنهن جي ديدن جو ديدار آهين

تُنهنجا روپ سوين هتي رَنگ ڏِنَم
ڪئين نگي وڏا توتي ننگ ڏِنَم
توتي دلبر حُسن جو دنگ ڏِنَم
سڀ لوڪ جو تون سينگار آهين

مُنهنجو عرض سُڻي احسان ڪَريو
پَنهنجي دَر جو ڪتي دربان ڪَريو
ڪِيئن نہ "حافظ" کي حيران ڪريو
تون حامي جنهن جو هربار آهين

***

Gul Hayat Institute

محمد جي صدقي ميٺي ڇڏ مَدائُون
اسان جو هُو آهي اَسين هُن جا آهِيون

گناهن ۾ هِتي ئي گرفتار آهيان
مجان تو اي مالِڪ گنگهار آهيان
ڇيو تونہ غم ڪر آئون غفار آهيان
ڳڻن ڪان متي ڳڻ تنهنجا ڪهڙا ڳايون

هرو پرو حرامين هَلان مون تي ڪئي آ
مُنهنجي دانهہ دربار ۾ تُنهنجي ۾ وَئي آ
قبوليت ۾ چو ڪونہ چاڪاڻ پئي آ
هميشہ تون هِيڻن جُون آنهون اگهائُون

سي برباد ڪر تون جنين مون سان جهيڙو
هلن منهنجي سامهون جيڪي ڪند تيڙو
هميشہ هيڻيلن جو تو ٻيڙو ٻوڙيو
سيد جي ئي صدقي ٿا تو کي ستايون

سواءِ تنهنجي سائين پيو سڻ وارو ڪونهي
ٻڌايان ٻئي کي ٻُڌڻ وارو ڪونهي
مدد منهنجي پيو ڪو ڪرڻ وارو ڪونهي
ڏيندو تون آهين سوالين کي سوايو

مون کي حق منهنجو تون مالڪ ڏيارج
ڏکئي وقت ۾ تو چيو مون کي پُڪارج
پنهنجي نيڪ ٻانهن جي صدقي سنيارج
جيڪي تنهنجي دَر تي ڪن پيا لاءِ لايون
***

Gul Hayat Institute

سِدرت المنتهىٰ تي جو هَلي، تَنهن کي نہ تون سَمجهين
جسم جَبرئيل جو جَنهن هنڌ جَلي، تنهن کي نہ تون سَمجهين

علي المرتضىٰ آيو نبيءَ جو نام وَرَ نَائِبِ
نہ جَنهن جو ڏک جَهليو، خيبر قَلعي، تَنهن کي نہ تون سمجهين

اچي ويا قُلف قيامت کي، هَلو سڀ حوض ڪوثر ڏي
پيو جنت جو، هو ڏس در کُلي، تنهن کي نہ تون سمجهين

جَليو موسىٰ جبل تي ڪِيئن، اها ڪا جانچ تو آ ڪَئِي
مٿي معراج مُرسل کي مِلي، تنهن کي نہ تون سمجهين

خُدا جو سُونهن آهيان خاطي، مگر اڪيون ”محمد“ ڏي
آهيان جَنهن جي پيو آئون پَلي، تنهن کي نہ تون سمجهين

هلايو حُب جتي حَبشي، هلن پيا ڪيئن اتي ”حافظ“
”بلاول“ بهشت ۾ پيو پَر جَهلي، تنهن کي نہ تون سمجهين

Gul Hayat Institute

***

اونداهي ۾ ڏِس تون، اندو ڪونہ ڏِسي تو يار ڏيئو
عربي تُنهنجي اکين جي اڳيان، عرش لنگهي ڪِيئن اڳتي ويو

جَاني جي جمال جو جَهٽڪو، ڪونہ جبل پي يار جَهليو
ماڳ آيو سيِ ”محمد“ ماڻي، هوش عقل سان هوت هَليو
رب چوان تہ بہ رنج نہ ٿيندو، روح الا تُنهنجو ڪيڏانهن رُليو
مُحبت وارن مام پروڙي، ٻئي ڪي پَتو آ ڪونہ پِيو

عشق وارن جو چاهي علم ۾، قاضي پنهنجا رک ڪتاب
شرڪ ڪفر سان شامل آهيون، ڪونہ سُڃاڻون ڏوهہ ثواب
پاڙهي مِٽيءَ مان پيدا ڪيس ڪيئن، جوڙڻ لئہ مون چيو جناب
هاڻي تُنهنجي هڪ نہ ٻڌندس، نِينهن اَلاجي ڪِيڏانهن نِيو

حرف هزارين منهنجي حُسن جا، تونہ پروڙيا ڪي بہ پليت
گرجا مندر ڪِي نہ گذاريئي مِڻ مِڻ ڪرين تون رڳو مسيت
”حافظ“ چئي تون ڏس حقيقت، رانجهن آيو ڪهڙي ريت
ڪافر مسلم سيِ ڪَنا ٿيا، جڳ سڄو پوءِ ڪنهن لئہ جيئو

Gul Hayat Institute

***

خدا لڳ ۽ خدا ڪارڻ، مدد ڪَج مصطفيٰ منهنجي
آيو هِت آهين هيئان ٽارڻ، مدد ڪَج مصطفيٰ منهنجي

ڪِناري تائين قابو ڪج، ٻُڏڻ جي مهل ڏج ٻَانهون
تُنهنجو ڪم آ جذا جيئارڻ، مدد ڪَج مصطفيٰ مُنهنجي

ڪِني ڪم ذات ڪمتر تي، ڪَجو ڪا ڪَهل ڪوهيارا
پري ڪان ٻُڌي پُڪارڻ، مدد ڪج مصطفيٰ مُنهنجي

سواءِ تُنهنجي سچا سيد، نہ پيو سج ۾ سجهي ساٿي
نماڻيءَ ڪي اَچجُ نِهارڻ، مدد ڪَج مصطفيٰ منهنجي

وَسيلا پيا ٿيا واپس، فقط تُنهنجو وسيلو آ
ڪَجو سڀ ڏينهن سانيارڻ، مدد ڪَج مصطفيٰ مُنهنجي

حشر جي ڏينهن "حافظ" ڪي، پرين پَنهنجي ويجهو ويهارج
آهيان بدڪار بيڪارڻ، مدد ڪَج مصطفيٰ مُنهنجي

***

Gul Hayat Institute

حافظ جي حُج

رضوان مون کي روڪيو، دوزخ جي در مٿي آ
جنت جهنم کان چَيئين، تُنهنجو تہ گهر مٿي آ

پَريان نہ پير رک تون، اوري اچو ادب سان
اڄ ڏيهہ سارو ڏِسندو رهاڻ تُنهنجي رب سان
قيامت ۾ قرب ڏِس تون، سيد هلي پيو سڀ سان
ان جي ئي عشق ۾ ٿيو، منهنجو اثر مٿي آ

افسوس مون کي آهي، آيو هتي ڪِيئن آهيان
پهراڻ پيار جا ڏِس، پاڙهي سبيو ٿو پايان
عبرت انهي ۾ آئون، لڙڪن جا پَر ٿو لاهيان
ظاهر زمين تي ڏِي، مُنهنجي قبر مٿي آ

”محمد“ مرادون مون کي، مرشد سان سيئي مليون
روزا نمازون راهي، دلبر تو پَرکي دِليون
ٻئي هنڌ نہ ڪجهہ ٻُڌايون، آسڻ تي سُور سَليون
زم زم کان ان جي هٿ جو، مون کي زهر مٿي آ

***

Gul Hayat Institute

منهنجي نظر جي سامهون واه جا نظارا نڪتا
ورھ جا مُنهن ويڙھيل اڄ سي ويچارا نڪتا

تقدير جو ترانو گهوڙا ڀُڄو مون گس ۾
واپس وران ڪيئن آئون منهنجي نہ واٽ وس ۾
مخلوق ٿي مٿي مان ڪامل آ نہ ٿيا سون ڪس ۾
محبت جا ڏس تون مون مان ڪيڏا منارا نڪتا

آدم جي هٿ اچڻ جو مون کي تون اڄ ٻڌائي
جنت مان ڪيئن هي جوڙي جاني ويئي جند ڇڏائي
ٻاهر جڏهن ٻئي ٿيا ورھ جي وڪ وڌائي
پرڏيل هئا پرين يا ڪامل ڪنوار نڪتا

ڳالهيون ڳجهيون نہ آهن پڌريون پرين پيون پسجن
ڏيئن جا ڏس ڏنڌا تون ديدار ۾ پيون دسجن
ڏس ڏاڄ جي ڏينهن ۾ مون تي پيا ڏوھ ڏسجن
آٽيون ٻهانو ٻنجي بيشڪ پلارا نڪتا

”حافظ“ ادا همت ڪر ٻئي جي نہ هاڻ ٻڌ تون
پردا رکي پريان سڀ صورت کي ساڻ ٻڌ تون
ٻئي جا اکر ٻڌي پوءِ پنهنجا ئي پاڻ ٻڌ تون
ڪنهن جي ئي ڪُن چوڻ سان هي سڀ ڪنارا نڪتا
***

Gul Hayat Institute

منهنجي حال مٿي حيوان رُنا
ڪَئين جن و ملڪ انسان رُنا

تو تير هنيا مون کي يار تِڪا
مون کان وڏي ته به توسان لَڪا
سِر سُوري ڏيڻ هُئي منهنجي سُڪا
منهنجو قرب ڏسي تنهنجا ڪانءُ رُنا

تنهنجي نينهن نيهوڙيا نيش ڏٺم
ڪَئين پير فقير نه پيش ڏٺم
تنهنجي دَر تي ڪَئين درويش ڏٺم
سونهن ڏسي سلطان رُنا

جڏهن لوڪ ڏٺو منهنجي لاشي کي
هن تبريزي نه تماشي کي
چيائون خوامخواه مارئي هن ڪاشي کي
مُنهنجو خون ڏسي ڪَئين خان رُنا

تنهنجي اَمر کي اچي هِت عام ڪيم
تي عاشق هت اسلام ڪيم
سِر تُنهنجي اڳيان نيلام ڪيم
منهنجو عشق ڏسي آسمان رُنا

تنهنجي عشق ”حافظ“ کي هيٺو ڪِئو
پر يار ٻين کان ٻيٺو ڪِئو
تڏهن لوڪ مون کي لاکيٺو ڪِئو
جڏهن ڪان ئي ارمان رُنا
***

Gul Hayat Institute

آهين حرم تون پاڻ حبيب
حَجَ وڃڻ جا ڇڏ تون حيلا

سوز وارن جو ساٿي سَڏائِين
سُرُ ڏيڻ ڪان سُر تو وڃائين
عاشق آهين تون تہ عَجيب
ڏوھ ڪرين پيو ڏِس ڏِسلا

دوست هميشہ تو در آهي
محبت وارو مرد ملائي
نينهن وارن جو نيڪ نصيب
وره ٿئي تو سيئي وَسيلا

يار سڄڻ ڪي جِنين سُڃاتو
پير پڙ ۾ تِنين آ پاتو
قرب وارن جو ڪُسڻ ڪَسِيب
نِينهن وارن جا ڪَنڌ ئي نِيلا

”حافظ“ پنهنجي ڪر ڪا حفاظت
عشق وارن جي ڏِسُ تون عبادت
قرب وارن کي آ يار قريب
نانگا ٿيا نِروار نَچِيلا

***

Gul Hayat Institute

برهہ باڳ منهنجا اَچي ڪِيئا پَلا
اَدا عشق ڪان اڳ هُيا هٿ ٺلها

آئي سوز سِيَ تي وڏي سوڀ تي
يا صوفي يا سرمد پلا ڪوہ ٽِي
لطف جي هٽن جو وڃي لوڀَ ٽِي
مٺان گهور جِي تون لاهي چڏ گِلا

اِنهيءَ ٽَڙ مَٽي ڪَئين تونگر ٻہ آيا
وڏا پير ڪامل پيغمبر ٻہ آيا
جنهن کي عشق آتشہ سي اَندر ٻہ آيا
وَڃي سسي پَنهنجي سويرو سَلا

اَچي نينهن جو يارو نظارو ڏسو
اَنَ الحق جو عاشق اشارو ڏسو
بهادر بلاول پلارو ڏِسو
وڏاءِ وِڪ ورهہ ڏي تون ڪجهہ وِيسلا

چڏي هوش ”حافظ“ وڃي ڏِسُ حُسن
پرين سي ئي پَسنديون پيون جي پُڃن
اِنهيءَ قُرب ۾ ڪونہ ڪائر ڪُسن
ڪِلي پنهنجي ڪَلڙي وڃين تون ڪَلا

***

Gul Hayat Institute

خلق سڄي آ خوديءَ ۾ ڦاٿل، بي خود هِڪڙو آئون بَنيس
راڄ سڄو آ روئڻ ۾ پورو، رَشڪ ۾ هِڪڙُ آئون رَهيس

محبت جو ملهہ مون سڃاتو، پيچ پرينءَ سان تڏهن پاتو
مرشد مون کي ڪيو اڇي ڇاتو، قالُو بلىٰ ڪنهن تہ چَيس

هُيس آئون پوري پاڳ برھ ڪيو، مُلڪ فَلَڪَ هي ماڳ برھ ڪيو
داڻي جو ڪٽي داڳ برھ ڪيو، عشق آدم کان اڳيئي هُيس

حُسن سندو هت حال ڏِنوسين، عشق سندو احوال ڏنوسين
موسىٰ جبل مثال ڏنوسين، ڏِيکائي ڪا تِر جي ڏِنس

”حافظ محمد“ يار مُلاقي، عرش مٿي ٿيو پاڻ اوطاقي
ڪٿي خداءِ ڪٿي ٿيو خاڪي، آدم جو رُڳو عيب ڏنس

***

Gul Hayat Institute

منهنجي جسم جي ڏِس جَهلڪ
آئون نہ پر ڦاٽا مَلڪ

ڪعبي اڏڻ تي ڪير هو
شاهي محل جو شير هو
مون سان وِڌو جن وير هو
تنکي لڳا ڪهڙا تِلڪ

نمرود جو ڏِسُ تون نشو
هَنيئن تير پئي ڪنهن کي ڪَشيو
يڪدم وجي رب کي رَسيو
پُهتو مٿي هڪڙي پَلڪَ

شيطان جي ڏِس تون سنگت
قائم ڪَئي جَنهن هُئي ڪُپت
لعنت ۾ هُيس اچُئي لِڪت
آيو بهانو هو بَلڪ

آزي ڪري آئون رُوئان
ديدن سان پَنهنجي دل ڌُوئان
آئون چور پئي کي چو چَوان
آهي خدا جي سڀ خَلق

”حافظ“ ادا ڪجهه هوش ڪر
نوڙت ۾ رَک پَنهنجي نظر
ڳولهي لهج دلبر جو در
فرقان ۾ پڙهه تون فلق

***

Gul Hayat Institute

متي آ عشق جي منزل
پُڇي ڏس پوءِ پَوندئي ڪَلَ

برهه برباد ڪِئا جيڪي
آهن آباد سي ڪي ڪي
ڇڏيا آهن سوز جي سي ڪي
سوين تِن کي اندر ۾ سَلَ

عمر ساري ڪرين آزي
تئي نه رب اِئين راضي
برهه جي يار هي بازي
ڪٺڻ ڪان اڳ نه ڪنهن تان ڪِلَ

ڪُڏي پؤ عشق ۾ ڪاهي
لاڳاپا لوڪ جا لاهي
برهه جي ٻار ڪا باهي
جيئڻ ڪان اڳئي تنهن ۾ جَلَ

چوي "حافظ" ڇڏي هَستي
ڏِسو محبت سندي مَستِي
آهي هي عشق الستي
رکي داور آ جنهن سان دِلَ

***

Gul Hayat Institute

جتي انصاف پورو آ، اتي ايمان آندو اٿم
رڪان هڪ اڪ تي ٿو الله، پي تي قرآن آندو اٿم

اوهين سوچيو پلي سوچو، اسان جي سوچ هِڪڙي آ
خلافت لئہ خدا ڪنهن کي چيو، انسان آندو اٿم

عنايت ان جي، مُنهنجي عيب جي، پاڙهي خبر پوندي
پڙهي لاتقنطو چوندس، تہ تُنهنجو شان آندو اٿم

فضيلت ۾ تہ پنهنجو فيصلو، اڳ ۾ ئي تي ويو آ
رکي جنهن شرط هُئي مون سان سو ڪٿ شيطان آندو ٿم

مَتائي نفس جو مذهب، تيس پي دين ۾ داخل
تڏهن "حافظ" سَڏائي، حق جو اعلان آندو ٿم

***

Gul Hayat Institute

خالي هٿن سان آئون، هَٿيار تُنهنجي هٿ ۾
دانهَن سان مُون ٻه ڏنگ ڪِئو، ديدار تُنهنجي هٿ۾

پوري نہ توسان پوندس، مون ڪان پَري رَهين تون
ٿاهي مٿيءَ مان مُون کي، پوءِ ڇونہ ٿو ٿهين تون
ڪٽيو قلم قضا جو ڏِس، ڪير پيو ڪُهِين تون
آدم تہ ڪيو اَنگل، پر اِسرار تُنهنجي هٿ ۾

آئِي قَضا ڪُلهن تي، قَابو ڪَريو قلم کي
تُون عرش تي آرامي، مُنهنجي تہ ڏِس آلَمَ کي
فراق جو وَڏيو ڦٽ، هاڻي نہ مڪ مَلم کي
آنهوُن اسان جي وَسُ ۾ اختيار تُنهنجي هٿ ۾

هيڏو نہ پيو ڪو سجدو، هيڏي نہ ٻي سخاوت
رَت ساڻ راند ڪيڏيئي، ايڏي رَکي عداوت
تون سِرُ وَڍِڻ لئہ سنپرين، سُهٽي جي ڏِس صداقت
قاتل جو ڏوهہ ڪهڙو، تلوار تُنهنجي هٿ ۾

”حافظ“ هِتي نہ هُوندئين، ڪَرَڪا هُتي هَلڻ جي
هڪ منٽ جي ٻہ مهلت، نہ ناهي هِتي ملڻ جي
رَوئِج پيو رات ڏينهن، ڪانهي دنيا کِلَڻ جي
مُون پَاند پَئي پُسايا، پيار تنهنجي هٿ ۾

***

توُن خدا تُنهنجي خدائي، آئون خلقيل خاڪ مان
عيب مُنهنجا اُت ڏسي، آدم ڪَڍِيئي اوطاق مان

بهشت جي بنگلي اندر، تو دام ۾ ڌاڻو رَکيو
مون ليکي آهي لطف، پر تو اڳيئي مون کي لَکيو
تي چَريو ڪنهن جي چوڻ تي، مون اهو چسڪو چَکيو
هو درياءُ ديدن اڳيان، پر مون پيتو ڪنهن ماڪ مان

ڪالهه ٿيا منهنجا قدم، هڪ تون آهين قادر قديم
ٻي نہ ٻولي آئون ٻُڌان، شل ٻول اهڙي ۾ ٻَڌِيم
واٽ ناهي يار ويجهي، مِن وِلهي ڏي تون وَڏِيم
راز تو اهڙو رَکيو، ٿي ويئي خطا خوراڪ مان

آئون نہ سنيريس تي سچڻ، ڪنهن سانگ صورت جو ڪِئو
هُئس مٽيءَ جي مُٺ آئون، تو مِان مُورت جو ڪِئو
پَڊ هي ڪيڏو پکيڙي، پاڻ پُورت جو ڪِئو
تون قِرين فرحت اندر، آئون قِران فراق مان

***

Gul Hayat Institute

آهيان آڪاش جو مالڪ ڏِڪا ڌرتي تي پيو ڪايان،
ٻُڌايو مؤمنو مون کي هِتي ڪنهن جا آئون ڳُڻ ڳايان

جڏهن ڪان مون کي جوڙيو ويو تڏهن جاگيرداري هئي،
اوهان آدم ۽ حوا جي ٿوڙي جنت ۾ ياري هئي،
اها ئي دوستي دلبر نہ نوري هئي نہ ناري هئي،
مگر اڄ جي نياڻين تي وڏو الزام مان آهيان.

اڳي حوا کي حق مليو هو هڪدم هُن حڪومت ۾،
هينئر حوا جي حالت ڏِس جُهڪي ويس قد ڪشومت ۾،
نہ پيري تائين آ پَرڻي سڙي ويئي سونهن صورت ۾،
آئون آدم پنهنجي عضون لئہ پيو چوڻين زال چاهيان.

شرح ۽ هُن شريعت ۾ نہ شامل هي شرابي آ،
خدا جي خاص ٻانهن وٽ خودي ۾ ئي خرابي آ،
پلي بدنام چئو مون کي مگر هي بوترابي آ،
مِلي جي بُل مونکي ميان جي تہ تنهنجي دين تي دانهيان.

ڏسان ٿو روح ڪو روئيندي تہ منهنجو روح روئي ٿو،
تڏهن سوريءَ تي پَر پنهنجا هي ”حافظ“ پاڻ سوئي ٿو،
وڏي سڌ وقت جا جابر توکي هي جوان چوئي ٿو،
ملي جي موت منصوري تہ پوءِ ڪهڙا ڪفن پايان.

***

Gul Hayat Institute

عجب تُنهنجي دَرَ جي، عنايت ڏِني مُون
رُوئڻ راتو ڏينهن جي، رِوايت ڏِني مون

لکين مير تو در، مُحب ماندا
کُنئي قرب ۾ سي، جيڪي عشق آندا
ورھ جا ويراڳي، وَڏِيا تو هيڪاندا
کُهڻ ۾ نہ تو وٽ، کفايت ڏِني مون

اَنَ الحق چئي آيا، اوهان جي اڳڻ تي
نہ کُرکيا ڪِنجها، قرب وارا کُسڻ تي
ڏِنو ڪنهن لئہ جهاتي، جَبل ڪَنهن جلايو
ڪيڏي زور واري، ضيافت ڏِني مون

هَلي يار "حافظ"، هتي پاڻ آيو
لاتقنطو جو آ اهجاڻ آيو
ڏِسي ڏوھ مُنهنجا سيد ساڻ آيو
هِيڻن جي جنهن وٽ، حمايت ڏني مون

***

Gul Hayat Institute

نينهن ڪَيَس ناچاڪ اَديون
اوڪِي عشق جي آ اِملاڪ اَديون

يوري هُئس تہ بہ آهيان يَلاري
عشق کان ناهيان آئون انڪاري
دردن مونکي ڏِني دلداري
هُيس خطا جي خاڪ اَديون

ريءَ قربن ڪونہ سُڃاڻان
سَوزسوا نہ سونءُ سُڃاڻان
عشق وارن جي اونَ سڃاڻان
حُسن ڪيا جي هلاڪ اَديون

مير "محمد صہ" مُنهنجو حامي
ٿيندو حشر ۾ هم ڪلامي
آڳي ڏِني آهيس سَڀ انعامي
لقب مليس لولاڪ اَديون

محبت جو آئون آهيان ماڻهو
گهر ورهہ جي آهيان وِڪاڻو
"حافظ" پنهنجو حال ٿا چاڻو
ٻُڌي حشر جي هاڪ اَديون

***

Gul Hayat Institute

برهُ جي زره پائي، هر وار کي سَنوسين
جَنهن ياد ڪِئو نہ مون کي، تَنهن يار کي سَنوسِين

مخمور ٿي بيٺس آئون، محبوب تُنهنجي مَهندا،
اهڙا نہ ڏک سچو ڏينهن، مون کان سواءِ ڪي سَهندا
هر روز، روز مون وٽ رند کي نہ رَهندا
اڳ گُل گلي ۾ پاتم، اڄ خار کي سَنوسِين

ماکي مکڻ جو مونکي ، ڏَس ڪينَ ڏي تون ڏاها
رانجهن کي نت رُسڻ جي، آهي اڳئي راها
سڪ جو سلو نہ سُڪندو، صد بار تون پيو ساها
نِڪَري جنت مان تولئہ، هن نار کي سَنوسِين

منهنجون مخالفون ڪَئين، شايد ڪندا ڪي شائق
لالڻ اِنهي لطف جو، آهيان اڳيئي لائق
نوابزادو ناهيان، آئون تہ آهيان نائڪ
آدم سڏائي اڳ ۾، آزار کي سَنوسِين

پرواھ نہ پَائي جي ٿم، آئون پاڪ پورهيو آهيان
گُل ٻنجي هت گُلابي، گهايل ٿي گهوريو آهيان
ڳُجھ جي آهيان ڳُجھارت، ڇا ڳالھ ڳوريو آهيان
بخشش جي لئہ بَديَن جي، هيڏي بار کي سَنوسين

***

Gul Hayat Institute

پاڻ جنهن شَيءِ جا هِتي گهورا آهيون
تنهن جا ڳولائو هِتي ٿورا آهيون

پاڻ پنهنجي ويس ۾ پڌرا آهيون
ڪونه ڪنهن جي هَٿَ جا ڏورا آهيون

سمجهه وارن لئہ سِٽون ٿو آئون لکان
هونئن تہ هر احمق اڳيان ٻورا آهيون

جي عمل ٿئي تہ پوءِ آهين چڱو
نہ تہ ڏسين پيو گند جا ٻورا آهيون

وقت جاڳائي ڇَڏيون قومون ڪَئين
تون ۽ آئون ننڊ جا ڪورا آهيون

جي آهين ”حافظ“ تون پنهنجي قوم جو
سمجهہ پوءِ سونُ جا تورا آهيون

***

Gul Hayat Institute

ڪنهن کي ڏَمرُ ڏيکارين، ڪنهن کي سَبَقُ سيکارين
هٽيو تِير پنهنجي هٿ سان، محبت پريا تو مَارِيَن

بازار عشق جي ۾، ڪنهن کي آئين پُلائي
رايو رکيو تو پنهنجو، رَب راڄ کي رُلائي
منصور کي سُوريءَ تي، محبت چڙهيو ملائي
گهاٽي اندر کي گهڙيون، ڪَنهن ساڻ يار گهارين

هن لوڪ ۾ اَي لالڻ، تو پاڻ کي لڪايو
ڏيئي حُسن جو هوڪو، توئي حُڪم هلايو
آدم کان اڳ ۾ آگا، ٻئي ڪنهن نه سر سَلايو
صورت پَنهنجي کي سهڻا، ڏيو سوز پيو سنوارين

جادو پريو اي جاني، تُنهنجو ڪمال آهي
آيا ڪُڏي ڪُسڻ لئه، ڪيڏو ڪمال آهي
ٻي وات سڀ وڃائج، ورهه وصال آهي
هتڙو ڪٽي حُجت تان، هر دم هَنجون پيو هَارين

”حافظ“ جي ناهي توسان، ڪائِي حُجت اي حَاڪَم
مُون ڪَئين گهڻا هتي، ڪِئا آهن گناه جا ڪم
هوندين تون ئي هميشه، آئون ته خاطي خاڪم
ڪا مهر مون ڏي مولا، وارث جي صدقي وارين

***

Gul Hayat Institute

اسين پنهنجي بيهڪ تي ڏِسُ، آهِيون بيٺا اجان تائين
اسان جي ڳالهه تي تون وِسهه، آهيون بيٺا اجان تائين

گهڻيون هيِريون ۽ ڦيريون ٿِيون، اسين پَر ڪونہ ڦِرياسين
اسان ڪي ڪجهه تہ ڏي تون حس، آهِيون بيٺا اجان تائين

هُجي ها يار جي ڪو ٻيو، تہ پنهنجو پاڻ وَڪڻي ها
اسان تي ناهي ڪنهن جو وَس، آهِيون بيٺا اجان تائين

پڙهي تاريخ مون آهي تہ هِر سِٽ ۾ لکيل هو هي
لِڳي سَچُ ڪي نہ آهي ڪس آهِيون بيٺا اجان تائين

يَلي تون رمز ٻي ۾ رَهہ اسين سنڌ جا هجون "حافظ"
اها ئي ڳالهہ هڪڙي بس آهيون بيٺا اجان تائين

***

Gul Hayat Institute

جِتي رات آهي اتي ڏينهن بہ ايندو
اڙي بي قَدر پوءِ قدر تو کي ٿيندو

اڳي بهشت دوزخ جا ٿِيا ٿِئي بهانا
پَري ٿِي وِيا سي پُراڻا زَمانا
هِينئر سڀ ٻُڌون ٿا اناالحق جا ڳانا
ٻُڌا ڪيترا سِر پوءِ قاضي ڪَٽِيندو

آئون تُنهنجي جَنت کي ڄاڻان سُڃاڻا
آهيون تُنهنجي دوزخ جا پيري پُراڻا
پنهي جي گراهڪن جا مَذهب مُلاڻا
پنهيءَ جي عَقل تي آهيان مَتو پٽيندو

اسان پنهنجي پَٽڪي کي پُختو رَکيو آ
اسان پنهنجي اَجرڪ جو نُقطو رَکيو آ
اسان غير سان ڪونہ گُفتو رکيو آ
فقط هڪ الله کي آهيان آئون سڏيندو

جِنهن ٻاڙيءَ ٻاريءَ تي سَجدو ڏِنو آ
ڏِسي منهنجي عظمت هو مونکان ڊنو آ
مَتان سَمجهي ”حافظ“ کو ڪوجهو ڪِنو آ
محمد مٽي کي آهيان آئون مَڃِيندو

***

Gul Hayat Institute

اسين عشق وار عقل ڪونہ چاڙو
سدائين صبح ڪي صبح سان سجاڙو

وِرهہ ريءَ اسان جي نہ ٻي واهہ آهي
سُڻائڻ ڪان اڳ تو وڏو وڏو ساهہ آهي
مِٽيءَ مان تو مالڪ ڪيو ماهہ آهي
ڏِيئو جو ڏيکاريئي اِجهو سو اجهاڙو

نڪو دُور دلبر نہ ڪو گڏ گذارين
ڪُچان ڪِيئن توسان وڏا ڏَنگ ڏيکارين
هٽيو تير هٿ ساڻ آ منصور مارين
اَن الحق جو توئي ۽ ڏَسيو هو اولاڙو

پرين مُنهنجي پورت اوهان جو پيارو
هُيم ڪانہ ڪا سُڌ سِڪڻ سڀ سيکاريو
متان هن ويچاريءَ ڪي وارث وساريو
پرين اَج پَسي وڃ ٿيم پَڌ پراڙو

هَڪل هاڻ ”حافظ“ حياتيءَ جي ٻيڙي
هينئر حرص ۾ آ اڳي بهشت پَيڙي
لکيو لوح قلم هو لقب ڪَيس ليڙي
سزا ڏيئي پوءِ سَڏين ٿو سِياڙو

***

Gul Hayat Institute

نَڪو مَلڪ آهيان، نڪو آهيان ماڻهو
سچي جڳ ۾ آهيان سڀن جو سُڃاڻو

رعايت انهي جي، مون تي رئيس ڪئي آ
هِجر ۾ حياتي، تڏهن هيءَ ته پئي آ
اتي جاڳ جندڙا، وهامي نه وَئي آ
وڏي ڏوهه ۾ ڏس، وصل آ وڪاڻو

قيامت جي مون وٽ ڪُنجي قيد آهي
ايندا برھ وارا پڇي ويندي باهي
نفعي ۽ چيهي ۾ منهنجو نُرخ ڇاهي
اتم ياد دل ۾، اِهو اگهه پراڻو

پرايو نه پنهنجو، آئون آهيان پرين جو
لکن جو لُطف ڪيئن نه لاهيان، پرين جو
وڃو گيت ڳوليو تو ڳايان پرين جو
انهيءَ پَار مون ڪان، پري ٿيو پُڇاڻو

اِهو حال "حافظ" هميشه نه هوندو
پُڇاڻي جو مون کي پَتو نيٺ پوندو
اڃي ڏيڍ ڏُکي جا ڏٽي پاڻ ڏُوئندو
اتم روز ضامن، نه پيو زور ڇاڻو

***

Gul Hayat Institute

خبر نہ آهي تہ هيڏي خلق ۾ منهنجو خدا ڪھڙو
ٻئي هڪ جوڙ جملي ۾ ڪريان جاني جُدا ڪھڙو

ڏيان سجدو سڄڻ کي ياءِ ڪريان صاحب ڏانهن مُنهن سامهون
انهي ڳڻتي ۾ آهيان آئون الا ٿيندو ادا ڪھڙو

نمازن کان ويس نڪري نہ روزن تي رَهان راضي
ڏيئي سر مُون ڪيو سودو ٻنهي ۾ وَڌ ٻُڌاءَ ڪھڙو

ڪَلامُ الله تي قائم ڪَليمُ الله تي ڪاوڙ
ويو ڇو طور تي تڪڙو وٺائڻ لئہ وڌاءُ ڪھڙو

ميان ڏس حال "حافظ" جو نہ هِن پاسي نہ هُن پاسي
مريض عشق مَنجي تي اِن وڏ ٻيو ادا ڪھڙو

***

Gul Hayat Institute

اُتم ذات ظاهر مگر آهيان مخفي
پرين کي پِرهہ سانءِ پَلو پايان مخفي

گداگر جو گُهرجون ڪندو پاڻ پُوريون
اوهان کي سُٺائي سگهان نہ سموريون
رَکيم لوڻ لپ ۾ ڪٽان ڪيئن ڪتوڙيون
اِنهيءَ راز کي پيو اجان راهيان مخفي

نڪو پاءُ پاڻي نڪو ڪجهہ پَچايم
برهہ ريءَ نہ پيو ڪجهہ ذرو هِت بَچايم
اِنهيءَ نينهن اڳ ڪان گهٽو اِڄ نَچايم
وڃو دَرُ سندن تيءِ سدا دانهيان مخفي

سدائين سڄڻ جو سلامي سُڄا پيو
بنا حُج جي شل هم ڪلامي سُڄا پيو
نہ پيو غرض نڪري غلامي سُڄا پيو
سندن ڳڻ جون ڳالهيون ويٺو ڳايان مخفي

حڪم ساڻ "حافظ" اسين هِت هلون پيا
ڪٿي مرد مومن مِٺا ٿيو مِلون پيا
ڪڏهن رات رويو سڄو ڏينهن کِلون پيا
اِئين نِيڻ پنهنجا ويٺو نايان مخفي

***

Gul Hayat Institute

ڀُنگ وٺڻ لئہ ڪَئِي تو بازي
مون کي روئاڙي ٽِئين تون راضي

شرڪ ڪفر جو پڙهيم ڪلمون
دين دنيا تان ڪنئي آ دل مون
اَوڳو آهيان سيني علمون
ڪاوڙجين تون ڪنهن تي قاضي

پار پتا آهن مُنهنجا پورا
مون کي سڄاڻ يار سمورا
طه مزمل، شامل شوريٰ
توبه جي ڏي يار ترازي

حاجت ناهي ڪنهن جي هاٽي
چاڻڻ وارو سڀ تو چاٽي
موج بيٺو هِت "محمد" ماٽي
عشق سيڪاريس اهڙي آزي

***

Gul Hayat Institute

خاڪ جي چَپٽي ڪٽي، پَنهنجي خدائي تو ڪَئي
عيب آدم کي ڏِيئي، واحد وَڏائي تو ڪَئِي

شان واري شڪل جوڙي، تو جڏهن شروعات ڪئي
مَلڪ مُقرب سڀ سڏي، مَالڪ ويهي مَملات ڪَئِي
ويس آدم جو ويڙهي، ظاهر تو پنهنجي ذات ڪَئِي
راز اهڙي ۾ رَهِي، رانجهن راجائي تو ڪَئِي

بُت منجهانرا بُت ٺاهي، تو برھ جي بَازي ڪَئِي
ري سبب جيڪو رُٺو، تَنهن رئيس کي رِاضي ڪَئِي
طلب جو ڏيئي تَاب تنهن کي، تو دنيا تازي ڪَئِي
گڏ رَهائي ڪي گهڙيون، جانب جُدائي تو ڪَئِي

دنگ داٽي جو ڏيئي، دلبر سندو ديدار ڪَئِي
بخشيو تو يار بيشڪ، پر پَهرئين بَدڪار ڪَئِي
مُلڪ ساري جي مٿان، مُرسل مِٺو مهندار ڪَئِي
عرش تي "احمد" لاءِ، رب هُئي ، رَسائِي تو ڪَئِي

هَانُ "حافظ" تي وري، دلبر هيڏا ڏَڙڪا هَلَن
مُحب تُنهنجي مُلڪ ۾ مُحبت وارا ڪِٿ ڪِٿ مِلَن
تُون سِين جو آهين خالق، تہ بہ سيئي مُون تان ڪلن
هُئس مِٽيءَ جي مُٺ آئون، ڪِيڏي ڪمائي تو ڪَئِي

***

Gul Hayat Institute

خُون جو هڪ خاص قطرو، تِئي ڪِريو جڏهن خاڪ تي
ڏانهه مان ذرتي چَيو، آگا ڪِرا افلاڪ تي

هُت حڪم تُنهنجو هَتيو، هِت يار ڪاتي سان ڪُٺئي
تنهنجي ڪاوڙيا قرب، پر خان ڪي ڪِلندي ڏِٺئي
مُحب مون مسڪين لئہ، سِر تي سبب سڀ ڪجهه سَٺئِي
مرحبا مَلڪن ڪَئِي، عاشق تُنهنجي اخلاق جا

تو جِهان جيڪي جوڙيا، تن ۾ نہ جاني جوڙ ڪنهن
هٿ ٻڌي تُنهنجي حڪم تي، مُحب چوڙيو موڙ ڪنهن
تو ڪَئِي توکي قبِي، توسان نہ ڪيو هينئن توڙ ڪنهن
هٿ ڪُٺَئِي ڪافر هٿان، لالڻ هُتي لولاڪ تي

حوض ڪوثر جنهن جي هٿ ۾، سو نہ پاڻيءَ کي پُڇي
جو سُيان سيني کي ڏي، سو اڄ سيد اڄون سُڇي
هي حڪم تُنهنجا ڏِسي، ڍولڻ توکان هر ڪو ڊِڇي
بي قصورن کي ڪُهي، آنديءِ قيامت ڪاڪ تي

بخشيا تِن جي مُحابي، سڀ بندا مُنهنجون بَديون
سرُ ڏني ڪان اڳ هُيون جن سيج تي لائون لَديون
هُت نہ پاڻي هو پيئڻ لئہ، هِت وَهِيون نرمل نديون
حال هي "حافظ" ڏٺو، تُنهنجي حڪم جي هاڪ تي

***

رُوئاڙي هٿن سان، ڪرين رُعب مون تي
ڏَسي ڪم ڏکيا پو، هَٽِين ڏوھ ٻہ مون تي

تڏھن ڪان ھي توبہ اٿم، يار تاڻي
منھنجو حال هِيڻو، تون ئي ڄام ڄاڻي
سڄي رات روئندي ڪيم پاند پاڻي
قلم ھي قضا جو، پرين پو ٻہ مون تي

مِٽيءَ مان تو مون کي بنايو مثالي
وڄھي ديد جي، تو چڏي آ دوالي
عجب تنھنجي قدرت، ڪَئِي ڪم ڪمالي
حوا ساڻ حيلو، ھليو ھو ٻہ مون تي

اچي تُنھنجي در تي ڪندس روز دانھون
سڏڻ جون ڏنيون تو سدائين صلاحون
ڏِسج ناڻُ پنھنجو نہ مُنھنجون خطائون
گھمان پيو گناھ سان نہ ڪم ڪوبہ مون تي

***

Gul Hayat Institute

سچ پچ تہ هن سنسار ۾، مُنهنجي صدا ٻُڌجي نہ ٿي
لک ادائون پيا ڏين، منهنجي ادا ٻُڌجي نہ ٿي

مير مرسل مصطفیٰ، جنهن مهل ويو معراج تي
چو جسم جي حدم اتي جاني جدا ٻڌجي نہ ٿي

منت موسیٰ جي ٻُڌي، مَلڪن چيو تون ماٺ ڪر
هت محمد صہ مير ري، ٻئي جي مدح ٻُڌجي نہ ٿي

عرض مون ڪيو ادب سان، مون کي پرين مُنهڙو ڏيکار
لَن تراني سان چيو، لالڻ ندا ٻُڌجي نہ ٿي

سوال تُنهنجو ڪونہ سٽبو، وڃ هليو "حافظ" هتان
ٻئي سچي جڳ جي ٻُڌي، منهنجي خدا ٻُڌجي نہ ٿي

***

Gul Hayat Institute

جنت جي تقاضا آهي مگر دوزخ جي شڪايت ڪير ڪري
ٻئي هڪڙي ڏٽي جا گهر آهن، ٻنهي ۾ تفاوت ڪير ڪري

ابليس ٻه جسم آدم تي، اعتراض جي ڳالهه اٿاري هئي
ڇا هُن جي پوءِ حالت تي، اهڙي ٻيو حالت ڪير ڪري

دانا ٻه هيو ۽ دلير ٻه هو، توحيد ٻه هُن جي اندر هُئي
شيطان جو پوءِ ڏوهه ڪهڙو، مُلين ڪي هدايت ڪير ڪري

انسان جو جنهن احترام نه ڪِئو ڇا ان جو پوءِ انجام ٿيو
ڦٽڪار جو طوق ڳچي ۾ پيس، ان سان پوءِ رفاقت ڪير ڪري

تون موحد هج يا مُلون هُج منهنجو ته مُحمد ”حافظ“ آ
مون جهڙي ڪوجهي ڪِني تي، ان ري شفاعت ڪير ڪري

***

Gul Hayat Institute

صوفي ازم

اجان بِسمل جي پر ۾ ڪو ڏنم بي داد بيٺو آ
سزا ڪهڙي به صادر ٿئي، مگر فرياد بيٺو آ

وڃان مقتل جي در تي ۽ بچان ڪيئن موت کان آئون
مسيحا خود جِتي مون لئه، بنيو جلاد بيٺو آ

گهڙي ڪن مون گُهري مهلت چيم قاتل کي پيو ڪو ڪُه
چيائين وقت ۽ وارو، مون کي سڀ ياد بيٺو آ

ڏٺو هن موت منهنجي جو، مٺا منظر گهڻن ماڻهن
قبر تي پو لکئون ڪتبو ته اڄ آزاد بيٺو آ

گهڻا ورهيه اڳي هڪ مئي ڪده مان ڏُڪ پريو هو مون
انهيءَ سُرڪيءَ جو اُو ساڳيون اجان سواد بيٺو آ

حياتيءَ جي حفاظت ڪيئن ڪري ”حافظ“ انهي هند تي
جِتي سُقراط، سرمد تي سچو بغداد بيٺو آ
سڀ علم لئه منهنجا ادا، هڪ عشق جو پڙهه تون اکر
موسىٰ مُنجهو پئي مام ۾، هوشيار هو حضرت خِضر

دوزخ بهشت جي دام کان، پيچبو مُلن جي مام کان

Gul Hayat Institute

لنگھبو ڪفر اسلام ڪان، سوريءَ مٿي رکبو هي سر

سُڻ تون نصيحت نيڪ نام، ڏس عشق ڪيو ڪيڏو انعام
ڪعبو ڪٿي ۽ ڪٿ قيام، سجدو اتي ئي ٿيو ثمر

اچ عشق جي آڙاهه ۾، پئو تون برهه جي باهه ۾
وَنَڃُ رکج ويساهه ۾، آ گهوٽ تنهنجي ئي ته گهر

”حافظ“ حُب جا هَٽ چڏي، محبت سدا ڪي مَٽ چڏي
سِڪ جو سڳو ۽ سُٽ چڏي، دنيا منجهان ڪج درگذر

***

Gul Hayat Institute

ڪيو عشق اِهو احسان سَڄڻ
مِليو آهي مِٽيءَ کي مانُ سَڄڻ

جَڏهن بهشت اندر ٽي بُوتو نَهيو
تڏهن قادر مُون کي ڪعبو ڪَيو
اَچي رُوح ۾ رانجهن پاڻ رَهيو
جوڙي آدم جو ايوان سَڄڻ

نَڪو ڪُن فيڪون جو ڪوٺ هُيو
هي چاهه تڏهن ئي چوٽ هُيو
نالو نينهن جو اَڳيئي نوٽ هُيو
هُئي صورت سَڀُ سبحان سَڄڻ

اِهو راز رندِي تون روڪ هِتي
هي ”حافظ“ حال نه هوڪَ هِتي
ٽي لاهوتي چڏ لوڪ هِتي
ڏِس برهه وارو بي بانُ سَڄَڻ

***

Gul Hayat Institute

متي عرش کان آ محبت جي منزل
نہ موسیٰ وانگي تون جبل تي وڃي جَلُ

اٿاري عقل کي اکين جي اڳيان ڇَڏُ
سِکهو ڪر تون سعيو سڄڻ جا سُٺي سَدُ
ميان موت کان اڳ اٿي لوڪ مان لَڏ
ڪري يار ڪانڌي قبر کي نہ ڏي ڪَل

اجايو دنيا کي ڪرين ڇو ديوانو
بنائِڻ لئہ ڳولي پيو هو بهانو
ادا ڏس تون آدم ڪيئين روئاڙي تو
هُونئن بهشت ۾ ڇئي حوا ساڻ گڏ هَل

آهي هاڻ "حافظ" اوهان جي حوالي
پيو بهشت دوزخ ڪنا دُور جالي
اوهان جي حڪم سان هتي پيٽ پالي
هُتي يار داڻي ڏُتاري ڇڏي دل

***

Gul Hayat Institute

هر مذهب ۾ تُنهنجو هُل
توئي خلقيا عشق عقل

عاشق ۽ معشوق سَڏائِين
مندر مسجد پاڻ اڏائين
گهاٽي ۾ ڪئين گهوٽ گڏائين
محبت جو ڪِيئي کهڙو مل

ديد جي داٽي يار ڏُٺايو
آدم کي هت عشق اٽايو
باب برهہ جو توئي بڻايو
وَتي بهاني جو هيءُ بُلُ

نُور اصل کان تُنهنجو نالو
وحدت جو مون پاتو والو
روءِ زمين جو تي رَکوالو
مون ئي امانت ڪنئي اصل

”حافظ“ تُنهنجي حڪم سان حاضر
ابراهيم ڏنوسون آذر
عيب وندن جو آهي آذر
مِير مديني جو مُرسل

***

Gul Hayat Institute

الفت جو آهي آدمؒ سينگار ٿيو صدين کان
داڻي جو خالي دڙڪو هوءِ ڏار ٿيو صدين کان

جنت جي جاءِ مانءِ گڏ آدم ۾ عشق آيا
هوندا حُسن جي اڳيانءِ حورن ٻه دل هارايا
کهڙي سبب لئہ پوءِ سجدا ڏيئي ساراهيا
ان وقت کان وٺي هيءِ ويچار ٿيو صدين کان

اِبليس جي عقل کيءِ اَعلىٰ ڪَيو تو اَڳ ۾
هاڻي جيئڻ ڏکيو آ جانيءِ مون کي جڳ ۾
ڪيئن دُرو ٿياءِ تنهن کانءِ ديرو بَنائين دڳ ۾
اِنهيءَ بهانيءِ آهيان بدڪار ٿيو صدين کان

موسىٰ ۾ طُور سيناءِ صاحب کي ساڙٽا هئا
نيزن تي سرَ نبين جاءِ چيري ٻه چَاڙهٽا هُئا
اَهڙا ٻه پُٽ عليءَ جا ، پرور کي پاڙهٽا هُئا
جن تي امت جو بيشڪءِ هي بار ٿيو صدين کان

”حافظ“ جي حال هِيٺوءِ تو وٽ حشر ۾ ايندو
اَهڙي ڏُکي ٻه ڏينهن ۾ءِ ڏَڏُ ڪو ڏُکيءَ کي ڏيندو
الله ڪندو اتہِءِ مُرسَل سان ميلو ٿِيندو
اڙين سان جنهن آهيءِ اقرار ٿيو صدين کان

***

Gul Hayat Institute

باغي آ عشق منهنجو، تنهنجي ئي باب کان
مون کي نہ روڪ واعظ، منهنجي شراب کان

مصلو بہ تُنهنجي ملڪيت، تسبيح بہ تون پيو تاڃ
مَئي خانو آهي مُنهنجو، ان ڏي نہ وک تون آڃ
قيامت قبر جا قصا، ڇمار تون پيون ڇاڃ
آئون نہ تو ڊڄان، ڪنهن اڇاتل عذاب کان

مون وٽ نہ ويهہ ميَانجي، وسري وظيفا ويندئي
مهمان سمجهي منهنجو، مُرڳو شراب ڏيندئي
پيئندي تہ پوءِ پڪ سان، عابد اکر نہ ايندئي
ڏيندي جواب پوءِ، تون ڏوهہ ۽ ثواب کان

منهنجو تہ روز آهي، روزانو مَئي پيئان تو
جيڪو پُڇي پيئڻ جو، تنهن کي بہ ڏَس ڏيان تو
اي شيخ جي! تون شڪ ڇڏ، آئون جام پي جيئان تو
ڪافر اِنهي ڪري ٿيس، تُنهنجي ڪتاب کان

”حافظ“ هزار پيرا، پنهنجو گلاس گهُرندو
تُنهنجي ڇوڻ تي ڇريا، منهنجي نہ ڇپ تان ڇُرندو
جنهن وٽ ترازو آهي، تنهن وٽ ئي ڏوهہ تُرندو
ناحق ڊڄان ڇو آئون، ڀي ڪنهن نواب کان

***

Gul Hayat Institute

تنهنجي قدم هيٺان شل روز ڪُسون
تون موت ڏسين اسين مُنهڙو ڏِسون

ڇو تو ترس ڪرين مون تي تاب ڪريو
پنهنجي نينهن ۾ هي ناياب ڪريو
منهنجي خون ڪان اڳ ڪو خِطاب ڪريو
اهڙو ٻولج جو، رُوئڻ ٻار پُسون

تون خان اسين خاڪ آهيون خاڪ مٿا
تنهنجي ڇهڪن سان ٿيون چاڪ مِٿا
لاهي ترس وارا ڇڏيو تاڪ مِٿا
ڀلي رَت پنهنجي ۾ روز پُسون

اي بادل ڪر برسات ڪي بَسُ
ڪهڙو ڏوهه ڪيو مون تنهنجو ڏَسُ
وڃي ٻي ڪنهن ولايت ۾ تون وَسُ
اڇيو اتي وَسين، جتي اسين وَسون

سچو "حافظ" جو هي حال ٻُڌئي
بنا محبت جي ٻيو ڪو مال ٻُڌئي
اجان سُورن جو نہ سوال ٻُڌئي
روئي تنهنجي اڱڻ، من ڪڏهن رَسُون

***

Gul Hayat Institute

مُنهنجي وجود ۾ روز وَسين
اَلِ اِنسان جو اهج ڏَسين

صورت اهڙي سهڻي بَنائي
لوڪ ۾ آئين پاڻ لِڪائي
سوريءَ تي منصور ملائي
پنهنجو تماشو پاڻ پَسين

بهشت بنايئي ڪنهن لئہ باري
حضرت آدم بازي هَاري
تُنهنجي در تي توبهہ زاري
ڏِيو هتن سان هوت ڪَسين

”حافظ“ جو توسان حال هميشہ
محبت جو ڏج مال هميشہ
بخشش جو ڪَجَ پال هميشہ
راڻا تون شل ڪِيمَ رُسِين

***

Gul Hayat Institute

مُنهنجي نينهن ڪَئي ننڊ آهي حَرام
ڏنم سجدو سڄڻ کي ڪري عشق امامُ

جڏهن برھ جي مون تي بين وَڳي
تڏهن لنؤ پرينءَ سان مُنهنجي لڳي
هاڻ حد حجاب جي مون تان ڀڳي
لاهي دوست ڇڏيو مون دُوئي جو لَغام

ويا مون کان سيئي هاڻ ورقُ سڄڻ
ڏاڍو عشق جو پيو اهو عَرقُ سڄڻ
کھڙو غور ڪريان آهيان غرقُ سڄڻ
ڏنو جاني مون کي آهي اهڙو جَامُ

هُوئين قاضي مون تي ڪارڻ هَئِين
آهيان سڄڻ ساڻ سدائين سَنئين
جيسين برھ وارن تي نہ ٿو ٻَهِين
تِيسين اچئي نہ ٿو ڪو اندا آرَامُ

تڏهن سجدو منهنجو ثاب ٿيو
جڏهن عشق جو مون تي عذاب ٿيو
آ "محمد" سان ميلاپ ٿيو
لَهي دوزخ جو ويو مون تان دَامُ

***

منظور تُنهنجو نُورِ هو آدم جي آڙ ۾
داڻي ڪان بهشت دُورِ هو آدم جي آڙ ۾

اهڙي ڪڏهن ڪا جنس، هُئي آئِي جهان ۾
ڪَنَ ڪول تون قصو ٻُڌ، جَنهن جو قُرآن ۾
موجود مَلڪ ڪونہ هئا، ڪي لامڪان ۾
پَهرين حُسن جو پُورِ هو آدم جي آڙ ۾

مخلوق جي مِٽيءَ جو، شيطان مُل چُڪايو
اِبليس ڪي عقل ڪِيئن، آدم ڪان اڳ ۾ آيو
پانيان تو پاڳ منهنجو، ويري آهي وَڏايو
ظاهر تہ ضد ضرُورِ آهو آدم جي آڙ ۾

ماريو آ ڳالهہ مخفي، ظاهر ڪَريان ڪيئن زوري
گهورو آ عشق جنهن جو، آئون بہ تَنهن جي گهوري
موسىٰ بہ مُنهن ڏيکاري، اندر جي سِڪ ٿي اوري
تڏهن تباهہ ٿيو طُورِ هو آدم جي آڙ ۾

”محمد“ جو پير پڙ ۾ ميدان ۾ متو هو
ساڪائتي سڄڻ جو سجدي ۾ سِرُ لتو هو
مولا عليءَ جي پٽ جو، هڪڙو نہ ڪز ڪُتو هو
ڪنهن جو پوءِ قُصورِ هو آدم جي آڙ ۾

***

Gul Hayat Institute

مُنهنجي زره پرين، تو کان زور آهي
اِهو ڪارڻُ تُنهنجو ڪمزور آهي

تُنهنجي ديدن ۾ ايڏا دامَ آهن
جيڏا مُون سين ٿيا ماتامَ آهن
سڀ عشق جا هي انجامَ آهن
توتان هَر گهڙِي سِرُ گهورَ آهي

تُنهنجا نازَ چوَان يا نُور چَوان
ڪيئن موسيٰ کي مجبور چَوان
ٻيا دلبر سَيئي دُور چوان
تو مَهندا ويٺو هڪ مور آهي

هڪ داڻي تان تو يار ڏِکيو
جو لوح قلم ۾ اڳ هو لِکيو
جنهن ڏوه ڪيو آ مون کي ڏکيو
ڏُس تِنهن جي پلا گهڻي تور آهي

ڪُجهه "حافظ" جي تون حال تي هَلَ
تنهنجي ڪرم جي مون کي ڪانهي ڪَلَ
هُئا کهڙا عليءَ جي پُٽ جا عَمَلَ
جنهن سان هيڏو شِمر ڪِئو شور آهي

***

Gul Hayat Institute

شايد شراب خاني ۾ ، اڄ ڪو امام آهي
ان ڪي ڇئو اٿي وڃ، هي مَئي جو مَقام آهي

رندن جي راند آ، هِت زاهد نہ زور لائج
مخفي آ جام منهنجو، ٻي ڪي نہ تون ٻُڌائج
منهنجو آ ڪُوڙ سان ڪم، تون پل پيو سچ سڻائج
هن عشق جو ازل کان ابتو انجام آهي

ڪلمي پڙهڻ جي قاصد، مون کي خبر ٻُڌائي
پڙهندي شراب پيتم، وسري ويم ٻي وائي
سيوا ڪريان پيو سولي، سُرڪي پيو سوائي
صورت منهنجيءَ کي تڏهن سجدو سلام آهي

***

Gul Hayat Institute

اڳي جنت ڪسي هاڻي جيئڻ جو حق ٻه تو کَسجي
هُتي تہ شيطان ۾ شڪ هو، هِتي ڪو ڪونہ تو ڏَسجي

وڏي جاڪوڙ جُنبش سان، جهان ۾ جلوه گر ٿيئڙس
ڏسي ڏرتيءَ جا داروغا، اچي آزار ۾ پيئڙس
ڏمر جنهن جو ڏکيو ڪيئڙو، وري ان وڻ تي آئون ويئڙس
ٿيو جو پهچ سان پڌرو، اهو بي پهچ تو پَسجي

پڌون پيا ماڻ‌ءُ محشر ڪي ٻه، منهنجي مُئي سان ملندو
خليفي جي خوشامد لئہ، پهرئين دوزخ جو در کُلندو
چون ٿا پوءِ رِي پردي، اتي پيو حُور سان هَلندو
ويندو سماج ات سُڌري، نہ ڪائي ڏُراتي ڪسجي

يڳل ڪنهن ٿانو جيان، منهنجو جسم شايد جُٽيل آهي
ڪريان پيو جُستجو جنهن جي، سا منزل چو مُٽيل آهي
فقط ڪاغذ جو گل آهيان، جو خالي جا کُٽيل آهي
نہ جنهن مان راه ويندن ڪي، ڪڏهن ڪو راز تو رَسجي

***

Gul Hayat Institute

بوتل شرابُ جيءِ، هيءَ مون لاءِ بُري تہ ڪانهي
توڪان تہ بهشت جي مون، چاهي گهُري تہ ڪانهي

ڪامل ڪتاب تُنهنجو، مُنهنجي نہ ڪم جو آهي
هي ڪيف قيمتي آ، ڪينئڙيءَ گُري تہ ڪانهي

مَئي خاني ۾ اچي تون، مون سان مناظرو ڇڏ
مُصلي جي ڪُندِ مون کان هِت ڪا پُري تہ ڪانهي

واعظ وقل هتي ڇڏ، هي مئي ڪده آ منهنجو
مسجد ۾ جاءِ توکان، مون ڪا ڦُري تہ ڪانهي

شايد شرع جا سائين توکي شراب وَٽندو
هي آ پيئڻ جي شيءِ، ڪا چنندڙ چُڙي تہ ڪانهي

”محمد“ شرابَ منهنجو، ملڪيت نہ ڪنهن جي آهي
دل کي آ چوريو دلبر، ٻئي کان چُري تہ ڪانهي

***

Gul Hayat Institute

مُنهنجو شرابُ نئون آ، تُنهنجي شرع پراڻي
تو وٽ ڪتاب مُصلو، مون وٽ آ دل نِماڻي

ڪنڌار ڪيف پيئندس، قاضي صاحب جي ڪولهيان
رندن جي سامهون ان جا سڀ ٿو ڪتاب روليان
واعظ جي وقت ڪان اڳ، آئون ٿو ڪيل ڪوليان
آهيان موالي اڳهين، مسجد نہ آ مون ماڻِي

زاهد، آ تقويٰ تو وٽ، مُون وٽ ذَرو نہ آهي
توکي ڀَرو پيئڻ ڪان، مون کي ڀَرو نہ آهي
تو وانگي ڀيو ڪو مون وٽ، ڪورو ڪرو نہ آهي
مُنهنجو وضو بہ مَئي سان، پايان نہ ڀيو ڪو پاڻي

اندازو مون ڪيو آ، انسان ڪير آهي
او دين جا ڏٽي! اڃان تو ۾ تہ دير آهي
تُنهنجو اڃان بہ ساڳيون، بدليو نہ گير آهي
هيڏا هُنر ڏِسي تہ بہ، پَنهنجي اَٽئِي پَلاڻِي

کهڙو پڙهان پوءِ ڪلمو، ڏَسُ ڪو ڪتاب ڳولي
دوزخ ۽ بهشت جا، رکو دروازا ڇڏ نہ کولي
يا ماڻ ڪر تہ ميانجي، ”محمد“ ڪو ٻول ٻولي
تنهنجي هِتي تہ فتويٰ، مون کي آهي قِتاڻِي

***

Gul Hayat Institute

ڪو آ رحمان جي پاسي، ڪو آ ڀڳوان جي پاسي
آئون سجدو انهي کي ڏيان، جيڪو انسان جي پاسي

خطيبن کي ٻُڌائي ڇڏ، ته مون کي خوف ڪونهي ڪو
منهنجي حالت نہ حورن سان، نڪو غلمان جي پاسي

اوهان جو عادتون ڏسندي، اسان جو روح روئي ٿو
اِهو تنهنجو جي مذهب آ، آئون شيطان جي پاسي

رقيبن کي بہ رنجش آ، رفيقن کي بہ ڪاوڙ آ
ٻُڌا هاڻي وڃان آئون، ڪهڙي جهان جي پاسي

اسان جي دين ۽ ايمان جو دستور پنهنجو آ
نہ هوندو هي ڪڏهن "حافظ" ٻُري بي ايمان جي پاسي

***

Gul Hayat Institute

سماج / معاشرو

زندگي پاڻي ٻہ آ ۽ زندگي ٻيڙي ٻہ آ
زندگي ڪافر ٿِئي ۽ مومنن جهڙي ٻہ آ

زندگي حاڪم زادي هئي زندگي زيب النساءَ
زندگي مقصد جي لاءِ وقت کان ويڙهي ٻہ آ

زندگي جي دؤر ۾ سيڪو نہ ٿو سُقراط ٿئي
زندگي ڏاڍي ٻہ آ ۽ زندگي ليڙي ٻہ آ

زندگي جي آسري تي جنهن سڄڻ سُستي ڪئي
تنهن ملامت کان سواءِ ٻي ڪا مڏي ميڙي ٻہ آ

***

Gul Hayat Institute

صداقت کي سرو ڪائي ويو آ
چڱي کي هٿ ٻرو ڪائي ويو آ

ڀلائي کي ڀڄي ڀورا ڪري ڀائو
هتي ٻيگرو ڪائي ويو آ

ڪلسيا جي وڃان ڪنڌ تي يا مندر ۾ وڃان آئون
حقيقت ۾ هتي حرمين کي ڀي هوڪرو ڪائي ويو آ

اسان جي ڏيهه ۾ اونڌر رواج آهي
ڪتي گهوڙي کي ڏسندي توبرو ڪائي ويو آ

ڏيهاڙي ڏيهه سڄي کي آ ڏٺو ”حافظ“
ڳِلم جو ٽوڪرو ڪائي ويو آ

***

Gul Hayat Institute

مردار تقاضا کي مچڻ مون نہ سِکيو آ
۽ عشق جي رسمن کي پچڻ مون نہ سکيو آ

جنهن دار جي تختي کي آ تحفي ۾ قبوليو
ان رند مجاهد کان رُسڻ مون نہ سکيو آ

اعلان ڪري عشق جي تسبيح کي پڙهان ٿو
ڏاڍن جي اڳيان يار ڏڪڻ مون نہ سکيو آ

ممبر تي ٻيهي ڪو ڀلي مون کي سڏي پيو
اندو ٿي اڳيان ان جي اچڻ مون نہ سکيو آ

منزل تي پچڻ لاءِ مون جا واٽ آ وَرتي
”حافظ“ ٿي پوءِ ان تان هٽڻ مون نہ سکيو آ

***

Gul Hayat Institute

پراڻي جاءِ ڪان پري نئين حرم ڪي سجدو آ
ڏِڪيو جنهن اوچ نيچ ڪي انهي ڌرم ڪي سجدو آ

ڪَنبي نہ جيڪا ڪوٺ ڪان، ٻُڌا سا ڪنهن خبيث جي ڪُنوار هُئي
چون ٿا ڪيت جي سا مگ خبيث لئہ خار هُئي
وڙهي ٿي پنهنجي وَر لئہ اڃان تہ ننڍڙي ٻار هئي
انهي ٻلاري ڀيڻ جي حيا شرم ڪي سجدو آ

نہ دهَلي جا درياءَ ڪان انهيءَ جو سگ ڏسو سَهي
وچين سا پئي ٿي وير ۾ ويچاريءَ جي تہ ڏِس وَهي
نہ ڏم جو ڏاج ڪو ڏٺئين نہ رات هڪڙي گڏ رهي
جُهڪائي جڳ سڄو ڇڏيئين سندس جُرم ڪي سجدو آ

ملي جي گهاءُ ڪي کِهتي تہ آئون تو اٿي بيهان
وَڏي جي ڪان جو قدم تہ سينو ڏيئي سَمهون ٿيان
ملي جي ماڳ موت سان تہ پنهنجي سرَ جو مُلهہ ڏيان
ڪُسي ويس جي قوم تان تہ پوءِ ڪرم ڪي سجدو آ

اڃان بہ منهنجي عشق جو عجيب هي نمونو آ
ڏيان تو سرُ سڏي توکي صَلِيب هي نمونو آ
نہ رت ڏسي تون رنج ٿجئين رقيب هي نمونو آ
مُئي ڪان پوءِ مکيو جي ڪنهن تہ ان مرهم ڪي سجدو آ

Gul Hayat Institute

***

اسان کي کپي ٿو ادب ۽ حيا
دنيا مان ته دلبر لڏي ڀئي ويا

پُڇايان پيو آئون ڀنهيءَ جو پَتو
ڪيڏانهن وياسي نڪري ڏسي ڪو نه ٿو
جتي هئا اتي ڪجهه به ڪونهي بتو
اجهامي ويا هن سي اصلي ڏيئا

مدرسي ۽ مسجد کان ويا موڪلائي
اتي به هاڻ هر ڪو هُڏي سان ڳالهائي
نه شاگرد آ نه ڪو استاد آهي
ڀَئي ڀنهين خوبين کان خالي ٿيا

شريفن مان هاڻي شهر ٿي ويا خالي
جهڙو اڄ جو مُلون تهڙو آ موالي
آهي رب جي دَرَ تي هي "حافظ" سوالي
ڪجئين رحم پنهنجو نه ڪج ڀيو نيا

***

Gul Hayat Institute

وقت جي ويڙهاند کي سمجهي سَگهون ٿا
ٻارڙن جي راند کي سمجهي سَگهون ٿا

ڪُوڙ ۽ سچ جي ڪسوٽي ڪونہ ڄاتم
باقي پنهنجي ٻاند کي سمجهي سگهون ٿا

لوڪ ليلان کي سڃاڻي، جي سَگهي ٿو
پاڻ ان جي ڪانڌ کي سمجهي سگهون ٿا

حال "حافظ" جو زبان سان تون نہ پُڇ
هاڻ تُنهنجي شاند کي سمجهي سَگهُون ٿا

***

Gul Hayat Institute

ڪمزور بدن کي آ سهاري جي ضرورت
لاچار کي ٽيندي آ اڌاري جي ضرورت

هن وحشت جي وڏي دؤر مان گذرڻ به ڏکيو آ
ڪُن ۾ ئي ڪريل کي آ ڪناري جي ضرورت

گونگي ۽ ٻوڙي جي اڳيان هٿ کڻ مٿي
ان کي ته رهگو آ اشاري جي ضرورت

انڌي جي اڳيان آرسي رکي به ڪندئين ڇا
نظرن کي هوندي آهي نظاري جي ضرورت

اوندھ جي عذاب کان آئون نه ڊڄان ٿو
"حافظ" کي آ چمڪندڙ ستاري جي ضرورت

***

Gul Hayat Institute

ادب ۽ حَيا جو نالو جِتي هُوندو اتي هُوندس
لڳل جِتي ڪُوڙ ڪي تالو جِتي هُوندو اتي هُوندس

اسان جي عشق جي سامهون تُنهنجو ايمان ڪوڙو آ
بي ايمانن ڪي لڳل ڀَالو جِتي هُوندو اتي هُوندس

انڌي لئي رات ۽ ڏينهن ۾ نہ ڪوئي فرق ڪونهي ڪو
ڪپي مون ڪي ٿو اجالو جِتي هُوندو اتي هُوندس

چوان ٿو ڪُوڙ واري ڪي مُنهنجو ڪن ڪولي نعرو ٻُڌ
آهيان سچ جو آئون رَکوالو جِتي هُوندو اتي هُوندس

آئون "حافظ" آهيان ان هنڌ جو جِتي انسانيت آهي
نڪو مُلون نہ موالو جِتي هُوندو اتي هُوندس

***

Gul Hayat Institute

وَاهه جمهوريت تُنهنجا جُڄَ
مُلڪ سَمورو تي ويو سُڄَ

اڻو ڪنڌ ٻَڌِي الله وَٽِي ويو
گيهه ۽ گاسليٽ مَٽِي ڪِپِي ويو
بصر ٻڌائو ڀَاڻ ڪان ٽِپِي ويو
مِسڪِين مَرِي ٿِيو مُڄَ

وَاهه جو جَمهوريت واعدو پَاريو
نندي وڏي کي پنڻ سيکاريو
مِسڪين جِتي هُجي مَاريو
رونق ڪسي ڏٺو ءِ رُڄَ

انڌي گهوڙي ابتو سُوار
اهي جمهوريت جا اٿئي پار
زرداريءَ مان بَنيو زردار
اڃان نہ لَٿِي اُٽس اڄَ

ايم ڪيو ايم سان اڌ ڀائيواري
هي تہ جمهوريت بَني جوئاري
مِرزا مان ٿي بَنيو مَداري
جنهن جا چمچا ويٺو چُڄَ

”حافظ“ محمد حق آ چوندو
پيرئين وَڏيرن کي ڪونہ پَوندو
هِيٺن جو هي خامي هوندو
پَاپِين کي رَبُ وجهندو پِڄَ

***

Gul Hayat Institute

مُنهنجي جاکوڙ کي جو ٿو سمجهي جَبرُ
ان کي چئو توکي سُورن جي کهڙي خَبرُ

مون تہ پنهنجي حياتيءَ جي هر هڪ پسا ۾
ڪيتيو وقت آهي حيا ۽ وفا ۾
جنهن نہ مون کي ڏنو آ ههڙي صفا ۾
ان جي اکين ۾ شايد ڪو آهي ڪَترُ

رات ڪاري ڪُتي ڏينهن لئہ تو رُئان
روشني ٿي ڪپي پيو نہ ڪجهہ ٿو چُئان
ظلمتن کي ڊِڪي نُور آڻيو نوان
سوجهري کان سواءِ سُور مسجد مندر

پهچ کان پي متي آئون پتوڙيان پيو
ڪير آهي ڪريل تہ بہ ولوڙيان پيو
ڪنهن اياڳي تہ نند کي اکوڙيان پيو
نِينهن آهي چيو مون سان جاڳي نِبرُ

زندگيءَ کان متي پي نہ سڪرات آ
ڏينهن سنيران نہ ٿو رات ئي رات آ
هي حياتيءَ جي جيوَن جو جذبات آ
ڪنهن جي سُڏڪن ۾ پي ڪو لڪل آ صَبرُ

***

Gul Hayat Institute

جنهن نہ سُڃاتو قد بُت منهنجو سو ڇا سمجهي منهنجو قول
مون جي گيت غزل آهن لکيا سي تہ هينئن جا آهن حول

باھ ۾ پاڻي ٿهڻا ناهن گڏجي هڪ هنڌ رهڻا ناهن
عاشق ڪنهن کان ٿهڻا ناهن آهن ڪا البيلي اَول

سيڪو پاڻي پاڪ نہ سمجهو هرڪو ماڻهو چاڪ نہ سمجهو
مسجد کي اوطاق نہ سمجهو گهاٽي رش ۾ روح نہ رول

ماءُ پيءُ کان پيار آ سکبو واڻي کان واپار آ سکبو
پينو کان ڪو پار آ سکبو جهٽڪ ڏينس تہ ٻہ جهلبندو جهول

ماکي پِنِدي مُور نہ ملبي ڳولي ڳولي جهنگ مان جَهلبي
”حافظ“ تنهنجي ڳالهہ پئي هلبي ٻولي سَچِي ويٺو ٻول

***

Gul Hayat Institute

نہ ڪو خاص آهيان نڪو عام آهيان
ڪنهن پيڙهيل حياتي جو هڪ نام آهيان

جلادن جي وچ ۾ الائي ڪِيئن جيئان ٿو
آئون پاڻي جي هوندي زهر ڏِسُ پيئان ٿو
آهيان ڪات پر آئون ڀڪرو ٿيان ٿو
اِئين صُبح گُذري اِئين شام آهيان

جواني بہ ڪا هت جنازي مثل آ
سهاڳڻ جي نالي ۾ ڪيڏو قتل آ
چنبو موت جو جنهن لئہ مهندي رتل آ
انهي محترم ڏيءَ جو ماتام آهيان

بهشت جي ئي نالي ۾ بغداد مون تي
ڪري چور منهنجو پيو فرياد مون تي
اها آ انهن ڪان ٿي امداد مون تي
آئون پيڙهين ڪان جن لئہ ڀڪل طعام آهيان

مٿي آ فرشتن ڪان جن جي فضيلت
سي منهنجي ڪکڻ جي وٽن ڪيڏي قيمت
آئون "حافظ" بنجي چوان ٿو حقيقت
باقي آئون نہ رستم نہ بِهرام آهيان

***

Gul Hayat Institute

آئون ٻچپن کان بي چَين آهيان
جيڪا ڪنهن نہ ٻُڌي اها سَين آهيان

مون سڀ ڪنهن جا هٿ سڌ سُئا
پر لالڻ منهنجا لُڙڪ مُئا
منهنجو ڪنهن جي ڪَن تي پيو ڪونہ رُئا
ڪَئِين همدم مون سان گڏ هُئا
هر ماڻهو سان مان ٻين آهيان

مون ڪان پنهنجا پروا سڀ پَري
تہ ٻہ مُنهنجو روح پيو رقص ڪَري
ڪيئن "حافظ" جو پيو هانوَ ٺري
تو اهو ڏنو ڪڏهن ڏيان ڏري
ڪيئن ڌرتي تي دَارين آهيان

مون سُر ۾ ڪيڏا سُور رُنا
ڪيئن دانهہ ڪندو ڪو درد بنا
او ملان ٻانهڻ ٻُڌ وِشَنا
منهنجي سوز ڪان سيئي ساز ڊِنا
ڪنهن تند جو تان سَين آهيان

تو ڪالهہ ٻہ مون سان ڪُوڙ ڪيا
ءَ اڄ ٻہ ساڳيان لفظ چيا
پر "حافظ" جو ڏس يار حيا
توسان ڪونہ نبيريائين ڪوٻہ نيا
نڪي درد نڪي دَرمين آهيان

***

Gul Hayat Institute

پرائي جُتي ۾ اسين پير پايون اهڙا ڪونہ آهيون
حرامي ڪنهن کي حلالي هُلايون اهڙا ڪونہ آهيون

غريبي ۾ ٻيا ٻي گهڻا عيب آهن
ڪميڻن جي پويان لڳي ڪُر لڇايون اهڙا ڪونہ آهيون

سُتي ماءُ سانڍڻ مهل جا ڏني هُئي
وڏا ٿي امان جا اهي وَڙ وڃايون اهڙا ڪونہ آهيون

مون قرآن پڙهي آ رب کي سُڃاتو
سڀڪي ۽ ڦيٽي سان ڪنهن جو سر وڃايون اهڙا ڪونہ آهيون

آ ”حافظ“ جي ٻولي پري کان ئي پَڌري
ڳِلم جو پڪي ٿي ٻي ٻولي ٻُڌايون اهڙا ڪونہ آهيون

***

Gul Hayat Institute

ڦِريا ٻہ ناهيون ڦُريا ٻہ ناهيون
اَڃان ڪنهن اکھ ۾ ڳهُريا ٻہ ناهيون

ڪڏهن نہ وڪڻ وڏي آ قيمت
انهيءَ ڪان مُلھ ٻيو مٿي رِئي ڪونهي
گهٽا ويا وڪِجي گهٽا ويا لِڪجي
اسين اڃان تائين ٽُريا ٻہ ناهيون

اسان جو ماضي اوهان جي اڳيان
اسان جو حال ٻہ اوهان جي سامهون
جتي اوهان آ بيهاري ڇڏيو
ڇَڪاسي ڏس اتان ڇُريا ٻہ ناهيون

اسان جو پورهيو اوهان تان گهوريو
اوهان جو گهُورڻ اسان لاءِ گنج آ
مگر اوهان جي هينئين تي ”حافظ“
الاءِ اَڃان ڇو هُريا ٻہ ناهيون

***

Gul Hayat Institute

اسان کي راھ ۾ جيڏيون رُڪاوٽون آھن
اسان کي ڪونہ ٽيون ايڏيون ٽڪاوٽون آھن

اسان کي پنھنجي ڀَلي جو ڀَرم ملي نہ ملي
اِھي ئي صوفي ازم جون ثقافتون آھن

انھي ئي جام جو لائق نہ تون ھُئين واعظ
مگر ھي ساقيءَ جي ھٿ جون سخاوتون آھن

وجود پنھنجي کي آئون اجان نہ پھتو آھيان
۽ تو ثواب وٺڻ لئہ ڏَسيون ولايتون آھن

اسين ڪي روح ڏکوئڻ کي ڏوھ سمجھون ٿا
اوھان تہ انسانيت سان رکيون عداوتون آھن

ھُلائي پاڻ کي ”حافظ“ ھٹن جي دين کي ڏاڙو
انھن جي ذھنن کي پوءِ بہ ڪَئِين ضمانتون آھن

***

Gul Hayat Institute

تون بي ضمير آهين تڏهن امير آهين
پئسي جو پُٽ سڏائي ڪِنو خمير آهين

آئون بہ اهڙو ماڻهو ۽ تون بہ اهڙو ماڻهو
هر مُوڙ تي ڏِسي وٺ ناهيان اجان وڪاڻو
مون ڪي بہ گهُرجون آهن پر عزم آ اباڻو
پيءُ ماءُ ڪي پڻي ڏيئي تون ٿيو وزير آهين

تنهنجو پليتيءَ مان آ اجان نہ پيٽ پريو
پئسي جي پويان وڃڻي اندر وارو ئي مريو
جيئن تُون ڪَرين خوشيءَ مان ائين نہ ٻيو ڪو ڪريو
رڳو سنڌ جي حقن تي وڃهندو تون سير آهين

چيري جي لوڻ لائين تہ بہ لُڙڪ ڪونہ لڙندا
اڳ پوءِ اسان جهڙا آهيون سُوريءَ تي يار چَڙهندا
ايندا ڪي جوان اهڙا منهنجو نظم پيا پڙهندا
چوندا تہ واقع ”حافظ“ حق جو فقير آهين

***

Gul Hayat Institute

نتيجو ڇا ٿو نڪري پر اسين انسان ٿينداسون
ٻُڌائي موت کي ڇڏ تون تُنهنجا مهمان ٿينداسون

سدائين هِت سبيلن جا گهڻا ڏينهن سُور سهنداسين
حويليءَ جي ڏٿيءَ سان هاڻ هرگز هت نه ٿهنداسين
جنين نالائقي ڪئي آ، ٿي لائق تن تي لهنداسين
نشانبر ٿي آهيون نڪتا، ته پوءِ نِشان ٿينداسون

قضا جي ڪوڙڪيءَ مان هاڻي يارو ڪنڌ ڪڍڻو آ
هتي سقراط، يا سرمد عنايت ٿي ته اچڻو آ
بهادر لاش جو ياڳو اڃان مون لاءِ بچڻو آ
چنيسر کي وڃين چئو تون ته دودا خان ٿينداسون

اسان جي پيرويءَ ۾ پير، اڄ تائين نه ڪنهن پاتو
ڇوان ڇا ٿو لکان ڇا ٿو اکر ڪنهن ڪونه آ ڇاتو
نه ڏٺو يار ڏک ۾ پيو، ڪڏهن پنهنجن کي پاراتو
اجاري جو اندر ڪنهن جو اهو اعلان ٿينداسون

حقيقت کان ته مُنهن ”حافظ“ نه موڙيو آ نه موڙيندو
تڏهن هر ڪو ڏسي مون کي ڇريو پورو آ چئي ويندو
منهنجو ضد ڪنهن سان ڪونهي ڪو ڏکن ۾ ڪو ته ڏڍ ڏيندو
جيڪي تاريخ ۾ لکجن اهي ارمان ٿينداسون

***

ايڏو ٻه سستو ناهيان، جو تون وٺي سگھين
گُلڙن جو دَستو ناهيان، جو تون وٺي سگھين

مون کي پُڇڻ کان اڳ ۾، تون پاڻ کي پُڇي ڏس
ٻيو ڪوبه رستو ناهيان، جو تون وٺي سگھين

ڪاغذ جي گل تي، ڪڏھن اعتبار مون نه ڪيو آ
ڪو بت پرستو ناهيان، جو تون وٺي سگھين

”حافظ“ جي دل ۾ خانو، انسانيت جو آهي
مُلين جو ڪِشتو ناهيان، جو تون وٺي سگھين

***

Gul Hayat Institute

نڪو شهر وارن سان هوندي شڪايت، نڪو ڳوٺ وارن سان ڳالهيون ڪبيون
اسين فرض پنهنجو نڀاهي وينداسين، هِن مِٽي قوم ڪي چا ميارون ڏبيون

اسين ذات پنهنجي ڪي ڏوراپو ڏيون ٿا، يا انهن جي افعالن ڪي ويٺا ڏِسون
ٿي عادت ڪان مجبور يارو پيا آهيون، تڏهن ڪنهن جي تقدير لئہ ٿا لِکون
جي سچل، پٽائيءَ ڪان سمجهي نہ سگهيا، انهن ۾ ٻي اميد ڪهڙي رکون
انهن ئي افعالن تي ڌرتي پئي ڪسجي، اندر ۾ اڇن ٿا ڪئين ڇيرا ڇپيون

هينئر ڏيهہ جي حد نہ ڏاهي سگهياسين، تہ جيئنداسين چا تي ۽ مرنداسين چا تي
هي غيرن جون گاريون سُڻي تون نہ سنيرئين، تہ پوءِ ويڙھ لئہ ٻيو ورنداسين چا تي
هي تنهنجو ۽ منهنجو جي سنڌو سُڪي ويو، تہ تون ئي ٻڌائي پوءِ ترنداسين چا تي
حرامين ڪان حق آهن وڙهي يار وٺبا، انهن جي اڳيان ڪو نہ نياڻيون نِبيون

نڪو آڻ مڃبي نڪو ڪاڻ ڪڍبي، اچو پنهنجي پيرن تي پاڻي بيهون
هڪل ساڻ ڌرتيءَ جا ”حافظ“ تجو، پوءِ ڪٽي يا ڳ پنهنجو مرون يا جيئون
جيسين ساھ جي رڳ هجي يار سائي، تيسين ڪيئن ڪنهن ڌارئين ڪي ڪو ڏڳ ڏيون
سچائيءَ جي سٿ ڪي پڙهيو مون آ پيارا، ڪڏهن ڦوڳ ڪي ڪونهي مارويون ڦبيون

***

Gul Hayat Institute

اڇو ڳپ منجهان نڪري سنئون سُبتو ڪو گس ڳوليون
رُڳو نعرن جي نگرين ۾ حياتين جا نہ پنڌ روليون

نڪو ئي پيپلا پنهنجا، نڪو ئي ليگلا آهن
اهي واڳون وارو ڳوڙها ويٺا هر وقت تي واهين
اليڪشن جي ڪتڻ کان پوءِ ڪلن سُوڏو ٿا سپ ڪائين
ويو سچ آهه سُڪي سنڌ ۾ هٿي رڳو ڪوڙ پيو چوليون

پٽائي جو قسم ڏيان ٿو تہ بي ايمانن کِنا بچجو
سچل جي سوچ تي آهيو تہ ان جي ساک پت رکجو
پنهي جو ننگ رکڻو ٿئو تہ نائون مل نہ تي اچجو
ڪٽو تنين پير پنهنجن جا چنيسري پاتيون چوليون

خدايا سنڌ ڌرتي تي ڪو سچ جو تون سُڪار آڻج
کُهن انصاف کي جيڪي انهن جو هٿ ڏڪار آڻج
ڪري پنهنجن جا پنهنجو اهڙي مون لئي پڪار آڻج
پچي مون سپ چڙيون آهن ڏنيون پاپين جيڪي پروليون

ڏٽي مون کي دين پنهنجي تي رکج قائم سدائين تون
وچان جي واٽ کان نڪري وري مون کي واٽ لاهين تون
ٻين جا پيا ٻہ ڪئين هوندا مگر "حافظ" جو آهين تون
ڏسي رحمت تنهنجي جا رنگ جهليو بيٺو آهيان جهوليون

***

Gul Hayat Institute

غريبن جا غمخوار جيڪي سڏائين
اهي ئي اسان ڪي ٿا قاتل ڪُهائين

ڏسان ٿو ادا جو اسان تي ٿئي پيو
وڏي پيٽ وارو ڪنهن جو رت پئي پيو
جيئاري پين ڪي نہ پر سو جيئي پيو
ائين قيد ۾ هِت پيا ڪُرمي ڪمائين

مُتا هِت تہ مسڪين مانجهي اسان جا
صبح ڪان وٺي سُور سانجهي اسان جا
ويهن ولهہ هيٺان وير وانجهي اسان جا
هو بنگلن ۾ بيٺا تہ بغليون وڄائين

شرابي ڪبابي هتي ڪار آهن
بکئي پيٽ وار تہ بيڪار آهن
ويندا لُڙ لهي ڏينهن ٻي چار آهن
اِجهو ڏس تون آنهون وجو عرش ڍاهين

چوان سچ جي ٿو تہ مون تي سزائون
وڏو شر پسند پوءِ سڏجان ٿو آئون
ٽيندو گهر ڪي گهيرو ڪندي فوج ڪاهون
اهي هت تہ قانون اسلامي آهن

لڳايوس ڦتڪا سرعام سهڻا
اهو آ اسان وٽ هت اسلام سهڻا
نڪي رب هتي آ نڪي رام سهڻا
ائين هت پيا ڦورو اسان کي ڦبائين
***

Gul Hayat Institute

هُجن نانگ ڪارا تہ مرليون ڪٺون، ڪيِ، هتي رڳو ڳوهون پيون ڦوڪون ڏين
جنين جي هٿن ۾ هئا مڻ مري ويا، ڏِسيو تِن جو ليکو پيا جوڳي جيئن

ڪڏهن ڪنهن بہ سُر تي نہ ڳوهہ آهي ريڊي، سڄو ڏينهن يَلي تون پيو سورڻ وڃاءِ
ٺلهيون ڏِينديِ ڦوڪون هو ڦڻ ڪانہ ڪيندي، ميان منگتا تون نہ مُرلي لَڄاءَ
جيڪي سُر کي سمجهي ڪٽي سرَ هئا اِيندا، اهي نانگ هاٽي نہ ٿو ڪو نپاءَ
مري سڀ ويا آهن مچان تو منا، پر متارا اچان ٻيو نہ ٿا مَٽ پيئن

ڪُنن ۾ گهڙن جو نہ ڪاپو ڪري ٿو، ائين ويٺو مانگر جهلي مورڙيو
نہ ڪو رائين رچ ۾ وجهي وقت تي ٿو، نہ ڪو ڪوبہ سگهڙو اٿس سورڙيو
سو گهاتو سڏائي گنگهار ٿئي پيو، گهاروڙي نہ آهي، آهي گهورڙيو
جنين پنهنجي ٻيڙيءَ کي هٿ ساڻ ٻوڙيو، اهي ئي ناخدا ٿيو پيا مون کي ڀِيَن

قذاقن جي پويان نہ ڪهاڙيون ڪٽين ٿو، ۽ پنهنجن تي ويٺو الارين ادا
اَمر سڀ عُمُر جا رکين پيو اکين تي، پوءِ مارن جي کهڙي ڪرين ٿو مدا
سڃاڻان ٿو توکي اي پنهنجن جا پاپي، اٿئي ويل ۾ سيئي وَانگي وڏا
اِنهي حال تنهنجي تي ”حافظ“ اداڙي، نہ پنهنجا بہ تُنهنجا ٿا پنهنجا ٿين

***

Gul Hayat Institute

اسين ٻہ جي حرام کي حلال چئون وَڙي پئون
اکيون پوري گڏھ کي چوان جي ڳئون وَڙي پئون

ٻَچي ٻہ کِينَ ٽا سگھون، ٻُچي ٻہ کِينَ ٽا سگھون
نہ کي کنهن ڪاڻ ۾ وري ڪچي ٻہ کِينَ ٽا سگھون
جهڪي پوان تہ جند ڇُٽي، ٽيان نہ سنئون وٽي پئون

ڊِڪيم ٽي ڪُوڙ جو ڪُنو، ضمير مان ذرو پُنو
ڏِسي مون کي ڏُکارو ٽيو رڙيون ڪري اَچي رُنو
ڦِرون نہ ڦيڻ کي پَسِي ويھي رَھون وٽي پئون

پلي پيو پند ۾ پُسان ويهان نہ آئون ڪِٿ وَسان
مون ڪان تہ رات پئي رُسي آئون ڏينهن کي ڪٿي ڏِسان
اجان ٻہ جي اونداھ ڪان وجان نہ وَٺُون وٽي پئون

***

Gul Hayat Institute

ڪُتي ٻلي جو زخمي ناهيان
انسانن جو ڪاڌل آهيان

هِن جي ڳگ ۾ زهرُ وڌو آ
مُون کي هن جو چَڪ لڳو آ
دوا گوري تي نہ سُورُ ٻيو آ
درد ڪَتا هي ڪَنهن کي ٻُڌايان

هِن کان ڏايو آئون ڊڄان ٿو
هِن جي ٻاچولي کان ڀڄان ٿو
هن ٻي پتي کي نہ پُڄان ٿو
هِن کان ڪِيئن آئون پاڻ بچايان

ڇتو ڪُتو تہ ٻہ ڏٺي سُڃاڻي
مُحابي مان هي مُور نہ ڄاڻي
دوست برادر سڀ کان تاڻي
کهڙو هِن تي حِيلو هَلايان

همدرديءَ ۾ هِيرا ڦيرِي
واهُر سڏائي بَنجي وِيرِي
"حافظ" هِن جي دل آ ميري
مُوذي هِن کي ڪيئن مَڃايان

***

Gul Hayat Institute

ڪٿي باٺ رومن کي برقعو پيل آ، ڪٿي چو اگهاڙو بدن آهي ڪنوارو
زماني جا مُفتي تون مون کي ٻڌاءِ ڪنيو آهي روزي جو ڏَسُ ڪنهن اِزارو

ڪنهن ناريءَ جو نالو رکي ماءُ نُوري، تہ ان کي ٿي ڪِيئن اک تماچي تَڪي
هي پنهنجي حوس جو ڪري ٿو پورائو، هُتي هو سهاڳڻ ڪنهن ٻي لئہ سڪي
ڪنهين کي تہ اگهہ جي ٻہ ڪا اون ناهي، ڪِنهين بُت وِڪيو پنهنجو آني ٽَڪي
هي اعزاز ڪنهن کان مليو يار آهي، گناه تي ٻہ ڪنهن جو ٿِئي پيو گذارو

اجان تائين سچ جو صحيفو نہ سمجهيئي، تہ قيامت جي ڏينهن پوءِ ڪهڙي ڪم ۾ اِيندين
هينئر روح آدم حوا جو روئي پيو، اجان هن کان پوءِ تون اک پَٽيِندين
جي ابليس ناهين تہ پوءِ ٻڌا تو، هتي ڪنهن جسم جو تقدس ٽڪيندين
سچي ڳالهہ انا جي ٿلهي ڪيس تي، جنهن معصوم دل جون ٿا مُرڪون وڃايون
انهي جي عزت جو قسم مون کي آهي، تہ ناحق جو آهي ڪيڏو نظارو

جنهن جو روح ڪافر ۽ مذهب مسلمان، اهو تون ٻڌاءِ ڪهڙي تعليم ڏيندو
مئي کان تہ پوءِ الائي ڇا ملي، هي تہ جيئري ئي ڪنهن کي جهنم ۾ نيندو
جي ”حافظ“ آهين پوءِ تہ اوري هليا تون، اهو رت پيئندڙ رڻون ڪهڙيون ڏيندو
جو قرآن پڙهندي ٻہ پئي ڪوڙ ۾ پيو، انهيءَ کان ڪفر جو ڇا وٺبو ڪفارو

***

Gul Hayat Institute

جنت جو آهيان شهزادو
هُئم داڻي تان ڏِڪ ڪاڏو

ڪَئين لا وارث اڄ لاش ڏٺم
پوءِ ڌرتي ۽ آڪاش ڏٺم
ڪنهن پيٽ اڳيان بدمعاش ڏٺم
اهڙي شوق تي اڄ شاباش ڏٺم
تہ بہ سَڏجان صاحبزادو

ڪا ڏينهن ڏٺي جو ڏُک ڏِسي
ڪا رات جو هٿ تي رَاڻي ڪُسي
ڪنهن ويچاريءَ ڪان وَرُ رُسي
پوءِ پنهنجي اکين سان پاڻ پُسي
ڏِسُ آدم شاهہ جو اِرادو

آئون اشرف مخلوقات آهيان
يا انئمي ڪو آلات آهيان
ڪٿُ ڏينهن آهيان ڪٿُ رات آهيان
ڪٿي ظاهر سچ جي ذات آهيان
تہ بہ مارڻ جو تس مادو

Gul Hayat Institute

ڪهڙي ڳالهہ تي ڏِسُ آئون ڳهن ڪريان
هو پاپي تَڪي ويٺو مون ڪي پَريان
آئون پنهنجو ڪيئن ڏَسُ پيٽ پَريان
ويٺو ڌرتيءَ تي اهو ڏيان ڌريان
ڪٿ راجا آهيان ڪِٿ راڏو
***

نہ ڪو پنھنجي مرضي سان پيدا ٿياسين، نہ ڪو پنھنجي مرضيءَ سان ئي يار مربو
اچڻ ۽ وڃڻ جو جي وھنوار وَرِتئين، تہ دوزخ بهشت مان ڪھڙو پاسو پربو

ڪو رشوت ڏئي ٿو، ڪو رشوت وٺي ٿو، ٻئي پاسا دوزخ جو ٻارڻ چون ٿا
ڪنھن بي ڏوھ مظلوم نياڻيءَ کي ماري پوءِ ڪارو ۽ ڪاريءَ جو ڪارڻ چون ٿا
نمازن ۽ روزن تي آ ويڙھ جن جي، اھي ڪھڙو ڪلمون اچارڻ چون ٿا
حقيقت الائجي تہ جي ڪيڏانھن هلي وئي، حرامين جي هٿ ۾ رڳو آهِ حربو

ھينئر معاملو سيڪو پنھنجو مڇايو، ويٺو واقفيت پنھنجي وڌائي
ڏين ٻانگ ھڪڙي وڙھن واعظن تي، سنئين واٽ سيڪو پيو پنھنجي ٻُڌائي
اجان تائين راحت جو رستو نہ ملين، ڪو مندر جي پويان ڪو مسجد اڏائي
اسان جو تہ رستو ٻنھيءَ کان الڳ آ،اِنھن جي ئي گس تان نہ ڪڏھن گذربو

ھي مغرور ماڻھو ڪو مسڪين ماري، مفادن جي خاطر پوءِ معافي وٺن ٿا
جھان ۾ تہ حق آ سين کي جيئڻ جو، ھي جابر ڪھڙي جاگرافي وٺن ٿا
خدا کي آ معلوم سيڪو مھانڊو، اھا ڪھڙي چارج اضافي وٺن ٿا
ڏسي ظلم اھڙا ضعيفن تي ذر ذر، اسان جي ذھن ۾ زھر آھي پربو

عمل ڪان ھتي يار آھي آڱوٺو، رُڳو ڳالھ سيڪو سڻائي سُٽي
نيت ۾ جنين جي رھن نانگ ڪارا، انھن جي پچر ۾ ڇڏيسين پُٺي
حيا وارو جيڪو ھتي ھوندو "حافظ" انھن جي تہ مرڳو حياتي مُٺي
تڏھن شعر ٺاھي ڪو ٻارڻ تو ٻاريان، ٻُڌي جنھن کي پاپي آھي ڏس پڳھريو

***

Gul Hayat Institute

هتي ڏينهن سارو جي سجدا ڏيان ٿو تہ مانيءَ جو مُلهہ ڏَسُ مون کي ڪير ڏيندو
هي آدم جو پُٽ آ ملائڪ تہ ناهي جڏهن پيٽ پرٻس تڏهن اک پٽيندو

اي جنت جا وارث دوزخ جا مالڪ، اي مصلي جي ڪولهيان مون کي ڪُهڻ وارا
هي هر روز مسڪين هيڏا مرن پيا، هنن لئہ تو وٽ نہ آيت اشارا
آ امت ٻہ ساڳي مهاندو ٻہ ساڳيون نہ اسين يهودي نہ اوهين نصارا
نبي جي نشاني ٻنهي وٽ ٻُڌان پيو، ٻُڌا پيٽ تي ڪير پٿر ٻڌيندو

ويهي لال ڪُرسي تي ڪلمان لکو پيا، ڇا ايمان جو اگهہ اوهان وٽ اِهو آ
گناهن جي نالي ۾ سچ کي پيا گهاٽيو، اوهان جي ڪِڇيءَ ۾ وڏو ڳٽ اهو آ
ڀلي ڪنهن جي نياڻيءَ پئي نيلام ٿئي، پر اوهان ديندارن جو دوڏٽ اِهو آ
اجهي مون وانگي جي ٿا منصور جاڳن، ٻُڌاءَ ڪيترا سِرُ پوءِ قاضي ڪٽيندو

اوهان وٽ تہ ايمان آهي اڌورو، اوهان جي عبادت تي اعتبار ڪهڙو
هي ستر فرقن جو سينهو مٿي تي سٽايو اوهان ۾ صحيح يار ڪهڙو
خدا جو خليفو تہ آئون ٻہ آهيان، هي سنت نفل تي پوءِ تڪرار ڪهڙو
تهجد ۽ تقويٰ جو تورو آ تو وٽ، سُئي ساهمي پاڻ صاحب تَڪيندو

وڏي سَڏ هي واعظ وَڏِي ٻانگ وَرَ تي وٺائڻ لئہ تو وٽ وڏو وات آهي
پڙهي پاڪ ڪلمون ۽ ماري مسلمان ڦُري ڪنهن جي ڏهٽن کان فرات آهي
ٻُکئي پيٽ وارو جي ٻنجي ٿو باغي تہ ”حافظ“ اوهان جي پوءِ هيهات آهي
مگر ياد رک او يتيمن جا ماري، هتان ڪوبہ خوني نہ هاٽي ڪٽيندو

***

وڏو جِتي ڪو واڪ لڳي ٿو
اتي ئي سچ کي ڪاٽُ لڳي ٿو

بيان بازي لِباڙ لاڦون
ڇَڏِيَنَ ليڪو صفا ٿيون لاهي
ڪَلهي ذهن کي ڪات لڳي ٿو
اتي ئي سچ کي ڪاٽ لڳي ٿو

جيئڻ جو رُتبو اسان نہ ڄاتو
مُلين جو خطبو ٻُڌيو مَرون ٿا
وڏو شڪل جو شاٽ لڳي ٿو
اتي ئي سچ کي ڪاٽ لڳي ٿو

هلائوڪن جا هُجوم آهن
اسان جي حد جو خدا آ ”حافظ“
سُڪون کي سوساٽ لڳي ٿو
اتي ئي سچ کي ڪاٽ لڳي ٿو

Gul Hayat Institute

***

اسين نہ ڪنهن جي اچر پچر ۾ ازل کان آهيون اڏورا ماڻهو
اسان جون جهوليون جبر سان پريل اسان کي ڏسندي ڪنول ڪوماڻو

پَري هي منهنجا پساه ويندا اتي بہ مون کان پڇا جي ٿيندي
انهن کي چوندس اتان اچان پيو جتي تہ سچ تي گهمي تو گهاڻو

سليان نہ ڪنهن سان ڳالهہ سچي آئون هتي بہ مون کي گمان آهي
متان اتان جو اَچي نہ پهچي جتان آ منهنجو هي روح اڏاڻو

جياپي وارو جهان آ يا هِتي بہ ڪنهن جي غلامي هوندي
هُتان جو باغي هِتي آ پهتو هِتي تہ ناهي ڪو جيل ٽاڻو

حياتي پوري حياءُ ۾ گذري، مگر حرامين تڏهن بہ هيسيو
اها تہ حالت سَٺي پئي "حافظ" تڏهن هُتان ٿس ڪو هالاڻو

***

Gul Hayat Institute

سوچ جي ڪنهن سفر ۾ مون کي ساٿ ڏيو
آهيان اونهي ڏهر ۾ مون کي ساٿ ڏيو

ڏينهن جو سُور آئون ويندس سهي
پر رات جي ڪنهن پهر ۾ مون کي ساٿ ڏيو

ڪير غازي ٿي موٽيو آهي ڪربلا مان
شهيدن جي شهر ۾ مون کي ساٿ ڏيو

ڪونه ڪنهن کان پڇيم ڪهڙو مذهب اٿو
انسانيت جي اکر ۾ مون کي ساٿ ڏيو

سياڻي ملي جيسين آب حيات
تيسين اڄ جي زهر ۾ مون کي ساٿ ڏيو

اڃان وقت منهنجي وَصل جو پري آ
هينئر جيءِ هجر ۾ مون کي ساٿ ڏيو

مون نہ پوشاڪ پاتي تہ ڇا ٿي پيو
رڳو ماني ٽُڪر ۾ مون کي ساٿ ڏيو

زندگي جي ضمانت نہ ڪنهن آ ڏني
جيسين آهي امر ۾ مون کي ساٿ ڏيو

حشر هُن ۾ "حافظ" پاڻهين حق وٺندو
رڳو هن حشر ۾ مون کي ساٿ ڏيو

***

Gul Hayat Institute

ڦتڻ تي لوڻ ٻُرڪڻ جي فضيلت پيا سکن ماڻهو
حراميءَ کي حلاليءَ جو لقب ڏئي پيا لِکن ماڻهو

ڪٿي ڪيڏا ٻه ڪاريگر تي، ڪارو مُنهن هو ڪن پنهنجو
تڏهن پي رنگ پڌرو آ پري ڪان پيا بکن ماڻهو

اسين گوشہ نشيني ۾ ٻه ڪنهن سان يار گڏ آهيون
انڌي کي ڪيئن خبر پوندي تہ آڌو آ اکين ماڻهو

دُعا ۽ خير سيني لاءِ گهرنداسين پيا گهر ويٺي
اسان ڏي روح جو رايو ڪٿي کهڙو ٻه رکن ماڻهو

جيئڻ جو حوصلو ”حافظ“ کي سيکاري ويئي جيجل ماءُ
تڏهن سو جام پيئون ٿا نہ جيڪو ٿا چکن ماڻهو

***

Gul Hayat Institute

جتي اسان لئہ جهان سارو حجاب وانگي هجي تہ پوءِ
اتي ڪو نيت خراب مون لئہ ڪتاب وانگي هجي تہ پوءِ

ڪڏهن بہ سچ جي چوڻ ۾ يارو چڱائي ڪانهي اسين بہ چئون ٿا
وڏو هي ڏوهہ بہ ڏسڻ ۾ جيڪر ثواب وانگي هجي تہ پوءِ

اڳيان هو عابد پٺيان هو زاهد اچي چيائون اچو اسان سان
اسان جو نعرو ٻنهي لئہ يارو شراب وانگي هجي تہ پوءِ

اچي ڪو قاتل چوي اسان کي اوهان جو آئون مسيحا آهيان
اها بہ ان جي رحم جي دعوىٰ عذاب وانگي هجي تہ پوءِ

مون کي هي ڪهڙي مجال آ جو انهن جي حد ۾ هلي هي "حافظ"
باقي ڪو سڪڻو سوال تنين جو جواب وانگر هُجي تہ پوءِ

***

Gul Hayat Institute

وڏيري جي در تي وڃڻ آ گناھ
مُلئين کي ٻه يارو مڃڻُ آ گناھ

اسان جي طبيعت ٻنهيءَ کان ڪَئِي توبهه
ٻَڌي هٿ ٻنهيءَ کي ملڻُ آ گناھ

تڪبر جي هٿ ۾ ڪٽيو لٽ هَلنَ ٻئي
حقيقت ۾ اِئين هَلڻُ آ گناھ

ٻنهيءَ جي نه ٻولي اسان کي وَڻي ٿي
ٻنهيءَ جِي ئِي ٻولي ٻُڌڻَ آ گناھ

ٻنهي کان نه وڌ ڪو شيطان هوندو
ٻنهيءَ سانُ رشتو رَکڻُ آ گناھ

ٻنهيءَ کي ته هِڪَڙي آ "حافظ" سڃاتو
ٻنهيءَ کي پري کان ڏسڻُ آ گناھ

***

Gul Hayat Institute

وڪوڙي پيٽ جو واڳون، وٽي ويو وير ۾ آهي
ٻُڏڻ ڪان پيو هٽان ٻانهون، سُڄُو سرَ سير ۾ آهي

نڪَي تُنبي نڪو ترهو، نڪي سيڻاه اتم سَاڻِي
پيو پاتار ۾ آهيان نڪي ڇاڻي نڪي واٽي
پُڄان ڪنهن پيچري تي آئون پتوڙيان پيو تيسين پاٽي
ڏسي لُڙ ڪِينَ لگ لُڏندا ترڻ تقدير ۾ آهي

پلي ڪُن منهنجي ڪولهيان هوءِ مگر آئون ٻ ڪم ناهيان
انهي دهشت ۾ دڏڪي ڪان وڃان ديجي سو دم ناهيان
اجان هڏ هٿن تي آهي صفا چوهڙو آئون چم ناهيان
گهڻو جي آب اڙو ٿيو سهپ سرير ۾ آهي

***

Gul Hayat Institute

شهيد ٿي ويو سڳورو سرمد، اڃان ٻ ساڳيون سماج آهي
ويهہ ئي صديون ويون ٻري وسامي، هيئنر ٻ روشن هلاج آهي

ڪميڻو ڪهڙا ٻري ٿو ڪلما، اڪين جي آڏو عجيب لڳندو
اسان جون نظرون اتي ئي نڪتيون، نبار جو جِت نپاج آهي

اوهان جي پويان پڙهي هي تسبيحون، وجود مرڳو گهران ٻ ڪنهن ڪان
ٿيان جي ٻيجل ڪٽان جي سُرندو، ڀَلا هِتي ڪو ڏياچ آهي

ڪايان ٻ گهر جو، گلا ٻ مُنهنجي، انهيءَ ڪان وڌ ٻيو گناهه هوندو
هتي سڄو آ انڌي جي پويان تڏهن ٿ سنڌ ٿي اپهاچ آهي

پليت وانگي پٽيان لڳي جو، اهو ئي سڀ ڪان پيارو آهي
اسين نہ ڪنهن جي پٽيان لڳاسين، تڏهن دنيا ٿي پهاڄ آهي

وڏي وبا ڪا وڪوڙي ويئي آ، وجود ڪيڏا وڪامي ويا هن
تڏهن تہ ”حافظ“ اڃان آ هيڻو ٿيو نہ ڪوئي علاج آهي
***

Gul Hayat Institute

سَاڳيپ لاڻون سَاڳي ڏون، ساڳيو ڦيرَڻ وارو آهي
سياست جو رنگ ڪَارو آهي
ڪڏهن "ق" ۾ ڪڏهن "ن" ۾ ڪيڏو تکُ هوشيار آهي
سياست جو رنگ ڪَارو آهي

قوم ويچاري اَنڌِي ٻوڙِي
ڪونہ سَڃاڻي نانگ ۽ نوڙِي
ٽَاڙين جي آ تَال تي ڊوڙِي
نَعري تي بَس نَعرو آهي

هي تہ وڏيرا روز وِڪامن
ڏاڏن، نانن، وانگي مامن
سَڪٽي ڪُني وانگي ايامن
ڪَهڙو مُنجهن موچارو آهي

تو لاءِ مون لاءِ شينهن جي هي مَٽ
ڏارين اڳيان ڳِدڙ ڪان گهٽ
متان ڊِڄين ڏسي مُڇين جا وَٽ
ڪوڙو بي ڪردارو آهي

پيپلو ليگلو پراپرٽي آ،
ڪائڻ جِي ٻِنهي تاهِي گهِٽِي آ،
توتي مون تي ٻيٽي چٽِي آ،
شريف هِت ويچارو آهي

ايم ڪيو ايم جا جوتا جوڙِين
نائن زيرو تي نِراڙ ڪوڙِين

Gul Hayat Institute

کيرِ چَڏي پيا پاڻي وِلوڙين،
کوڙن تي کانگهارو آهي

رات هُجي يا ڏِينهن هُجي ،
گوڙ هُجي يا مِينهن هُجي،
سنڌ سان پَنهنجو نِينهن هُجي،
”حافظ“ جو اِهو نعرو آهي.

***

Gul Hayat Institute

اسين هن دنيا جي حقيقت ڏسي
ويا ٽُنهنجي واعظ کان آهيون رُسي

ڪِٿي حال هاريءَ جو هيبت ڀريو
ڪٿي ڪنهن ڪنواريءَ تي ٻارڻ ٻريو
وڏو وات ڦاڙي وڏيرو وريو
ويچاري ونيءَ وَر کان اڳ ويئي ڪُسي

تنهنجو دين خاموش تہ ٻہ هو دلير
ٽُٽي ڪنهن نياڻيءَ جي ناحق پئي چير
ارهہ رب ڏنو پر هي قابو آ ڪير
مِٽي ماءُ ڪولهيان دَرندي دَسِي

اڃان ڪونج جهڙي ڳچي ڳٽ ۾ آ
لڌي ڪنهن نہ لالڻ آهي سُڌ سما
تڏهن حق بخشيو مُومل جو ماءُ
نہ پوتي پيس، ۽ نہ پينگهو پَسي

سڻايان ڪهڙو سڪ ڀريو داستان
نہ ڪو تير آيو نہ خوش ٿي ڪمان
وهيا رت جا دريا ۽ نڪتا نشان
اپاڳي اَڍِيءَ جي عمر ٿي اَسي

***

Gul Hayat Institute

اجان ڪنهن ڪنهن راتين ۾ روزي کُلي ٿي
ٻُڌون پيا تڏهن مون کي ماني ملي ٿي

هي بارود هيڏو ملي ري بهاني
ڪيو مون کي محتاج آ ٿڪي آني
چون ٿا ٿي جِيئري جهنم جي خاني
کُڃان ٿو تہ پوءِ قبر ئي رُلي ٿي

ڪڏهن دين دنيا جو ڪَن هي ڌماڪو
ڪڏهن زَهد تقوىٰ جو چاڙهين تاڪو
ڪڏهن خون ڪَريو پوءِ ٿاهين خاڪو
تڏهن تہ مون تي فتوىٰ جي مُرلي هُلي ٿي

هي جيئري ئي ويٺا ٿي جنت جا وارث
نہ ڪي هي ٿڪن ٿا نہ موڙين آرس
هي مرحب جا مائٽ هي هر وقت حارث
هنن وٽ تہ حُورن جي حُرمت جُهلي ٿي

هنن وٽ تہ، قرآن گيتا بہ آهن
۽ پيارڻ لئہ "حافظ" پليتا بہ آهن
هي ڪيهر ٻيلائي ۽ چيتا بہ آهن
هِنن کي نہ ٻيٽي ٻَلي ڪا ٻُلي ٿي

***

ويئو نانگ آهي نِڪري، لِيڪو پيو يار ڪُتجي
منهنجو ٿو ساهه گهُٽجي

ڪو احترام ڪونهي ڪو انتظام ڪونهي
تنهنجي ۽ منهنجي وچ ۾ اڳيون امام ڪونهي
پئسي ڪي هر گهٽي آ غربت جي لڄ پئي لُٽجي
منهنجو ساهه ٿو گهُٽجي

قانون ڪهڙو آهي مسڪين پيڙو آهي
ڏاڍي جي لٺ ڪي ڏهه مٿا انصاف اهڙو آهي
ٻاڳي ڪي ڪَن ٿا قابو ٽاڙي مان چور ڇُٽجي
منهنجو ساهه ٿو گهُٽجي

***

Gul Hayat Institute

رُسڻ واري کي جهل ڪانهي ملڻ واري کي جهل ڪانهي
اسان جي حال تي جَاڻِي کِلڻ واري کي جهل ڪانهي

هميشہ هڪ جهڙي هَلندي ڪڏهن ڪنهن جي رَهي ڪانهي
بيهاري مون کي برپٽ ۾ ڀڄڻ واري کي جهل ڪانهي

ڪَمائِي ڪُوڙ جي آ هت سچائي سُور ڪائي تي
ڏُکي ان راهہ رُڪ جي تي اچڻ واري کي جهل ڪانهي

اسان کي آسرو الله ۾ سڀ ڪان وڏو آهي
صبح ۽ شام جو جنهن کي سڏڻ واري کي جهل ڪانهي

فقط هڪ سال ۾ ابليس کي تي ڏينهن لڳن پٽريون
باقي آدم کي روزانو هٽن واري کي جهل ڪانهي

انهن ماڻهن مان آئون ناهيان جنين جو حال جوڻو آ
آئون "حافظ" تي هتي رهندس هٽڻ واري کي جهل ڪانهي

***

Gul Hayat Institute

نہ اِيندن جي آڏو نہ وِيندن جي پويان
جِتي مُنهن آ ميرو اتي پير ڏوئيان

نہ سَجدي جي جاءِ جي سَاڃاهہ جِن کي
نہ سُقراط سرمد تي ويساهہ جِن کي
نہ سمجھائي سَگھيو آهي شاهہ جِن کي
انهن جي عقل تي آئون کهڙو روئيان

جَتي پَارسائيءَ جي پَڳ آ پليتي
اتي پنهنجو مذهب نہ مندر مسيتي
ٻنهيءَ کان الڳ ٿي اسان نيت نيتي
وَٽاڻُ لاءِ آئون ٽِڪو ڏُوند ڏِويان

جِتي روح جي ڪانہ رَاحت سُڃاپي
جِتي ويٺو ٻي اِيمان اِيمان مَاپي
جِتي ٻي ڏوهيءَ کي پِيو ڏوهي ڏوراپي
اتي آئون کهڙا وِيهي موتي پوئِيان

ڪِنين آ صليبن جو وَرتو سَهارو
ڪِنين ٻِئي جي حَق کي ڏِنو آ ٻُهارو
اِهو حال "حافظ" ڏسِي ٿيو ڏُکارو
تڏهن ڇهڪ پَنهنجا پُراڻا پِيو ڇويان

***

Gul Hayat Institute

ڪنهينَ وٽ گوڏ ڪانهي ڪا، ڪِنهين لئہ روز نَئين گاڏي
ٻَنهيءَ جو ساڳيو آ ڏاڏو، ٻنهيءَ جِي ساڳِئي آ ڏاڏاي

اگهاڙين پيرين ٻئي آيا، هتي ڌرتيءَ جي دامن ۾
وڏي ٻي واجبي ٿي آ، ورهاست ۽ ورهاڱن ۾
هلي پيرئين اگهاڙو ڪو، اَچي ڪو پيو اڏامن ۾
ٿئي ڪو پنج دفعا لاڏو نہ ٿي ڪا هڪ دفعو لاڏي

جمهوريت جون ٻہ ڪيئن جنسون هتي جوڙين پيا جابر
نوان ٻج آڻي نسلن جا، ٻيڙو ٻوڙين پيا جابر
بنيادي حق وارن کان تہ مُنهن موڙين پيا جابر
اسان جي ليڊرن جي اک، ڪڏهن ڪاڻِي ڪڏهن ٻاڏِي

اوهين جي مڙس ماڻهو ٿيو، تہ دشمن کان درياءِ واريون
ائين معذور ٿي ويهندا تہ ڪِين ٿا پوءِ ٻچا پاريون
انهيءَ جو آسرو ئي ڪهڙو، ڏُريان ئي جو آهي ڏاريون
اوهين "حافظ" جي هِڪ تي پئو، تہ ڪانهي ڪا ٻہ شئي آڏِي

***

Gul Hayat Institute

آهيان ڏينهن جو آئون ڏاڍو سين ڪان، آهي رات مون لاءِ تي رُڪ جهڙي
مون ڀانيو ته مون ڪان پَري ڪن ملندي، مگر ٻاجهه مون کي ملي ٻُڪ جهڙي

نه ڪو جان جلاد ڪان جلد نڪري، نڪو ساهه منهنجو سنوت ۾ اچي ٿو
ايئن ئي آهيان بسمل پيو ٻُل ڪايان، اجان ياڳ ۾ پيو ڏسان چا ٻچي ٿو
هي منهنجي نصيبن جي هي نشاني، ڪو نادان مون کي ڏسي ڪيئن نچي ٿو
ڪئي ڪانه منهنجي پرين پڙاري، چَئِي حال پنهنجو ڪيم چُڪ جهڙي

مسيحا ٻه مون لاءِ ته ماري تي آيو، ٻڌايو مَجان آئون ڪنهن جي مهرباني
چڙهيس جنهن جي ٻيڙي ۾ سوئي تو ٻوڙي، ڏيکاري پيو هر ڪو مون ڏاڍو جواني
ورهاست جو وارث خدا کي ڪيو جن، انهن ئي ته مون ڪان کسي منهنجي ماني
سهپ ۾ سکيو يار سڀ ڪجهه ته آهيان، مگر ماڻ مون کي لڳي مُڪ جهڙي

اجايو ته ايمان مون وٽ ٻه ڪونهي، جو اڄلي ڏيان ڪنهن ٻي ايمان کي
پَڙهي پاڪ ڪلمون ڪري ڪم ڪفر جا، مڄايان تنهن نقلي مسلمان کي
جي مومن آهين پوءِ ته مون وانگي تي اچ، نهاري ڏسون هن نگهبان کي
حياتي کان بيزار ”حافظ“ ناهي، پر مِلي چڻ ته مون کي زهر ڍُڪ جهڙي

***

Gul Hayat Institute

ڪير زماني ڪي تو جَهلي
هُو جِيئن وَڻي تِيئن پيو هَلي
اسان پارو هِت پاڻ تو پَلي
هُو جِيئن وَڻي تِيئن پيو هَلي

ڪنهن جو زور تہ زَرداري ٿيان
ڪنهن جو زور تہ ڪمداري ٿيان
ڪُوڙو ڪپٽيو ڪُڏڪاري ٿيان
جِتي بِيهان اتي هُجي بَلي

ڪوڙ جو هر ڏينهن اگهہ چُري پيو
سچ جو مُرڪو مُورئي مَري پيو
هي بہ ڦُري پيو هو ڦُري پيو
سُور ويچارو ڪنهن سان سلي

هن جا رنگ نِرالا آهن
سچ کي لڳا تالا آهن
ڪُوڙ جا ڪِيئي نالا آهن
مُلون بہ ويٺو وياج ڪي مَلي

”حافظ“ پنهنجو هانوءَ سنياريان
سَچُ کي پوئتي آئون نہ نهاريان
اتي پيو پنهنجو اندر نِهاريان
جِتي انڌو پيو سچي کي کَلي

***

Gul Hayat Institute

واقعاتي

پٽائيءَ جا پاتي هتي ٻُک ماري، هي پوتار خوني ٻهاري گهُرن پيا
ٻُڌي چڏ تہ هاڻي انهن کي ڏٻي ٻنڌ، جيڪي سنڌ ڏانهن مرض موذي سُرن پيا

جنين ڪالهہ شيطان جي شال اوڍي، ڪُتا ڪئين هئا انسان اجل کان ٻہ اڳ ۾
اجان پيي انهن کي ڏيو جابرو ٿا جيئڻ لاءِ مون کان ڪَسي جاءِ جڳ ۾
اي والي اعظم آئون تيسين پيو وڙهندس، رهيو خون جيسين آ منهنجي تہ رڳ ۾
انهي ويڙهہ ۾ ويل لاءِ فاضل ۾ هوشو هِيئين ۾ هُرن پيا

اي چنگيزي چمچا چڙائي اسان کي ٻڌايو اوهين ڪهڙي چوٽي تي چَرندا
اوهان کان سيئي وير ساري پو وٺندا پائي ويس فاضل جو ويڙهيچا وَرندا
لُٽيرن کي لوڏي ڪَڍي لوڪ مان ڇڏ، نہ معصوم ڪنهن جا پوءِ ٻار مرندا
آهيان چاليهہ سالن کان آئون ڇپاڙيل وري مون کي ڪاڻ لئہ پيا ڏند چُرن پيا

هي منهنجي نسل جي بقا جي آ پيڙي، هنن جي نمائش لئہ پي جاءِ نهاريو
هي پاڙي جا پاپي اسان کان پري ٿين، وڃي ڪعبي قبلي کي ويجها نهاريو
اڳي ٻہ ڪلمي پائي ڪنيا هئم ڪُلهي تي، تنين ٻہ رت منهنجو گهٽو اڄ آ هاريو
انهي ڏوهہ جا اڄ عمل هن اڳڻ تي، تُراڙي ۾ ڪهڙي طرف ڏس تُرن پيا

سنڌ قومي اتحاد جو جلسو ٿيو، جنهن ۾ بهارين جي خلاف حافظ صاحب مٿيون نظم پڙهيو هو

***

اهو ٻار پئجي ويو پيٽ ۾
اسين ڪيئن ڪنداسين ڳتي چيٽ ۾

انهي بي نڪاحي ڪي ايڏو ٿا پانيو
صبح شام ان جا ويٺا ڳيت ڳايو
انهيءَ جي اچڻ لئہ ڇنا ويٺا ڇانيو
وڪاڻان آهيو ڪنهن وڏي ريٽ ۾

اجان يار پيدا اهڙا ٻار ٿيندا
تہ چشمہ ۽ پنج ند جهڙا پار ٿيندا
اسان جي ٻچن تي وڏا وار ٿيندا
ٻُڏا ڪير ويندو ڪري ڪيٽ ۾

اچو اهڙي ماءُ جو مٿو چو نہ ڦاڙيون
حرامي ڄڻڻ لئہ هٽي ويٺي ڄاڙيون
سَتين جي اڳيان اچ اگهامن اگهاڙيون
نہ ورندو نہ سرندو مِٽي مِيٽ ۾

ڄمڻ چو ڏيو هي تہ هينئر ئي ڪرايو
سو پنهنجو تون چوندين جو هوندو پرايو
متان سچ چوڻ تي اوهين مون کي مارايو
بيهاري هن ”حافظ“ کي ڪنهن ٻي پيٽ ۾

سيد علي مير شاھ جڏهن پاڻي ۽ بجلي جو صوبائي وزير هو تڏهن اخبارن ۾ ڪالا باغ ڊيم بابت بيان ڏنائين تہ اِهو ٻار اجان پيٽ ۾ آهي ئي ڪونہ. ان بابت اجايا خيال ۽ ويچار نہ ونديو. ان متعلق حافظ صاحب اهو مٿيون نظم چئي ٻڌايو

***

Gul Hayat Institute

هاڻي تي ويا پوڙها آهيون
سچ ٻُڌڻ کان پوڙا آهيون

جوانيءَ ۾ ڪَئين جوانيون ماريم
ماءُ ءِ ڏيءُ ڏي ڪونہ نهاريم
پنهيءَ تي پنهنجو پيڙو تَاريم
ٻُڌندا نہ هاءِ گهوڙا آهيون

نيراني ءِ ناشتو پوءِ
پهرئين جانچون ٻئي جي جوءِ
ڪنهي ڪٽبس ڪير بہ هوءَ
ڪندا ڪوسا ڳوڙا آهيون

آخر سنڌ اَمير هُئاسين
ظالم بي ضمير هئاسين
پنهنجي ليکي پير هئاسين
ڏانَ بہ وٺندا ڏوڙا آهيون

Gul Hayat Institute

رات جي پيٽ ۾ راڄ لڏايم
ياڳيا ٻَڌائي چور ڇڏايم
”حافظ“ صاحب پاڻ پڏايم
ڇڪي لاهيندا ڇوڙا آهيون

حافظ صاحب جو مٿيو نظم سنڌ جي وڏيري جي مجموعي ڪردار متعلق آهي

***

ڪاٽ جي پورهئي تي هي ڪنواريون گهر بنا گذران پيون ڪن
هٿ ۾ هٿوڙو حال اِهو هر ڪنهن کي ڏِسُ حيران پيون ڪَن

رات جو پهرو پاڻ تي ڏين ڏينهن جو هيڏا ڏُک ڏِسن
ويچارين جو وات بہ بند، هو ڪنهن کان پنهنجو وير وَٺن
ارڙهن سالن جون ٿيون آهن، ڪا تہ اندر ۾ آس اٿن
پَٽُ اکيون تون پاپي ڏِسُ، هو ڪهڙو بُت بَيران پيون ڪن

پيٽ جي خاطر پَٽَ تي ويٺيون ڏينهن تتي تہ بہ ڏاڪ ڪُٽين
سج لٿي جو سانجهڻ کان پوءِ ساڙيون تي ٿيون ساهُ پٽين
مهيني کان پوءِ ماٽ ۾ پنهنجي مُنهن ٿيون ميٺ مَکين
ايندن ويندن جي ٿيون اک ۾ موهيو ڪَئين مستان پيون ڪَن

روڊ جي پاسي ۾ هي راڙيون مون کي روئاڙي پاڻ رُنيون
لعل وَهيءَ تي لڙڪ وهي پيا، وَرَ بنا هي ڏسندي وَنيون
ڪي تہ وڏيون ٿي ويٺيون آهن ڪن اڃان ڪديون مس ڪَنيون
اڄ سياڻي سڀ اٿڻ جو تنهنجي اڳيان اعلان پيون ڪَن

متاري هوٽل جي پَرسان ڪاٽ جو دِڪو هو، اتي نوجوان ڇوڪرين ڪاٽ جي دِڪي تي مزدوري پي ڪئي، حافظ محمد نظاماڻيءَ ۾ بئي هڪ نوجوان جو گذر ٿيو، ان متعلق حافظ صاحب مٿيون نظم جوڙي پڙهيو

***

مُنهنجي دل ۾ درد آ، ان کي نہ تو جي دُور ڪِئو
پوءِ ٻُڌا توکي خدا ڇا لاءِ مون مشهور ڪِئو

ڪالهہ رڙهندي تي ڪو راھ جو راڻو ڏٺم
هو صفا بي حال پر مُنهن ۾ جهڙو ماڻهو ڏِٺم
توکي ان جي حال ڪان الله اڻڄاڻو ڏٺم
تہ بہ تُنهنجي ميٽا کي هُن آ مُرڪندي منظور ڪِئو

پوپري پورهيو پئي ڪيو، پرمار تيسين اُت پُڳو
ڳالهہ ڳائڻ جي هَلي پئي مون ٻُڌو روئڻ رُڳو
ان ستم تي ڇو پلا نہ تي سيڪ سرور کي لڳو
ڪنهن شڪاري ڏُس جتي ڪَيڏو آهي ڪلور ڪِئو

پاڪ نياڻي پيٽ خاطر ڪيئن پنيو پئي مون ڏٺو
تنهنجي اڪ آڏو نہ آئي يا خزانو ٿَئي کُٽو
لوڪ جا طعنا مليا ۽ پيو بہ سڀ ڪجهہ هُن سَٺو
اي ڏٽي دنيا جا ڏِسُ تو هي ڪهڙو دستور ڪِئو

هوڏ "حافظ" جي نہ آ توکان حقيقت تو پُڇي
نانءُ هڪڙو تو ٻُڌان ان جي ڪري هي ڪِيئن کُڇي
تو لِکيو سڀ جو لِکيو، تَنهن جي ڪري تي لنؤن لُڇي
تہ بہ مَلڪَ منهنجي مٿان مالڪ تو آ معمور ڪِئو

***

Gul Hayat Institute

پڪ اٿم ڪنهن پاپ جي خاطر تو ته وڏيرا وات پَٽيو
مون نه ڏٺو پر ٻين ٻڌايو، رئيس ويٺي ڪو لاش لٽيو

صورت ڪنهن نه سڃاتي هئي، پر سمجھ ۾ آيو هو ڪو صغير
سهڻي مُنهن ۽ سوني رنگ جو ٻالڪ نه پُڇ هو ڳل ڳڀير
مومل ماءُ ڪي مُنهن نه ڏيکاريائون ڪٽ چڙهي ڏي ڪنهن ڪي ڪير
هٿ ٻڌئين ۽ پيرين پئي ته ٻه هو ته حرامي ڪونه هَٽيو

ماءُ ويچاري ماٺ ڪريو تي پنهنجي مُنهن ماتام ڪري
چَپَ چُريا ڪنهن ڪي چئي چو منهنجو ڇائو مون ڪان پري
هڪڙي ساعت هيڏانهن ڪَريو هٿ لايان ڪجھ هانوءُ ٺري
گهوڙاڙي هِن ڪُهُڙيءَ سان گڏ ڪيئن تي نماڻي نير ڪُهُتيو

پاڙي ۾ جي پوڙهو مئو ته ٻه راڄ سڄي ۾ هوندو رُئاءُ
هن ته ويچاري راڻي پٽ لاءِ روئي هڪڙي رَاڻي ماءُ
ڳوٺ ڏٺين ڪي ڳهن نه ايندو ڳالهه پلي پيو ”حافظ“ ڳاءُ
نيٺ ته پوندي تن ڪي نوڙي ڪالهه جنين هو ڪيس ڪٽيو

***

Gul Hayat Institute

جِتي علم ادب جي کوٽ آهي
اهو منهنجو پنهنجو ڳوٺ آهي

جتي ڪُڪڙ ڪُتي جي ڳالهہ وَڻي
جتي هيٺي کي لت هر ڪو هَڻي
جت ڪوڙ جي سيڪو ڳالهہ سُٺي
۽ سچ کي سدائين توٽ آهي

گوڏ گنجي ۽ پير اگهاڙا
سُوئر پُٺيان وَجن سِرَهاڙا
اَٺان اَٺين ڏينهن هِتي آکاڙا
مڙس مندو اڻ موٽ آهي

جت ماءُ کان مُرشد مٿي مَڃن
کنهن ويجهي مائٽ ڏانهن نہ وَڃن
آ ڏاڙهيءَ تان ڪِل مُڇون مَڃن
رڳو ڏيکاءُ لئہ ڦڙ ڦوٽ آهي

ڪو ٿو مَنو جِيئن مُرلي کٽي
ڪو حاجي خان جي حام هٽي
ڪو ”حافظ“ ويٺو ووٽ ڳٽي
پوءِ روز نَئِين تہ رپورٽ آهي

***

Gul Hayat Institute

سنڌ / سنڌو درياءَ بابت

رات جي پيٽ جي اوٽ آئون رکان ڪونہ ٽيندو ائين
سنڌ جي ناڻءُ ٽي ڪوٽ آئون رکان ڪونہ ٽيندو ائين

پاڻ چاهي هُجون نہ هُجون هرج ڪونهي اِهو
پنهنجي تاريخ ۾ ٽوٽ آئون رکان ڪونہ ٽيندو اِئين

ماڳ تي جي نہ پهتس مڙئي خير آ
ساٽ اڌ ۾ ڇڏي موٽ آئون رکان ڪونہ ٽيندو ائين

بزدليءَ ڪي تہ ڪئين ٽا بهانا ملن
بي ضميرن اڳيان ووٽ آئون رکان ڪونہ ٽيندو اِئين

ڳالھ ”حافظ“ جي هوندي حقيقت پري
سوچ پنهنجي ڇڏي نوٽ آئون رکان ڪونہ ٽيندو اِئين

***

Gul Hayat Institute

اَڄ تہ اَڄ ايمان کي توري ڇڏيون
سنڌ ڌرتيءَ تان هيءُ سِر گهوري ڇَڏيون

جنهن جي مٽيءَ کان مٽي ٻيو ڪجهہ نہ سمجهہ
دينداريءَ جو ڌرم اوري ڇڏيون

جنهن جي سيني تي بيهہ سجدو خدا کي مون ڪِئو
ان تان ڪُوڙي ٻَت کي ڪوري ڇَڏيون

غيرتون گهوٽن جُون ڪِئين مَرنديون ميان
بي حيائن جا تہ سِرَ پوري ڇڏيون

صرف ”حافظ“ تي نہ پئي تاريخ ۾
مون تہ ان لاءِ سڀ ڏِسون ڏوري ڇڏيون

***

Gul Hayat Institute

خَبيث جهڙو خراب ڇَهرو مليو تہ ڪهڙو قرار هوندو
حُجَاج جي پڳ مٿي تي پاتئين سڪيو تہ ڇاجو سُڪار هوندو

نڪو ئي ٻانگون نڪو نمازون، اسان کي نيتون نڪور گهُرجن
پڙايو ڪائي پڙهي جو تسبيحون انهيءَ جو پڪ سان پگهار هوندو

جِنين جي ڪُنيت سدائين ڪُرسي، تنين کي ڪهڙو قياس پوندو
جَتان پيو ايندو اتان پيو ويندو، انڌي گهوڙي تي سوار هوندو

چوان ٿو آئون چنيسرن کي پلي علاؤالدين اسان تي آٽيو
اوهان جو پنهنجو معيار آهي اسان جو پنهنجو معيار هوندو

يزيدي فوجون هتي ڦرن پيون تڏهن ٿيو پاٽي اسان جو بند آ
امام وانگي اجارو جنهن ڪيو خدا ڪندو سو خوار هوندو

اِها ئي ڏرتي اِهوئي ”حافظ“ هميشہ هوندا حبيب وانگي
انهن سان جيڪو ڦٽائي مرندو ٻڏاءِ سو ڪهڙي قطار هوندو

***

Gul Hayat Institute

آدم کان وٺي آذر تائين منهنجو سينو صاف نہ ٿيو
بهشت منجهان مُنهنجي بدلي ٿي، تڏهن دوزخ جو ٽا دڙڪو ڏيو

ڪالهہ بہ مون هئا ڪلمان سکيا، لک سوا جي ليکي تي
هيڏو ڏاڍي مُلڪ وچايو هڪڙي حوا جي ليکي تي
هَٿ ٻڌي مون کان هَڙ ڦري ويا، بيپرواهہ جي ليکي تي
ڪنهن تي ڏس پوءِ ڪاوڙجان، جي ڪالاباغ بہ ڪنڌ ۾ پيو

سنڌو کي جنهن ناهي سڃاتو، تَنهن سان ڪهڙو سنگ ۽ سياءَ
مَرڻي پَرڻي منهنجو ناهي، پلي ڪٽي هُجي منهنجو ياءَ
مات ڪري جي هاڻي وينس، معاف نہ ڪندي ڌرتي ماءُ
دين ۽ ڪلمون پنهنجو هَڪڙو، پوءِ بہ درياءَ کي در پيا ڏيو

پاڙي وارن جي سائين، پارت ڪيئي آهي رب رسول
پنهنجي بَبِ پَرڻ جي لاءِ تون پيو جوڙين انڌا اصول
رزق حلالي تنهنجو ناهي، ”حافظ“ ٿيندئي ڇا تہ حصول
پنهنجي پتي وڪٽي، پوءِ منهنجو ڇو ٽا پاڻي پيئو

***

Gul Hayat Institute

هي پاڻي آبِ حيات جو اٿئي، هن سنڌوءَ ۾ منهنجو ساءُ آهي
جو هن جو ويري آهي وڏو ، سو بُرو مُنهنجو نہ ڀاءُ آهي

هي ساهہ جي رڳ ڪان مون کي منٿو، هِن تان نہ ڪڏهن آئون هٿ کڻان
تون سمجهي ڇڏ او دشمن سنڌ، آئون سؤ دفعا پل سُوري چڙهان
آئون واڪ وڏي سڏ ڏيندو آهيان، توکي تہ وٺان يا نہ ٻہ وٺان
هن ڌرتيءَ سان منهنجي دل آهي هي ڌرتي منهنجي ماءُ آهي

هن قوم جي قيادت ڪانهي ڪا، نہ تہ تون ڪيئن درياءَ ڏار ڪرين
ايڏي طاقت تو ۾ آئي ڪٿان، جو ايڏو وڏو وار ڪرين
تون ماضيءَ مُنهن ورائي ڏِسُ، متان پوءِ مون تي ميار ڪرين
تون سَيرَ پنهنجو سمجهين ٿو تُنهنجي پتي هڪڙو پاءُ آهي

جو سنڌ امڙ جا پير ڪٽي، آئون ان جي پويان آهيان پيو
جو ميري اک سان مُنهن لڳو، ان لئہ "عنايت" ٿيندس پيو
جي ٿيج جو حق ادا ٿا ڪريو تہ پوءِ هوشو، هيمون "حافظ" ٿيو
تون ڏيان تہ ڪر او ديس ڏٽي، توتي ڏانهِين خود درياءُ آهي

حافظ صاحب جو مٿيون نظم ڪالاباغ ڊيم جي خلاف جوڙيل آهي.

***

Gul Hayat Institute

جو دادلو درياءَ سَڏبو هو، اڄ تنهن جو ناهي ڇو ڪو ڏَٽي
ڇا وارث تنهن جا وڪامي ويا، يا وَڃي ڪا تِن کي واءُ ڪَٽي

جنهن سير ۾ سُهٽي ترندي هُئي، سا سير اسان کان ڇو وَڃي سُڪي
جنهن درياءَ کي ڪپ ڪونہ جهليو، تنهن جي لهر ڪيڏانهن وئي يار لڪي
جا جبلن کان ڪنڌ هيٺ ڪري ايندي سنڌ جي جهوليءَ ۾ هُئي جُهڪي
سا رهزن گس ۾ روڪي ڇڏي جا ايندي هِت هُئي هام هَڻي

جا آزادي ٿا مون لئہ ڇئو سا آهہ غلاميءَ کان بہ ڪِني
جنهن جو پاڻي بند تي ويندو آ تنهن جي تہ حياتي ڇڻ پُني
سي ڪيئن پلا آئون ياءُ ڇوان ڪَئي هھڙي جُٽ آ مون سان جِني
ڇو ماٺ ڪري بي موت مَران وجي سنڌ جي پَل ڪو لَڄ لَٽي

جو انڌو منڊو ٿيندو آ ان کي بہ مياروں ڪونہ ڏبيون
جو پيءُ تي ڪونہ ويندو آ ان کي بہ مياروں ڪونہ ڏبيون
جو پنهنجن جو رت پيئندو آ ان کي بہ مياروں ڪونہ ڏبيون
آئون دودي دولهہ کان تو پُڇان ڇو سنڌ مري پئي هڪڙي ڇَٽي

اڏ رات کان آئون جاڳان پيو، من پرھ ڦٽي تہ ڪا پَهر ڏسان
هن رات جي وات مان جان ڇُٽي ڪو ڳوٺ ڏسان ڪو شهر ڏسان
"حافظ" جي هٿن ۾ سڀ هُجن ڪنهن سان نہ هتي ڪو قهر ڏسان
جنهن ڳالهہ کي ويٺو آئون ڳُٺيان اها ڳالهہ اڃان سڀ ڪنهن نہ ڳُڙي

Gul Hayat Institute

حافظ صاحب جو مٿيون نظم ڪالاباغ ڊيم جي خلاف رسول بخش پليجي واري جلسي ۾ پڙهيو ويو

***

پريس جو رڳو پورائو ٿئي پيو، عمل جو نالو ڪٿي بہ ڪونهي
اڇن وڄن پيون رڳو اونداهيون، اڇو اجالو ڪٿي بہ ڪونهي

گهٽئي ڏتوسين، گهٽئي سَتوسين، اسان ۾ هاڻي سهپ ڪٿي آ
اسان کي جيڪو سُرور بخشي، اهو پيالو ڪٿي بہ ڪونهي

ظلم ستم جو سُڪار آهي، سچو ڏينهن سچ کي ڪُتو وجي پيو
هِتي رڳو پيو ڪيڏارو ٻُڌجي، هو جمالو ڪٿي بہ ڪونهي

وري بہ سنڌ کي ورهائجڻ جون، ٻُڌان پيو ڳالهيون ٻين جي واتان
صدين ڪنان هِن سڳوري سنڌ تان، لٿو ڪشالو ڪٿي بہ ڪونهي

هجيئن ها "حافظ" سچي بہ سنڌ جو، اوهان جي سامهون ايئن ڪونہ چئي ها
اسان کي جيڪو ڪري، اڏو اڌ ٿهيو سو پالو ڪٿي بہ ڪونهي

***

Gul Hayat Institute

آئون آيو آهيان ساز ڪٺي ڪو اندر جو آواز ڪٺي
هو ڪرسين تي جيڪي ويٺا آهن سي منهنجي ٻولي سگهندا سُٺي

مون رند ڏٺا ۽ چند ڏٺا مون سوڊا پٽ ڪئين سِند ڏٺا
هي منهنجي سامهون ڪير آهن سڀ ڌرتي ماءُ جو وير آهن
هِنن ڪيڏا ڪيا انڌير آهن هي پوءِ ٻہ هلن پيا ٻانهن هٿي

هي زور رکن ٿا چاڙي تي مون ڪالهہ ٻہ روپا ماڙي تي
ڪو هٿ رکيو هِن ڏاڙهي تي آئون سنڌ نہ ڏيندس سودي ۾
جيسين ساهہ هوندو هِن دودي ۾ مون کي شڪ آهي هر شودي م
اٿم ڌرتي خاطر ويڙهہ وٺي

هو ڌارين جو دلال آهي وِڪيو سارو سال آهي
هو چِڙ نہ پڙي جو مال آهي آئون واپاري ٻهي ڪونہ آهيان
آئون ڏهڪاري ٻہ ڪونہ آهيان ۽ ان جي ٻاري ٻہ ڪونہ آهيان
آئون ”حافظ“ آهيان ڌرتي ڏٺي

***

Gul Hayat Institute

داستان

عمر مِنتَ تُنهنجي مَجڻ کان متي آ
تُنهنجي سيج منهنجي سمهڻ کان متي آ

صُلح جو نہ توسان سبق ماءُ سيکاريو
قضا مون کي تُنهنجو قلعو هيءُ ڏيکاريو
هتي آءُ نہ وهَندس هُوئِين تو ويهاريو
يَلِي پَر اَباڻَي يَجڻ کان متي آ

قبر کوٽ تُنهنجو ادا جنهن لئہ آهي
کڏي چڏ اِها وَجي مال کاهي
نہ کو وير وَرَندئي نکو راتيون راهي
ٻُڏي چڏ تہ هيءَ ٻانهن ٻُڏڻ کان متي آ

سنگهارن جي صُورت صبح شام سَاريان
حويلين ۾ ويٺي هيڏا نير هاريان
چڏي گهوٽ پنهنجو توسان گڏجي گهاريان
اِهو لقب مون کي لَڳڻ کان متي آ

حياتي ۾ "حافظ" حڪم ڪونہ هَلندئي
مُئي کان بہ پوءِ مارئي هي نہ ملندئي
ڪندو رب مُنهنجو سچو راڄ ڪلندئي
مگر ڪيت جي مگ ڪِلڻ کان متي آ

***

Gul Hayat Institute

ظالم تُنهنجا زوراور هي توڙيندس زنجير عمر
حق جي خاطر ڏاڍا هڻندس طاقت سان توکي تِير عمر

ڪولهيان تُنهنجي ڪيئن ويهان مون سانگيئڙن جا سَڏ سُئا
جنس ۾ عورت آهيان توکي ماريندس ٿي مرد مُئا
جڳ سڄي ۾ سومرا سڄندو تنهنجي راڻين جو تہ رُئا
سڀ سَتيون ڏينديون سجدا مون کي، ماريندئس مهمير عمر

پاڻي خاطر پاپ ڪيو تو پيار تُنهنجي کي ڪِينَ پُڇون
کنڌ پڳل آهن ڪنواريون ليڪن ڪوٽ تُنهنجي ۾ چو نہ ڪُڇون
ويڙهہ ڦٽي ڪر ڇڏ وڃي هُن ويئر تان آئون پياريان وَڃون
ضد ٻڌئي چو زائيفان سان توکي ناهي ذرو ڪو ضمير عمر

ڪَن ڏيئي ٻُڌ ڪوٽ ڏٽي هن ڪوٽ ۾ هوندي ڪُوڪ نہ ڪاءُ
محل ۾ ڪيئن آئون موجون ماڻيان هٿُ مَنهہ ۾ مُنهنجي ماءُ
تون پلي پيو پؤنڪ مگر هي پاڳياڻي توکي سمجهي پاءُ
ٻن وجهي تنهنجا ٻوڙ پلاءُ آئون کيت سان پيئندس کير عمر

Gul Hayat Institute

گهوڙا منهنجو گهوٽ هُتي آئون توسان ڪڏجي ڪيئن گهُمان
پٽ تي پاسا کوڙڻ واري سَٽُ رَنگيءَ تي ڪيئن سُمهان
ماندي ٿي آهيان منٿ ڪري ڇڏ چؤنري ڙِن جا پير چُمان
هوش وڃائي هُوئين وينئن آئون تہ ڦِيئين همشير عمر

ڏيان ڏنئي کو رب ڏٽي ڪڻ ڏنارڻ جون تون نہ ڏِيئون
ڪِينَ وَٽنَ هي طهري تُنهنجا روزاني اسين رَبَ پيئون
سوالين کي او سومرا صاحب ڏوهيو هٿن سان کير ڏيون
تَرس تہ ڪر تُنهنجي طعني لئہ ڪٿان تاٽيون تقدير عمر

پدِ ٻڌي چو تنهنجي پاران ويڙهيچاٽو وَرَ يَچان
سونا زيور تَنهنجي سامهون، پائي چو آئون پَر يَچان
محل ڏسي آئون ماٿ ڪري چو گهوٽ جو اَيرو گهر يَچان
”حافظ“ چئي آئون حق پنهنجي ڏانهن واپس ويندس وير عمر
***

Gul Hayat Institute

سانگيئڙن ۽ جهانگيئڙن سان، ديس وسي دلدارن جو
جن سان عمر ڪَئي اراڏي، مُون ڪي سُور تنين آ سنگهارن جو

ڪُوهر تي جي ڪير پيارين، ڪاڻان تن سان خَار رَکين
ننگ پريون آهن نياڻيون، جن جون، ناحَق سي نَادار رکين
اشرافن جي عزت تي تُون ڪيئن تو عمر اختيار رَکين
ڪِيئن مچان آئون توکي، موڳا موت تِئين تُون مارُن جو

ماروئڙا هُن مُلڪ مُنهنجي جا محبت وارو مال وٺن
ڪِينَ ظُلم سان زوري تو جيئن، ظالم ڪنهن جي زال وٺن
ڏڌُ متي هو ڏينهن گذاري سائل جي سنيال وٺن
ديس ڏٽي ڪجهه ڏيان تہ ڪر چو ڏڻ لُٽين ڏنارن جو

روزمره لئہ نَيون رَاڻيون، راجا پنهنجو رب سُڄاڻ
پنهنجي گهر مان ڪا تہ ڪنواري، عمر ٻي ڏي تون تہ اُماڻ
سُڌ پوئي پوءِ سومرا صاحب، سَتي ڪنهن جي لڄ سُڃاڻ
ڪِيئن پيئان آئون پاڻي توسان، پَاپُ ڪِيئي پڳدارن جو

تنهنجون ماڙيون ماه راڻيون، مون لئہ ڪيت جي سهڻي ڪَٽ
سرتيون هو سڀ سارينم پيون ڻانو رکيو هُن توهر وَٽ
چڏ پُڇان آئون پاڙيچِن کي، پوريل اکيون پَنهنجيون پَٽ
ڪڍ نيئر تون ناحق جا هٽُ حال تہ ڏِسُ حُبدارن جو

موت کان موڪل مَهند ڏِجئين، اي مير عمر مُنهنجي منٿ مَڃين
قادر مون تي ڪرم ڪري هي ڪوٽ جا چڏ تون قُلف پَڃين
ڪير پيئان آئون ڪٽ تي ويهي، وَرَ پنهنجي سان شال وڃين
تَڪ هَٽِين تُنهنجي ڻانُون کي، شل ڻانوَ ڏسان ٿر وارن جو

***

سُٺي سومرا ڇڏ نہ هي سَڱ ٽيڻ جو
اسان وٽ رواج آ نہ ٻئي کي ڏيڻ جو

تنهنجي محل ماڙين تي مارو مَٽيان جو
پنهنجي گهوٽ جو شان هٿ سين گهتيان چو
اباڻن جي عزت لکن تي لَتيان چو
اسان کي بہ حق آ اي جابر جيئڻ جو

توکان طعام طلبي نہ ڏانئن تي ڏيندس
جهڙي آئي آهيان تهڙي موٽي ويندس
متان خوش ٿيئن ڪو تنهنجو ڪاڄ ڪيندس
عمرڪوٽ ۾ ڪو امر نہ ڪيئڻ جو

منهنجو پنهنجي ماروءَ سان مڱڻو ٿيل آ
تنهنجي مَت موڳا الائي ڇو ويل آ
اها ئي پاڪ پوتي مَٽي تي پيل آ
نہ "حافظ" اٿئي حق نياڻيون نيڻ جو

***

Gul Hayat Institute

سنگهارن جي صفت مُون وٽ سچو ڏينهن سومرا هوندي
پري ڪر مشڪ هي پنهنجو، ڏنارڻ هِت نہ مُنهن ڏوئيندي

جبر جا ڏينهن هِت جالي، ويندس آزاد ٿي اوڏانهن
مُنهنجو ٿَئي ماروي نالو، نہ ميري اک تون ڪَڻ مُون ڏانهن
هتي ڪَر سومريون هٿ ۾ مُنهنجو حق ٿَئي ويٺو هوڏانهن
پَرائِي مگ جيڪا پاڳل، سا تُنهنجي پَيش ڪِيئن پوندي

اسين پينگهن پلنگن تي نہ پاليل آهيون پنهواريون
سونهي پَٽ تي جا پنهنجن سان ڏٺي سا ڪيئن ڪندي ڏاريون
ويهان بنگلن ۾ آئون، بنجي ڪري ٿر ڇايون سڀ ڪاريون
ڪَريان ڪِيئن سڱ هِتي سَيرو هُتي سيڪا سَتي رُوندي

وڃان ٿي وَرَ پنهنجي ڏانهن، وڳا هي ويس پنهنجا ڪَڻ
اِهي سينگار سُرهاڻيون سدا وَڃي سومرين کي هَڻ
آئون پنهنجي پرائي جي ڪريان هن قيد ۾ پئي ڳڻ
ڪَندِي "حافظ" سان حق حاصل، جيڪا سَچُ سيج تي چوندِي

Gul Hayat Institute

طالبُو مُلان

مون زندگيءَ جي موڙ جو هر ذائقو چکيو آ
آهيان ڪُوڙ کان آئون قاصر مون سچ چوڻ سکيو آ

ڪو ڪامريڊ چئي ۽ ڪو ديندار دهريو
مُلون تہ لٽ ڪٽي آ مذهب جي پويان پِھرو
اندو ڪيئن حق ڏسي هو ٻڙ ڪائي آهي ٻُھريو
ڏاڙهيءَ ڪي رات ڏينهن جنهن ماڻهوءَ جو رت مکيو آ

ويساهہ واري وَائي مون ڪي وارڻي آ
پنهنجو هُجي پرايو تہ بہ ڳالهہ پارڻي آ
همت سان هاڻي هن هند حياتي گهارڻ آ
دوزخ جي باهہ کان وڌ منهنجو بدن بُکيو آ

مُلون ۽ شيخ مرشد مون لئہ ٺئي ٽاندو
ان جا ڪيئن پيٽ پريان منهنجو ٿو وڃي آندو
اولادہ ۽ زال آهي ويٺو نہ آهيان واندو
روزي تہ رب ڏيندن ليکو پيو لِکيو آ
***

Gul Hayat Institute

مهند ٻہ مسلمان هُيس ۽ اڄ ٻہ مسلمان آهيان
مُلان تنهنجي جُڙتو مُنهن لئہ ڪنڊو ۽ ڪو ڳانءُ آهيان

ارادو ئي منهنجو ناهي تُنهنجي آڏو اَڻ مڃان
جنهن ڪان سارو ڏيهہ ڏڪي آئون تنهن ڪي ويجهو ڪِيئن وڃان
توبہ زاري زرهہ مُنهنجي تُنهنجو ضد تي زور اچان
ڪن ڏئي ڇڏ ٻُڌ ڪافر ناهيان ٻولیندو ٻَليدان آهيان

اڄ جي آدمہ اَن لئہ آتو، تون پيو بهشت جُون ٻَاسون ٻَاسين
ايڏي اوکي مون لئہ ناهي آخر اتي اڳ ٻہ هُئاسين
سُک ٻُڌيو پيو سِک رَکين نہ تہ اهڙا سولا ٻيا نہ سُئاسَين
هک خطا تي ڪسجيو وڃي، آخر تہ آئون اِنسان آهيان

مون ڪي پنهنجي مُنهن ڇڏي ڏي، موکل تون ٻل پنهنجا مريد
تنهنجو منهنجو هڪڙو خالق تہ ٻہ ڪرين منهنجو خون خريد
منهنجي هِينئين ۾ هڪڙي آيت حل تي ويئي حَبل الوريد
جيڪو تنهنجي دل ۾ ناهي آئون سو ايمان آهيان

ڀاڳيلو تيس تُنهنجي ڀَر، ڪان باقي سڀ ڪي ڀاءُ ڪيمہ
تنهنجي دين ڪان ڏور رهي، ڏِسُ دين جو ڪيڏو دفاع ڪيمہ
جيڪو ڏسڻ ۾ توکي نہ آيو ساڃهہ اُت سماءُ ڪيمہ
هُوئي حسد ڪير "حافظ" سان باقي پڙهندو تہ آئون قرآن آهيان

***

Gul Hayat Institute

وڏا وات ڦاڙيو مون سان وڙهڻ اَچين
ڪايو مُوئن جون مانيون مُلان تون ٿو مَڇِين

نَڪو عشق جو تو ڪو عذاب ڏِٺو
نَڪو سُوريءَ جو تو ثواب ڏِٺو
نَڪو نينهن وارن جو نواب ڏِٺو
رڳو پاڻ مرادو پيو پَر ۾ پَچِين

من برهُ سندي ڪا بُوند لڳِئِي
هن عشق منجهان آخوند لڳئي
ذري حُسن منجهان ڪُجهه هُوند لڳئي
تہ پوءِ نينهن وارن اڳيان ڪِئين تو نَچِين

ٻيا ورق سيئي تون وساري ڇڏ
اکر عشق وارو تون اتاري ڇڏ
وفي انفوسيڪُم مَن ماري ڇڏ
ڏِس رمز رنديءَ ۾ ڪيئن تو رَچِين

ڇڏ "حافظ" سان تون هوڏ هينئر
اَچِي عشق وارن جو ڏِسُ تون اندر
ويهو مسجد ۾ ڪرين ڪيڏا مَڪر
پوءِ پَت ڪي وڃو تو ڪِئين پِچِين

***

Gul Hayat Institute

اوهان جو طريقو آهي طالباني
اسان جو طريقو آهي مسلماني

اسان وٽ مُحبت محمد جي آهي
اوهان جي محبت ڪنهن ٻئي جو ٻُڌائي
اوهان وٽ ته مسجد ٻه محفوظ ناهي
اسان وٽ ته مندر جي آ نِگهباني

اوهان ۾ ته شدت پسندي آهي شامل
اسان ۾ ته محبت بندي آهي شامل
اوهان ۾ ته سياست گندي آهي شامل
اسان ۾ نه اهڙي آهي پهلواني

اوهان ڪوڙ ڪي آ پَٽڪو ٻَڌايو
اسان سچ جو آهي سندرو ڇڪايو
اوهين حق ڪان مُنهن ٿا "حافظ" لِڪايو
اسان ان جي ڪِيئي مدد مالي جانِي

***

Gul Hayat Institute

مجازي عشق

محبت منهنجي ماني آ محبت منهنجو پاڻي آ
اهو آ ڏس پتو منهنجو اها منهنجي ڪهاڻي آ

محبت ذات آ منهنجي محبت منهنجو نالو آ
محبت ۾ جا دل ڦاٽي نہ ڪڏهن سا وڪاڻي آ

محبت ڪان سواءِ انسان شيطاني ڪمن جو آ
محبت آ ملي جنهن کي انهيءَ جي اڪ نِماڻي آ

محبت صالحن جي وصف ۾ شامل آهي سائين
محبت جي ڪري ايمان واري تي مهاڻي آ

محبت ڪٿ ڪِئو معراج دنيا جي اکين آڏو
اهو ئي آخري دنگ آ اِتي "حافظ" پُڄاڻي آ

***

Gul Hayat Institute

روش اوهان جي صفا رُکي آ
اسان جي دلڙي بنهه ڏکي آ

تتا نهاريو اوهان جي نيت
اوهان جي اک شت اڃي ئي سُکي آ

خدا ڪري ڪا نظر نه لڳنئي
لڳي هي ڳڻتي مون کي ڏکي آ

اسان جي بيهڪ اوهان برابر
اها نه عرضي اسان لکي آ

اوهان ڏي "حافظ" نهاريو جنهن ڀي
چوي تو هي مُنهن ئي بس مُکي آ

***

Gul Hayat Institute

تنهنجي منهن ڏسڻ جو گهڻو معاوضو آ
توکي هٿ ڏيڻ جو گهڻو معاوضو آ

ادا تُنهنجي ڏسندي اسين پياسين ڏنگجي
تنهنجي ان ڏنگڻ جو گهڻو معاوضو آ

اجان ويجهو تنهنجي ته چا مُلهه وٺندي
پري کان پسڻ جو گهڻو معاوضو آ

جدا ٿي رهين ته به تنهنجي مرضي جاني
باقي گڏ رهڻ جو گهڻو معاوضو آ

توتي شعر لکندس ته چا لاڳ ڏيندين
خبر ٿئي لکڻ جو گهڻو معاوضو آ

تون”حافظ“ جي اکِيان به جنهن دم هلين ٿو
انهي دم هلڻ جو گهڻو معاوضو آ

***

Gul Hayat Institute

اسانجي پهچ کان پيارا اوهانجو پيار اڳتي آ
سپاهي جي تہ قد بت کان سپهہ سالار اڳتي آ

تنهنجي درشن جو مون دلبر اکين کي آسرو آڇيو
مگر هن ديد منهنجي کان تنهنجو ديدار اڳتي آ

نهوڙي نيڻ ٻئي ڇڏئي نشو اهڙو ڏنئي نرمل
منهنجي نهار تو ۾ آ، تنهنجي نهار اڳتي آ

ادب جا هٿ ٻڌي آءُ اچان تنهنجي اڳيان جاني
منهنجي اقرار ان کان ئي تنهنجو انڪار اڳتي آ

ٻچين شل تون پلي پيو وس جتي چاهين انهي جوءِ ۾
ڇڏي "حافظ" کي هڪ هنڌ تنهنجي هاڪار اڳتي آ

***

Gul Hayat Institute

نقاب ۾ ٻه سرنگون اسين نه ٿا سهي سگهُون
اکين جو ٿِئي ٿو الميو، تڏهن ته شعر ٿا لِکُونَ

آهين تون اَمن جو پکي، تنهنجي سونهن تي سَکي
تکي پيس لِکي لِکي، توتي ته کھڙو نانءُ رکون

مون کي ته نند جاڳ ۾، وَٽِين حياءُ جي واڳ ۾
ڳائين ٿو هر ڪنهن راڳ ۾ الا ڪري ته شل اگهون

مِلين ته حج ٿِئي اَڪبري، کِلين ته ٻه ٿئي برتري
هَجئين تون شل هري ڀَري، پئي ”حافظن“ جون سَهِين هُجُون

***

Gul Hayat Institute

شخصيت

هڪ آديسي هت يار هُيو
مون ڪالهہ ڏٺو اڄ ڪيڏانهن ويو

هر ماڻهو سان ٿي مير مليو
ٻيو روئيندو ڏسي هو ڪونہ کليو
هو مورڙيو هو هُن مَڇَ جهليو
ٻيا ڀُلجي ويا هو ڪونہ ڀُليو
جنهن جو نظريو جيئو ۽ جيئڻ ڏيو

جو ڦُورن تي فريادي هو
مهراڻ جي پُوري وادي هو
انسان ٿيڻ تي عادي هو
۽ ايرن جي آزادي هو
ٻيا پاڻ جيئا هي ٻين لئہ جيئو

هو ڌرتي جو جرنيل چوان
يا رڻ ۾ ڪو رابيل چوان
هو قيدي چوان يا جيل چوان
هو ويل ڪندڙن لئہ ويل چوان
هر وڍيل جو هو ويڄ هو

هو گنگا جمنا جهڙو هو
۽ منهنجي تمنا جهڙو هو
۽ منهنجي ادنىٰ لئہ هڪ جهڙو هو
هو مڙس تہ معنىٰ جهڙو هو
پر "حافظ" ڪان ڪسي وقت ويو
***

Gul Hayat Institute

عورت

شرميلي ادا جو ٻہ شرف تو کي مليو آ
مخلوق خدا جي مان ظرف توکي مليو آ
هت حسن آخري جو حرف تو کي مليو آ
پوءِ ٻہ زمانو تو کي پٽڙ پيو ڪٽائي
بدماش ميون وتيو پيو پاڻ وٽائي

تنهنجي ئي نهارڻ تي ڪئين شهباز جُهڪن ٿا
تنهنجي ئي اشاري تي ڪئين ارڏا ٻہ ڪُسن ٿا
تون جنهن کان رُسين تنهن کان ملائڪ ٻہ رُسن ٿا
الله جي تون اهڙي ڏنل آهين امانت
دنيا ۾ منهنجي اچڻ جي تون آهين ضمانت

پينگهي کان وٺي قبر تائين پيار تو ڏنو
مون جيڪي گهريو سو آهي وهنوار تو ڏنو
سيني مان ڪڍي کير ٿي صد بار تو ڏنو
آڏي جو اٿي تو ٿي ڪئي منهنجي عبادت
تنهنجي تہ محبت ۾ نہ هئي ڪا ٻہ ملاوت

منهنجي تہ روئڻ تي تو پنهنجي ننڊ ڦٽائي
منهنجو تہ کلڻ چڻ هو تنهنجي ڪُل خدائي
ان ڳالهہ جي ملڪن ٻہ ڏني آهي گواهي
”حافظ“ جي رنو ٿي تہ ڦٿي تنهنجي ٿي راحت
واهہ منهنجي امان منهنجي امان تنهنجي محبت

***

Gul Hayat Institute

هو لُڙڪ تہ ڏس لاهياريءَ جا
ٻَڌل ٻار آهن ٻانهياريءَ جا

هي رئيس وڏي ڪي روزي ڏي
هي ماءُ ۽ پيءُ ڪي پيرئين پئي
هي ڪنڌ جهڪيل ڪنهن ڪي ڪجهہ نہ چئي
تون ڪم تہ ڏِسُ ڪنڌاريءَ جا

هي مون ڪي هٿ ۾ ماني ڏي
ڇَڙين جوڌا پٽ هي جاني ڏي
مون ڪي نانو ڏاڏو ناني ڏي
مون تي ننگ تہ ڏس هُن ناريءَ جا

هي سانئڻ ڪهڙي سُر ۾ لِڪان
هر گيت غزل جي گُر ۾ لڪان
جا دوڪو نہ ڏي تنهن ڌر ۾ لڪان
ڪهڙا ٻاجهہ لِڪان ٻَلهاڙيءَ جا

هي يُون تي هر هڪ شيءَ ڪان ٻَلِي
هي ماءُ جي روپ ۾ مون ڪي مِلي
جيئن "حافظ" چئي هي تئين هَلِي
تون وڙ تہ ڏس ويچاريءَ جا

***

Gul Hayat Institute

نبي ۽ ولي جنهن جا نيپاج آهن
ٽِنين کي ڏنا سُور سماج آهن

هي حوا جي پوٽي هو آدم جو پوٽو
ٻنهي ۾ ٻُڌا ڪنهن جي خانو آ کوٽو
فڪر ۾ آ قاپي فضيلت ۾ ڦوٽو
اهڙا راڄ وارن جا رواج آهن

جا جنت مان جورو ڏيکي آئي ڏيولڻ
انهي جي ته عصمت تي بازار کولڻ
اهڙي پاڪ پردي کي رستي ۾ رولڻ
ملائڪ به جنهن وٽ ٿيا محتاج آهن

هي عورت نه چئو پر عبارت ڪا آهي
هي اونچي شهر جي عمارت ڪا آهي
هي ڪافي غزل يا ڳجهارت ڪا آهي
هي جنهن کي ملي تنهن لئہ معراج آهي

انهي جي ئي ڪُک مان ڪئين ڪامل به نڪتا
عنايت، ڀٽائي ۽ فاضل به نڪتا
گهڻا قوم جا هن مان قاتل به نڪتا
ڇٽي هن ڏنا راءِ ڏياڇ آهن

جي مون کان پڇو هن جي پوڄا آ جائز
هي ئي آهي مصلو هي ئي آهي واعظ
هي فرقان جي هر عهدي تي آهي فائز
هي "حافظ" جي آنهن جو علاج آهن

***

Gul Hayat Institute

انسان

هتي شمع پتنگ جو شان آهيان
پر آيو تي انسان آهيان

ڪڏهن مُلهه مهانگو مير آهيان
ڪڏهن تاڙيندڙ جو تير آهيان
ڪڏهن ورنه پاڻ وزير آهيان
ڪڏهن خاڪ مٽي جو خمير آهيان
ڪڏهن ڪشتيءِ طوفان آهيان

ڇا تو ڪي ڇوان مون ڇا ڏٺو
هر جاءِ منهنجو ماڳ مُٺو
جي پاڪ آهيان ته به پيٽ ڪُٺو
اڄ مون تي وري پيو واءُ وٺو
اڳ ڪاڏي منهنجي بهشت ڪُٺو
آئون اهڙو آدم خان آهيان

ڪهڙي جاءِ پڏاءُ آئون ڪُوڪ ڪريان
ڪتان بار بغاوت جو آئون پريان
مون ڪي پنهنجن پيڙهيو اوريان پريان
ڇو ڏينهن تئي تيسين ڏک ڏريان
آئون اونده ۾ تو ڏيان ڏريان
مون ڪي تاڻ ته تير ڪمان آهيان

Gul Hayat Institute

جي ٻانهون ٻڌان جي ٻانگ ڏيان
تہ پوءِ روزانو ڪنهن جو رت پيئان
تون ويڙهہ ڦٽي ڪر مون سان ميان
کهڙي پڳ ٻَڌي آئون پاڪ ٿيان
جيڪي جام پيئن آئون تن سان جيئان
اهڙو ياڳ وارو ٻڳوان آهيان

اڳ ريبي ٻي ٿي راند ڪٿِي
مون هاڻي آهي اڪ پٽي
چو ويهي رهان آئون اڳ وٽي
مون ڇُهڙا تنهنجي چال ڏٺي
پڪ هاڻي تنهنجي راند هَٽي
اڄ نُصرت جو نشان آهيان

منهنجي نالي وارو نيڪ اَٿئي
جنهن کي سهڻا سڀ جو سيڪ اَٿئي
ٻُڌ مون کي ان جي ٽيڪ اَٿئي
جو لاکون ۾ ٿيو اِيڪ اَٿئي
اِهو "حافظ محمد" هيڪ اَٿئي
جنهن جو محشر ۾ مهمان آهيان

***

Gul Hayat Institute

التجا

نہ مون لئہ دوائون نہ مون لئہ دعائون
دنيا جا ڏٺي ڏس ڪٽي ويهان آئون

هِي ڏرتي تہ ڪنهن لاءِ دوزخ ڇڏيل آ
ءِ ڪنهن لاءِ جنت جهڙو گهر اڏيل آ
اِهو تنهنجو انصاف ڪهڙو گڏيل آ
نہ مرندي ڏسين ٿو اسان جون امائون

ڪلي عام مون ڪي چون ٿا هو چريو
تڏهن رت منهنجيءَ ۾ پارڻ آهي پريو
ڏہ دنيا ۽ ستر تو آخر نہ پريو
اِهو سچ آهي يا آهين ڏند ڪٿائون

هتي ڪنهن بہ سرجن ڪي ڪو سُور ناهي
ڪيو لوح محفوظ منظور ناهي
ڪِئين دولت وندي لاءِ هي دستور ناهي
اسان تي تہ تنهنجون ڪڏن پيون قضائون

***

Gul Hayat Institute

آئون استغفرالله جي عادت تي آهيان
نہ مون وٽ ثمر آ نڪو سينو ساهيان

ڪريم بہ بخشاءِ برحال مان
ڪريان رات ڏينهن پيو اهو سوال مان
نہ ٻي ڪا ڪريان تو ڪڏهن ڳالهہ مان
اهو عرض ڪريان نہ ٻي حُج هلايان

وسيلو منهنجو آ محمد جو نالو
جنهن جي صدقي لاٿئي ڪِنن تان ڪشالو
آندو نُور جنهن جي آ جڳ ۾ اجالو
جنهن جو واسطو ڏئي پلو ويٺو پايان

اجايا ٿم عيب ڍڪجئين تون ڍولڻ
ڪريو رحم مون تي جهلي ٿم هي جهولڻ
ٻُڌان توکان معافي جو ڪو ٻول ٻولڻ
پڙهي زم زحرف نہ تو آس لاهيان

ڪجئين تون ئي "حافظ" جي سولي ڪا سائين
مڙئي مشڪلون منهنجون مالڪ تون لاهين
هميشہ تون هوندئين هميشہ تون آهين
تون خالق آهين آئون مخلوق آهيان

***

Gul Hayat Institute